

S'intéresser, s'investir et s'épanouir

Kiinnostu, keskity ja kasva

Lukion opetussuunnitelma – Plan d'enseignement du lycée

Helsingin ranskalais-suomalainen koulu –
Lycée franco-finlandais d'Helsinki

Johtokunnan hyväksymä 15.6.2016,
päivitys 6.9.2017, 22.5.2018

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion opetussuunnitelma on laadittu Opetushallituksen 27.10.2015 antamien Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opetussuunnitelmaa täydentää lukioasetuksen (810/1998) 3 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma eli lukuvuosisuunnitelma. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun johtokunta on hyväksynyt opetussuunnitelman 15.6.2016. Opetussuunnitelma otetaan käyttöön lukion aloittavilla opiskelijoilla 1.8.2016.

Opetussuunnitelmaa on päivitetty johtokunnan kokouksessa 6.9.2018, yhteiskuntaopin kursseihin lisätty mediakurssi (YH09)

Opetussuunnitelmaa on päivitetty johtokunnan kokouksessa 22.5.2018. Päivitykset koskivat ranskan kursseja FRA06, FRA08, FRA13 ja FRA21 sekä psykologian soveltavan kurssin lisäystä, stressin hallinta PS08)

SISÄLLYSLUETTELO

1. HELSINGIN RANSKALAIS-SUOMALAISEN KOULUN LUKION TOIMINTA-AJATUS JA ARVOT.....	5
1.1 Lukiokoulutuksen toiminta-ajatus	5
1.2 Lukion arvoperusta	5
2. OPPIMINEN JA OPISKELU HELSINGIN RANSKALAIS-SUOMALAISEN KOULUN LUKIOSSA	6
2.1 Oppimiskäsitys	6
2.2 Opiskeluympäristöt ja -menetelmät	7
2.3 Toimintakulttuuri.....	8
3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	10
3.1 Tuntijako	10
3.2 Kieliohjelma	12
3.3 Opintojen rakenne.....	12
4. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	13
4.1 Kodin ja koulun yhteistyö.....	13
4.2 Opiskelijan ohjaus.....	14
4.2.1 Ohjaustoiminnan tavoitteet	15
4.2.2 Ohjauksen työnjako	16
4.2.3 Ohjaus ja yhteistyö koulutuksen nivelvaiheissa	18
4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki	18
4.4 Opiskeluhoolto	19
4.4.1 Monialainen opiskeluhoollon yhteistyö.....	20
4.4.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto.....	22
4.4.3 Yksilökohtainen opiskeluhoolto	23
4.4.4 Opiskelijahuoltosuunnitelmat	24
4.4.5 Koulukohtainen opiskeluhooltosuunnitelma	24
4.5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä.....	24
4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä	25
5. OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT.....	26
5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet	26
5.2 Aihekokonaisuudet	26
5.3 Äidinkieli ja kirjallisuus	31
5.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärä.....	32
5.3.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.....	40
5.4 Ruotsi, toinen kotimainen kieli, B1-oppimäärä	50

5.5 Vieraat kielet	54
5.5.1 Ranska, A-oppimäärä	57
5.5.2 Englanti, A-oppimäärä.....	66
5.5.3 Vieraat kielet, B2-oppimäärä, espanja, ranska	68
5.5.4 Vieraat kielet, B3-oppimäärä, espanja	70
5.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä, saksa, italia, venäjä	72
5.5.6 Muut kielet, japani, kiina	74
5.6 Matematiikka	74
5.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus	76
5.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä.....	77
5.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä.....	83
5.7 Biologia	87
5.8 Maantiede.....	94
5.9 Fysiikka	99
5.10 Kemia	104
5.11 Filosofia.....	108
5.12 Psykologia	111
5.13 Historia.....	117
5.14 Yhteiskuntaoppi.....	125
5.15 Uskonto.....	130
5.15.1 Evankelis-luterilainen uskonto	131
5.15.2 Ortodoksinen uskonto	135
5.15.3 Katolinen uskonto	138
5.15.4 Islam.....	142
5.16 Elämäkatsomustieto	145
5.17 Terveystieto.....	150
5.18 Liikunta	154
5.19 Musiikki.....	157
5.20 Kuvataide	160
5.21 Opinto-ohjaus.....	165
5.22 Teemaopinnot	167
5.23 Lukiodiplomit.....	169
5.24 Taiteiden väliset kurssit.....	172
5.25 Tietotekniikka.....	173

6. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI	173
6.1 Arvioinnin tavoitteet.....	173
6.2 Kurssisuorituksen arviointi	174
6.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät	174
6.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi	175
6.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi	175
6.2.4 Opintoissa edistyminen	175
6.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	176
6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi	178
6.4 Lukion oppimäärän suoritus	179
6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	180
7. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI	183
LIITTEET	184
Liite 1 Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko	184
Liite 2 Opiskeluhoitosuunnitelma.....	193
Liite 3 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	200
Liite 4.1 Järjestyssäännöt	206
Liite 4.2 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista	208
Liite 5 Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma.....	212

1. HELSINGIN RANSKALAIS-SUOMALAISEN KOULUN LUKION TOIMINTA-AJATUS JA ARVOT

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukio on erityistehtävän saanut valtion ylläpitämä lukio. Lukion tehtävänä on edistää ja syventää opiskelijoiden ranskan kielen taitoa sekä ranskankielisten maiden kulttuurin tuntemusta ja tukea laaja-alaista yleissivistystä. Lukion ilmapiiri on avoin, moniarvoisuutta ja kansainvälisyyttä arvostava. Opiskelijaa ohjataan kehittämään itseään ja kasvamaan vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi. Häntä kannustetaan uteliaisuuteen, tiedon etsimiseen sekä eri tieteen ja taiteen alojen arvostamiseen.

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa opiskelija saa kielitaidon lisäksi kulttuurista ja yhteiskunnallista tietoa ja osaamista, jonka varaan hän voi rakentaa myöhemmin opiskelussa ja työelämässä tarvittavia taitoja. Opiskelijoita ohjataan myönteiseen akateemisuuteen ja opiskelun ja oppimisen arvostamiseen. Lukion avoin ja yhteisöllinen ilmapiiri tukee opiskelijoiden osallisuutta ja antaa hyvät valmiudet yhteiseen tiedon rakentamiseen, oppimiseen ja oman oppimisen kehittämiseen.

1.1 Lukiokoulutuksen toiminta-ajatus

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion kurssien sisältö ja laajuus ovat suomalaisen opetussuunnitelman mukaisia. Koulun opetuskieli on suomi. Eri oppiaineiden kurssuja tarjotaan myös ranskankielisinä. Lukiossa on laaja valikoima ranskan kieleen ja ranskankieliseen kulttuuriin perehdyttäviä kurssuja, ja erityistehtävä näkyy eri oppiaineissa. Ranskan ja toisen kotimaisen kielen lisäksi kieliohjelmaan kuuluvat englanti, espanja, saksa, italia sekä venäjä, latina, japani ja kiina. Lukio-opintoihin sisältyy oppiainerajat ylittäviä aihekokonaisuuksia sekä taiteiden välisiä kurssuja. Opiskelijalla on myös mahdollisuus suorittaa teemaopintoja.

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukio-opintojen päätteeksi suoritetaan suomalainen ylioppilastutkinto. Lukiokoulutus antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa suoritettava Ranskan valtion hyväksymä virallinen kielikoe DELF B2 antaa mahdollisuuden pyrkiä myös ranskalaisiin yliopistoihin ilman kielikoetta.

1.2 Lukion arvoperusta

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa korostuvat yhdessä tekeminen, vastuuntunto ja osallisuus. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon ja luovuutta, aloitteellisuutta ja rehellisyyttä arvostetaan. Lukiossa pyritään tukemaan opiskelijoiden elämäniloa, aloittekykyä ja positiivista suhtautumista tulevaisuuteen. Tavoitteena on hyvän yleissivistyksen ja itsetunnon kehittyminen luovassa ja turvallisessa ilmapiirissä. Opiskelijoita tuetaan ja rohkaistaan kehittämään vuorovaikutustaitoja ja empaattisuutta sekä taitoja kohdata toinen ihminen erilaisissa elämäntilanteissa.

Opiskelijoita ohjataan elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, kestävään elämäntapaan sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Lukio-opetus edistää tasa-arvoa ja demokratiaa. Lukiossa korostetaan hyvien tapojen merkitystä. Hyvät tavat ovat toisen kunnioittamista, huomioon ottamista ja välittämistä. Lisäksi ne näkyvät suomalaisen ja ranskalaisen kulttuurin ja jokaisen yhteisön jäsenen kulttuuritaustojen kunnioittamisena sekä kulttuuriperinnön arvostamisena. Kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys nähdään rikkautena, joka tukee erilaisuuden arvostamista sekä luovan ja oppimista edistävän ilmapiirin syntymistä.

Lukion arvot näkyvät kaikkien oppiaineiden opetuksessa, opiskelua eheyttävissä aihekokonaisuuksissa ja teemaopinnoissa sekä koulun arjessa. Lukiossa järjestetään runsaasti yhteisiä tapahtumia, jotka tukevat arvojen sekä koulun erityistehtävän toteutumista ja näkymistä arjessa. Lukioaikana voi osallistua projekteihin, opintomatkoihin, kansainväliseen yhteistyöhön ja muihin oppiainerajat ylittäviin kokonaisuuksiin. Myös opetuksen organisoinnilla tuetaan arvojen toteutumista.

2. OPPIMINEN JA OPISKELU HELSINGIN RANSKALAIS-SUOMALAISEN KOULUN LUKIOSSA

2.1 Oppimiskäsitys

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion oppimiskäsityksen mukaan oppiminen on monitahoinen prosessi, jonka onnistumiseen tarvitaan sosiaalista vuorovaikutusta, aktiivista toimintaa ja elämyksellisiä kokemuksia. Koulun kannustava ja monikulttuurinen ilmapiiri tukee ja rikastuttaa oppimisprosessia.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Tavoitteena on, että opiskelija oppii kehittämään omaa ajatteluaan. Tämä tarkoittaa opiskelijan kykyä tehdä omia johtopäätöksiä omaksumastaan tiedosta, yhdistellä tietoa ja arvioida omaa oppimistaan. Opiskelijan oppimisstrategioita ja ongelmanratkaisutaitoja pyritään kehittämään monipuolisilla opetusmenetelmin.

Opettaja on oppimisprosessin ohjaaja, tukija ja asiantuntija, joka ottaa huomioon opiskelijoiden yksilöllisyyden ja eriyttää tarvittaessa opetustaan. Lukio-opinnoissa opiskelijoita ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedon- ja taiteenalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

2.2 Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa opiskeluympäristöjä ovat sekä koulun tilat että koulun ulkopuoliset yhteisöt, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Opiskeluympäristöä rikastuttavat kansainväliset yhteistyötahot sekä sidosryhmät kuten Ranskan instituutti, joiden kanssa tehdään yhteistyötä esimerkiksi vierailujen järjestämisessä. Opiskeluympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Opiskeluympäristöt tukevat yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki koulu yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan opiskeluympäristöihin. Hyvin toimivat opiskeluympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista.

Lukion opiskeluympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Opiskeluympäristöt tarjoavat mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että opiskelijat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Opiskelijat toimivat turvallisissa ja terveellisissä opiskeluympäristöissä, jotka ovat monipuolisia ja jotka rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja edistävät opiskelumotivaatiota. Opiskeluympäristöjen kehittämisellä tuetaan vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista itsenäisen työskentelyn ohella. Opiskeluympäristöjä koskevissa ratkaisuissa otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskeluympäristöjä laajennetaan koulun ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineiden opiskelussa.

Lukiossa käytettävät opetus- ja opiskelumenetelmät edistävät opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijoita ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Heitä ohjataan myös käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Lisäksi opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta, ellei koulu niitä tarjoa.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä heidän omiin kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijoita rohkaistaan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös osittain tai kokonaan itsenäisesti. Opiskelija voi suorittaa kursseja myös itsenäisesti, osallistumatta opetukseen tai osallistuen siihen vain osittain. Silloinkin otetaan huomioon opiskelijan edellytykset sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

2.2.1 Koulukirjasto

Koulussa on kirjasto, jota kaikki opiskelijat ja opettajat voivat käyttää. Kirjastossa on opiskelun tueksi kirjallisuutta ja muuta materiaalia eri kielillä sekä tietokoneita. Kirjastossa opiskelijoita ohjataan kirjallisuuden valinnassa sekä tiedonhaussa ja -hallinnassa. Kirjaston ranskankielinen materiaali palvelee koulun erityistehtävää.

Tiedonhaku ja tiedon käsittely kuuluvat oleellisesti oppimiseen. Koulukirjaston erityistehtävänä on opettaa tiedonhallintataitoja sekä edistää lukuharrastusta ja medialukutaitoa yhdessä kaikkien oppiaineiden kanssa. Koulukirjaston tavoitteena on kasvattaa aktiivisia tiedon etsijöitä, jotka osaavat sekä hakea tietoa itsenäisesti eri lähteistä että arvioida sitä kriittisesti. Taitojen kehittyminen on koko kouluajan jatkuva prosessi.

2.3 Toimintakulttuuri

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion toimintakulttuurissa korostuvat vuorovaikutus, opiskelijoiden kuuleminen ja osallisuus sekä yhdessä oppiminen. Koulun monikulttuurinen ja -kielinen toimintaympäristö tukee eri kielillä tapahtuvaa vuorovaikutusta, toisilta oppimista ja luovuutta. Koulun toimintatavat tukevat opetuksen tavoitteita. Toimintakulttuurin avulla edistetään koulun arvojen, erityistehtävän ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin koulun sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tätä edistetään

tekemällä yhteistyötä kotien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden sekä työ- ja yritys-elämän kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan myös verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulu edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua koulun päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Opiskelijaa ohjataan yhteisöllisissä toimintatavoissa ja muissa osallisuutta vahvistavissa taidoissa opintojen alusta lähtien.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiossa edistetään kestävästä elämäntapaa ja hyvän tulevaisuuden edellytyksiä. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävästä tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu arjen valintoihin ja toimintatapoihin, jotka tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Kouluyhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulun toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhoito ovat koulussa yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea. Koulun toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia eikä syrjintää hyväksytään vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. Opiskelijoita kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään sekä liikunnalliseen elämäntapaan. Kouluruokailu miellyttävään ilmapiiriin sekä ruoan ja ruokakulttuurin arvostamiseen panostetaan erityisesti.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Kouluyhteisö hyödyntää sekä Suomen että Ranskan kulttuuriperintöä toiminnassaan. Opetuksessa hyödynnetään myös maan kansallista ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sopeutumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukio kasvattaa kielitietoisia opiskelijoita, joilla on monipuolinen suomen ja ranskan osaaminen. Se koostuu tieteenalojen kielistä, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Koulussa jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

2.4 Opiskelijoiden osallisuus

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa tuetaan opiskelijoiden osallisuutta rohkaisemalla heitä osallistumaan itseään ja koulua koskevien päätösten tekoon. Oppilaskunnan toiminta on tärkeä osa Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion toimintakulttuuria. Oppilaskuntatoiminta kehittää lukiolaisen valmiuksia toimia omien ryhmiensä edustajina ja harjaantua neuvotteluun perustuvaan yhteistoimintaan.

Opiskelijoita kuullaan lukion opetuksen ja arjen kehittämiseen liittyvissä asioissa ja heitä rohkaistaan oma-aloitteisuuteen ja aktiivisuuteen omien ehdotustensa esittämisessä. Opiskelijat osallistuvat opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä lukion järjestyssääntöjen valmisteluun. Heitä ohjataan oman opiskelun ja ryhmän toiminnan suunnitteluun esimerkiksi harjaannuttamalla tavoitteiden asettamiseen, työtapojen valintaan sekä opintojen suunnitteluun. Opiskelijoita rohkaistaan osallistumaan myös yhteisten projektien, tapahtumien ja juhlien järjestelyyn.

Tavoitteena on kehittää opiskelijoiden yhteistyö- ja demokratiataitoja sekä ohjata lukiolaisia asettamaan tavoitteita, tekemään päätöksiä sekä kantamaan vastuuta tekemistään päätöksistä. Osallisuuden kautta tuetaan hyvää oppimista, sosiaalisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja rohkeutta vaikuttaa yhteisiin asioihin myös koulun ulkopuolella.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tuntijako

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävät	Soveltavat
	Kurssia	Kurssia	Kurssia
Äidinkieli ja kirjallisuus			
Suomen kieli ja kirjallisuus	6	3	7
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	6	3	7
Ruotsi (B1-kieli)	5	2	3
A-kielet			
Ranska, erityistehtävä	6	14	
Englanti		8	5
B2-kielet			
Espanja, ranska		6	2
B3-kielet			
Espanja		8	2
Saksa, venäjä, italia, ranska		8	
Muut kielet			2
Matematiikka			
Yhteinen opintokokonaisuus	1		
lyhyt	5	2	1
pitkä	9	4	2
Ympäristö ja luonnontieteet			
Biologia	2	3	3
Maantiede	1	3	1
Fysiikka	1	6	1
Kemia	1	4	3
Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet			
Filosofia	2	2	1
Psykologia	1	4	2
Historia	3	3	3
Yhteiskuntaoppi	3	1	4
Uskonto/elämänkatsomustieto	2	4	1
Terveystieto	1	2	1
Taito- ja taideaineet	5		
Liikunta	2	3	2
Musiikki	1-2	2	3
Kuvataide	1-2	2	2
Opinto-ohjaus	2		1
Teemaopinnot		3	
Taiteiden väliset kurssit			3
Tietotekniikka			2
Pakolliset kurssit	47-51		
Syventävät kurssit vähintään	10		
Kurssit yhteensä vähintään	75		

3.2 Kieliohjelma

A-kieli	ranska, englanti
B1-kieli	ruotsi
B2-kieli	espanja, ranska
B3-kieli	espanja, saksa, venäjä, italia,
Muut kielet	japani, kiina

3.3 Opintojen rakenne

Lukio-opinnot jakaantuvat pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin, joiden laajuus on 38 tuntia. Opiskelijan opinto-ohjelma käsittää kaikki pakolliset kurssit ja niitä täydentävät syventävät kurssit (vähintään kymmenen) sekä mahdollisesti soveltavia kursseja, yhteensä vähintään 75 kurssia.

Pakolliset kurssit ovat kaikille yhteisiä kursseja, joita sisältyy opinto-ohjelmaan 45-49 kurssia (45 lyhyen matematiikan ja 49 pitkän matematiikan opiskelijoille). Syventävät kurssit ovat pääasiassa oppiaineen pakollisiin kursseihin liittyviä valinnaisia jatkokursseja. Lukio-ohjelmaan on valittava vähintään 10 syventävää lukiokurssia.

Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja tai koulukohtaisia kursseja. Valtakunnallisia soveltavia kursseja ovat eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset lukiodiplomit sekä ne taiteiden väliset kurssit, joille Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet. Soveltavat kurssit ovat valinnaisia.

Opiskelijan opinto-ohjelmassa tulee koulun erityistehtävän mukaisesti olla yhteensä vähintään 12 kurssia ranskaa ja tai muita ranskaksi opetettuja kursseja. Erityistehtävän mukaan opiskelevalla opiskelijalla on oikeus jättää pois opinto-ohjelmastaan korkeintaan kahdeksan pakollista kurssia. Hänen tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen pakollisista kursseista. Lisäksi ylioppilaskirjoituksissa kirjoitettavissa aineissa täytyy opiskelijan opiskella kaikki pakolliset kurssit.

Jos opiskelija ei opiskele erityistehtävän mukaisesti, hän opiskelee valtakunnallisen tuntijaon mukaan.

4. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyöllä on Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa pitkät perinteet. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia perehtyä lukion työhön. Opiskelun edellytyksiä sekä opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Kodin ja koulun välinen yhteistyö järjestetään niin, että opiskelija saa tukea sekä opiskelua että hyvinvointia koskeissa kysymyksissä ja mahdollisissa ongelmissa.

Vanhempainiltoja järjestetään kerran lukuvuodessa luokkatasoittain. Huoltajat saavat tietoa lukion opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, arvioinnista, opiskelijan tuen tarpeista ja tuen saannin mahdollisuuksista sekä opiskeluhuollosta sekä toiminta- ja tiedottamiskäytännöistä erilaisissa tilanteissa. Vanhempainilloissa käsitellään kunkin ryhmän ja tason ajankohtaisia asioita ja informoidaan vanhempia lukuvuoden tärkeistä tapahtumista. Lisäksi annetaan tietoa huoltajan mahdollisuuksista osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Vanhempainilloissa huoltajat tapaavat ryhmäohjaajat ja opinto-ohjaajan.

Koulu käyttää tiedottamisessa ensisijaisesti sähköistä viestintäjärjestelmää, joka mahdollistaa nopean vuorovaikutuksen ja huoltajien helpon yhteydenpidon eri opettajiin sekä opintojen etenemisen seuraamisen aina siihen asti, kun opiskelija täyttää 18 vuotta ja senkin jälkeen opiskelijan luvalla. Huoltajiin otetaan yhteyttä tarvittaessa esimerkiksi poissaolojen tai heikentyneen koulumenestyksen vuoksi. Sekä koulu että koti seuraavat opiskelijan poissaoloja.

Koululla voidaan tarvittaessa järjestää opiskelijan, huoltajan, ryhmäohjaajan ja opinto-ohjaajan yhteispalavereja, jossa asioista keskustellaan avoimesti. Tarvittaessa palaveriin voi osallistua myös muita oppilashuoltohenkilöstön jäseniä (kuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja ja aineenopettaja). Lähtökohtana yhteistyössä on aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja oman vastuullisuuden huomioon ottaminen sekä huolenpito tukea tarvitsevasta opiskelijasta. Ennen yhteydenottoa huoltajiin keskustellaan opiskelijan kanssa ja hänen toiveensa huomioidaan, kuitenkin niin, että mikäli tilanne sitä vaatii, huoltajiin otetaan yhteyttä, kun siitä on ilmoitettu opiskelijalle. Yhteydenpidosta vastaa pääsääntöisesti ryhmäohjaaja, mutta myös rehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, koulukuraattori tai koulupsykologi voivat olla yhteydessä huoltajiin. Tukea antaa koko koulun henkilökunta.

Kodin ja koulun yhteistyön toteutumista seurataan tapaamisissa kerättyjen palautteiden avulla. Opiskelijoilta ja huoltajilta kerätään toiveita ja palautetta yhteistyön kehittämiseksi myös sähköisesti. Toimintaa kehitetään vastaamaan mahdollisimman hyvin opiskelijoiden ja huoltajien toiveita ja tarpeita.

4.1.1 Vanhempainyhdistys

Ranskalaisen koulun ystävät ry on vuonna 1949 perustettu koulun tuki-, kannatus- ja vanhempainyhdistys, joka on mukana koulun toiminnassa kaikilla luokka-asteilla. Yhdistys on tärkeä osa kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Koulu tekee tiivistä yhteistyötä Ranskalaisen koulun ystävät ry:n kanssa ja tukee huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta sekä järjestää tapaamisia ja tarjoaa tiloja huoltajien yhteisiä tapaamisia varten.

Yhdistys toimii koulun ja koulun oppilaiden ja opiskelijoiden hyväksi. Vanhempainyhdistys järjestää säännöllisesti tapahtumia, joiden avulla kerätään varoja koulun oppilaiden ja opiskelijoiden tukemiseksi sekä vahvistetaan huoltajien keskinäistä yhteistyötä. Yhdistys on perinteisesti osallistunut lukion toimintaan muun muassa myöntämällä stipendejä sekä opintomatka-avustuksia sekä lahjoittamalla uusille ylioppilaille ylioppilaslakit.

Kodin ja koulun yhteistyötä tukevat osaltaan jokaisesta ryhmästä valittavat yhdysvanhemmat, jotka toimivat yhteyshenkilöinä koulun ja lukioyhtymän huoltajien välillä.

Myös huoltajien osaamista pyritään hyödyntämään koulu yhteisön hyväksi esimerkiksi alumnitoiminnan kautta. Koulusta valmistuneet ylioppilaat pitävät yllä koulun perinteitä sekä osallistuvat koulun arkeen ja juhlaan alumnitoiminnan sekä riemu ylioppilastapaamisten kautta.

4.2 Opiskelijan ohjaus

Opiskelija saa lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjaustoiminta muodostaa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Lukiokoulutuksesta ja lukioon hakeutumisesta annetaan tietoa perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille, ja heille tarjotaan mahdollisuus tutustua opetukseen Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa esimerkiksi vanhempainiltojen ja muiden tapahtumien yhteydessä.

Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään koulun toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen loppuvaiheessa.

4.2.1 Ohjaustoiminnan tavoitteet

Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoita ohjataan yhteisöllisyyteen ja aktiiviseen toimijuuteen lukio-opintojen ajan. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen.

Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa. Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan koulun ohjaushenkilöstön tuella.

Ohjaus on koulun henkilöstön yhteistä työtä. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä edistetään lukio-opintojen aikana erilaisten tapahtumien ja oppilaskuntatoiminnan avulla. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Opinto-ohjaus on koko koulun tehtävä. Ohjaustoimintaan osallistuvat rehtori, apulaisrehtori, opinto-ohjaaja, ryhmäohjaajat, aineenopettajat ja omalta osaltaan myös muu koulun henkilökunta. Opiskelijalle annetaan tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

4.2.2 Ohjauksen työnjako

Rehtori

Rehtorin vastuulla on luoda ohjaukselle sellaiset toimintamahdollisuudet, että erilaisten ohjausmenetelmien ja työnjakojen toteuttaminen onnistuu. Rehtori vastaa siitä, että ohjauksella on tarvittavat voimavarat ja että opiskelija saa riittävästi henkilökohtaista ohjausta. Rehtori tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista. Kevään viimeisen jakson aikana rehtori, apulaisrehtori, opinto-ohjaaja ja ryhmäohjaajat arvioivat ohjaustoiminnan onnistumista ja käyvät läpi ohjaustoiminnan kehittämiskohteita.

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta. Hän pitää opinto-ohjauksen luokka- ja pienryhmätunnit, joiden sisältöön kuuluvat opiskelutekniikka, koulutusväylien esittely, yo-tutkintoon liittyvät asiat, jatkokoulutusmahdollisuudet ja uran suunnittelu sekä opiskeluun liittyvä kansainvälisyystieto. Opinto-ohjaajan erityisvastuualueeseen kuuluvat opiskelijoiden henkilökohtainen ohjaus ja pienryhmäohjaus urasuunnitteluun ja jatkokoulutukseen sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Ohjauksessa painottuvat henkilökohtainen ohjaus ja neuvonta. Opinto-ohjaaja seuraa opiskelijoiden edistymistä, kurssien kertymistä ja ainevalintoja koko lukion ajan. Opinto-ohjaaja järjestää vierailuja oppilaitoksiin ja kutsuu ammatinvalintaan liittyviä vierailijoita ja asiantuntijoita kouluun. Opinto-ohjaaja toimii koulun sisällä yhteistyössä ryhmäohjaajien, apulaisrehtorin, rehtorin ja muiden koulu yhteisön jäsenten kanssa. Lisäksi hän huolehtii siitä, että opiskelijat oppivat käyttämään keskeisiä tietolähteitä sekä yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

Ryhmäohjaaja

Ryhmäohjaaja perehdyttää opiskelijan lukio-opiskelun alkuun. Hän kertoo ryhmänsä opiskelijoille ajankohtaiset asiat viikoittaisissa ryhmäohjaustuokioissa. Ryhmäohjauksen tavoitteissa painotetaan opiskelijoiden yhteisöllisyyden kehitystä ja sitä tuetaan koko lukio-opiskelun ajan; ryhmäohjaaja ohjaa koulun perinteisiin ja tapoihin sekä on mukana yhteisten tapahtumien suunnittelussa. Opiskelijakohtainen ohjaus ja neuvonta sekä yhteydenpito koteihin ja osallistuminen tarvittaessa oppilashuoltoryhmän toimintaan ovat tärkeä osa työtä. Ryhmäohjaaja seuraa jokaisen ryhmänsä opiskelijan opintojen etenemistä ja valintojen toteutumista. Jaksopalaverissa ryhmäohjaaja ja opinto-ohjaaja keskustelevat opiskelijoiden tilanteesta ja opintomenestyksestä.

Aineenopettaja

Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja valmiuksiaan. Aineenopettaja on oman alansa asiantuntija, joten hän pystyy esittelemään omaa koulutusalaansa ja siihen liittyviä ammatteja.

Erytisopettaja

Erytisopettaja ja opinto-ohjaaja tekevät yhteistyötä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opintojen suunnittelua ja valintoja koskevista asioista. Erytisopettaja arvioi erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimisvaikeuksien vaikutusta opintojen etenemiseen.

Koulupsykologi

Koulupsykologi tarjoaa tukitoimia ja tukee kasvua ja kehitystä sekä psyykkistä hyvinvointia. Hän toimii yhteistyössä sosiaalitoimen ja terveydenhuollon kanssa.

Terveydenhoitaja

Terveydenhoitaja huolehtii opiskelijoiden fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista sekä tarjoaa tarvittaessa terveysneuvontaa. Kouluterveydenhuollon tehtävänä on

- oppilaiden ja opiskelijoiden terveydenhoito
- terveysneuvonta
- lakisääteisiin ja tarpeellisiin erikoistutkimuksiin ohjaaminen sekä
- koulujen ja oppilaitosten terveydellisten olojen valvonta

Kouluterveydenhuolto edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia ja terveyttä sekä toimii moniammatillisesti ja perhekeskeisesti varhaisen puuttumisen periaatteella. Terveystarkastuksissa selvitetään opiskelijan kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita ja keskustellaan terveystottumuksista. Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitaja huolehtii nuoren yleisen rokotusohjelman mukaisista rokotuksista.

Kuraattori

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä. Hän auttaa ja tukee opiskelijaa erilaisissa ongelmissa, jotka liittyvät koulunkäyntiin, perheeseen ja muihin henkilökohtaisiin asioihin. Koulukuraattoriin voi ottaa yhteyttä myös opiskelijan ryhmäohjaaja tai huoltaja, jolloin voidaan yhdessä miettiä, miten opiskelijaa voidaan auttaa parhaiten. Kuraattori tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden keskustella kaikista elämänsymyksistä ja niihin liittyvistä ongelmista sekä erilaisista elämänmuutoksista ja opiskeluun liittyvistä huolista.

Opintosihiteeri

Opintosihiteeri ohjaa ja neuvoa opiskelijoita opintoihin liittyvissä teknisissä asioissa ja vastaanottaa erilaisia hakemuksia ja kaavakkeita. Lisäksi hän tekee opiskelijatodistukset ja huolehtii ohjauksen tukena olevista hallintojärjestelmistä.

4.2.3 Ohjaus ja yhteistyö koulutuksen nivelvaiheissa

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivelvaiheissa. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiosta ja siellä opiskelusta annetaan tietoa perusopetuksen päättövaiheen oppilaille sekä heidän opettajilleen ja huoltajilleen. Opintojen aikana opiskelija saa ohjausta suunnitelmiansa tekemiseen.

Koulu järjestää ohjaustilaisuuksia, joissa eri alojen asiantuntijat ja eri oppilaitokset esittäytyvät. Opiskelijoita kannustetaan tutustumaan jatko-opiskelumahdollisuuksiin esimerkiksi erilaisilla koulutusalan messuilla. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus käydä tutustumassa korkeakoulujen ja muiden jatko-opiskelupaikkojen tarjontaan. Opiskelija suunnittelee valintojaan tuetusti ja oppii ottamaan vastuuta valinnoistaan.

Lukio-opintojen aikana käsitellään monipuolisesti erilaisia jatko-opinto- ja uravaihtoehtoja. Ohjauksesta koulutuksen nivelvaiheissa annetaan tietoa huoltajille koulun käytössä olevien sähköisten viestimien kautta sekä henkilökohtaisissa tapaamisissa ja vanhempainilloissa.

4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen ja opiskelun tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen ja opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista.

Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Lähtökohtana tuen tarpeen arvioinnissa on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja mahdollisuuksien mukaan myös huoltajien kanssa. Tuen tarpeen tunnistaminen voi pohjautua perusopetuksesta saatuun tietoon, opiskelijan omiin, opettajien tai muun henkilöstön havaintoihin tai erilaisiin arviointeihin. Tuen suunnittelu perustuu saatavilla olevaan tietoon opiskelijan tuen tarpeesta ja mahdollisesti aiemmin annetusta tuesta. Tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Opettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Jokaisen opettajan tehtävänä on antaa kannustavaa palautetta ja ohjata tukea

tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut, kurssien valintamahdollisuuksien hyödyntäminen, monipuolinen opinto-ohjaus ja ryhmänohjaajan tuki.

Oppimistilanteet ja kokeet pyritään järjestämään siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Tarvittavat tukitoimet ja tuki eri oppiaineissa voidaan sopia kirjattavaksi opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

Oppimisen ja opiskelun tuen rinnalla opiskelija voi saada myös yksilökohtaista opiskeluhoitoa. Tästä kerrotaan tarkemmin luvussa 4.4.3.

Opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Häntä ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä opiskelijan tarvitsemien erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoittelemiseksi.

Opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

4.4 Opiskeluhoito

Lukion opiskeluhoitoon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä sekä edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Opiskeluhoitoon tehtävänä on turvata opiskelijoiden tarvitsema opiskelijahuolto- ja palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu. Opiskeluhoitotyössä otetaan huomioon opiskelijan edun ensisijaisuus.

Lukion opiskeluhoitoon kokonaisuuteen sisältyvät tämän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito sekä opiskeluhoitoon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota opetukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskeluhoitolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu- ja yhteisössä. Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko koulu- ja yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Tämän lisäksi opiskelijoilla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon.

Monialainen yhteistyö on opiskeluhuollossa keskeistä. Opiskeluhoitotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen opiskelijaan ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen.

Opiskeluhuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1409/2014).

4.4.1 Monialainen opiskeluhuollon yhteistyö

Opiskeluhoito järjestetään monialaisessa yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Helsingin ranskalais-suomalainen koulu ja Suomalais-venäläinen koulu asettavat yhteisen moniammatillisen opiskeluhuollon ohjausryhmän. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa. Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa osaltaan koulujen opiskeluhoitotyötä.

Opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja erityisesti opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla. Opiskeluhuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuolto. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön.

Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen tiedotetaan käytettävissä olevista opiskeluhuollon palveluista. Opiskelijan ja huoltajan osallisuus opiskeluhuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhuollosta tiedottaminen lisäävät opiskeluhuollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on opiskeluhoitotyössä keskeinen työmenetelmä.

Opiskeluhuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on olennaista pohdittaessa opiskeluhuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Opiskeluhuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa.

Opiskeluhoitoryhmät

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja Suomalais-venäläisen koulun johtokunnat asettavat opiskeluhuollon ohjausryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, eli ryhmässä on

opetushenkilöstön lisäksi opiskeluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan, kun käsiteltävä asia edellyttää.

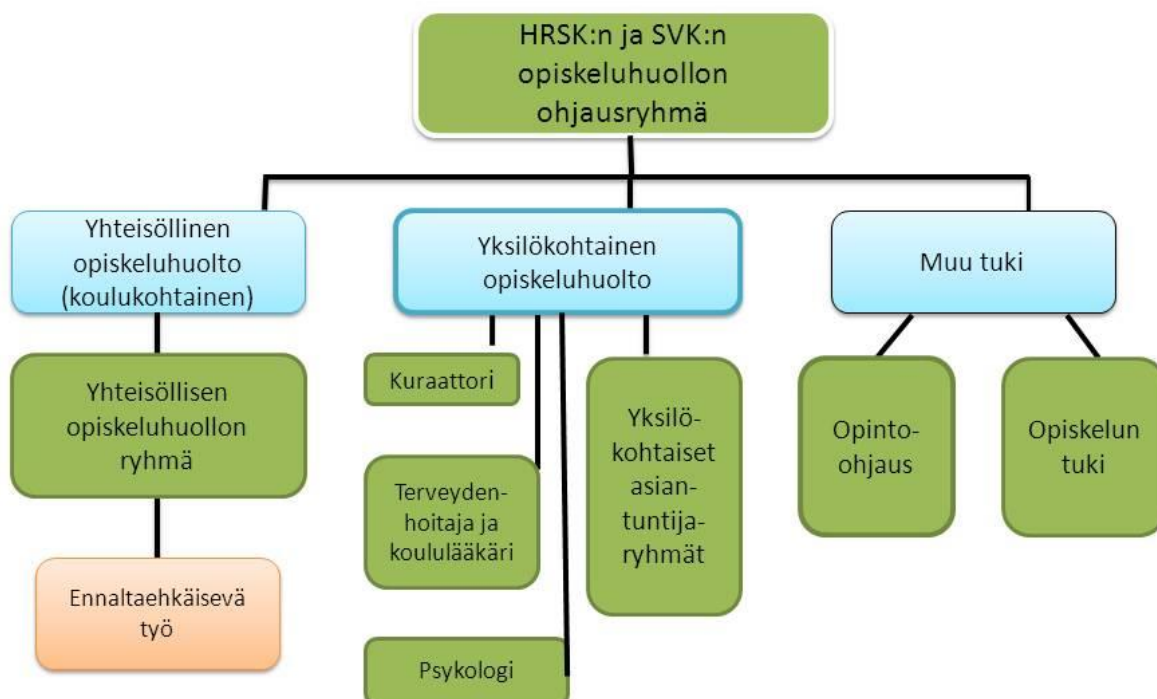
Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja Suomalais-venäläisen koulun yhteinen opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Koulukohtaiset yhteisölliset opiskeluhoolloryhmät vastaavat koulun opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Niitä johtaa rehtorin nimeämä edustaja. Rehtori päättää ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä, toimintatavoista ja opiskeluhoollon rekisterin ylläpidosta. Yhteisöllinen opiskeluhoolloryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Koulussa tehtävän opiskeluhoollotyön monialaisuutta ja -ammattillisuutta voidaan kuvata oheisen kaavion avulla.

Opiskeluhuollon toteuttaminen valtion kielikouluissa

4.4.2 Yhteisöllinen opiskeluhoito

Yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja opiskelijaryhmien hyvinvointia. Yksittäistä opiskelijaa tai opiskelijaryhmää koskevat asiat käsitellään yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa. Yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä opiskelijoiden, huoltajien sekä muiden nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhoitossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Opiskelijoiden osallisuutta edistetään tarjoamalla heille mahdollisuuksia opiskeluhoitoon kehittämiseen. Opiskeluhoito luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Kouluissa pyritään tietoisesti opiskelijoiden ja henkilöstön turvallisuuden tunteen lisäämiseen. Opetuksen järjestämisen lähtökohdaksi on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulu järjestys säännöt lisäävät koulu yhteisön

turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Koulussa on suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä (Liite 3). Opettaja tai rehtori ilmoittaa koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen on osa ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä kouluyhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan yhteisöllisen opiskeluhoollon ryhmässä. Turvallisuutta edistävät toimintatavat koskevat myös tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta.

4.4.3 Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäistä opiskelijaa tai opiskelijaryhmää koskevaa monialaista työskentelyä, jonka tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon kuuluvat myös opiskelijalle annettavat opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut. Yksilökohtaista opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan.

Opiskeluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhoolltoa. Yksilökohtaisesta opiskeluhoolltoista saatavat yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen.

Opiskeluhoolto turvaa opiskelijoiden tuen saamista ja pyrkii ehkäisemään ongelmia ennalta. Opiskeluhoollon tuen suunnittelussa ja koulutyössä otetaan huomioon opiskelijoiden yksilölliset edellytykset, ikä, voimavarat ja tarpeet. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa, luottamuksellista sekä kiireetöntä, jotta opiskelija voi kokea tulevansa kuulluksi. Palveluiden käyttäminen on opiskelijalle vapaaehtoista. Opiskeluhoollto työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskelijahuollon palveluja.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai opiskelijoiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää opiskelijan tai huoltajan suostumusta. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

4.4.4 Opiskeluhoitosuunnitelmat

Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa ja Suomalais-venäläisessä koulussa opiskeluhoitoa ohjaa kaksi suunnitelmaa, jotka on laadittu moniammatillisessa yhteistyössä:

- lukion opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhoollosta sekä
- koulukohtainen opiskeluhoitosuunnitelma (Liite 2).

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset on otettu huomioon opetussuunnitelman opiskeluhoitoa koskevassa osuudessa sekä koulukohtaisessa opiskeluhoitosuunnitelmassa.

4.4.5 Koulukohtainen opiskeluhoitosuunnitelma

Koulukohtainen opiskeluhoitosuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä (Liite 2). Koulukohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyvät tarkemmat kuvaukset opiskeluhoillon kokonaisuudesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista, yhteisöllisestä ja yksilökohtaisesta opiskeluhoollosta sekä yhteistyön järjestämisestä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Helsingin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion opiskeluhoitosuunnitelmaan, joka tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun Helsingin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

4.5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukion opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Opiskelijalla on myös velvollisuus osallistua opetukseen ja käyttäytyä asiallisesti. Yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun järjestyssäännöt ohjaavat käyttäytymistä ja toimimista yhteisössä sekä tukevat opiskeluympäristön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt on laadittu yhteistyössä oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion kurinpitosuunnitelmassa kuvataan kurinpitokeinojen käyttäminen sekä niihin liittyvät menettelytavat. Kurinpitosuunnitelmassa kuvatut menettelyt perustuvat lukiolakiin ja Opetushallituksen määräyksiin ja ohjeisiin. Kurinpitosuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä (Liite 4).

4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukio-opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja. Lukion opetus ja muu toiminta edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa opiskelijoiden kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskelun aikana monikieliset opetustilanteet tulevat opiskelijoille tutuksi, sillä koulussa käytetään suomen lisäksi ranskaa ja muita oppilaiden osaamia kieliä.

Lukion opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen ja ranskan kielen taito, äidinkieli, suomalaisen tai muun maan lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielten hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelija, jonka äidinkieli ei ole suomi, opiskelee äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän (S2) mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella.

Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää opetetaan osittain integroituna suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän kursseihin ja osittain omina kursseinaan. Opiskelijat saavat ohjausta lukio-opintojen alussa suomen kielen opiskelumahdollisuuksista, mahdollisista tukijärjestelyistä ja heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

5. OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion opetus ja muu toiminta järjestetään yleisten lukiokoulutuksen valtakunnallisten tavoitteiden sekä koulun erityistehtävän mukaisesti siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa kaksikieliseksi, sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen.

Lukiossa korostetaan laaja-alaisen kaksikielisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä. Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta myös oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Monilukutaitoa sekä kykyä arvioida tiedon luotettavuutta arvostetaan. Opiskelijaa kannustetaan eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen sekä ymmärtämään kestäväen elämäntavan merkitystä. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Lukio-opiskelu rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta työskentelemällä yhdessä erilaisissa ryhmissä sekä toteuttamalla projekteja. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Opetus antaa opiskelijalle oman tulevaisuuden suunnittelun tueksi tietoa ja kokemuksia koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä.

5.2 Aihekokonaisuudet

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa aihekokonaisuudet ovat oppiainerajat ylittäviä teemoja ja laaja-alaisia osaamisalueita, jotka näkyvät kaikissa oppiaineissa ja teemaopinnoissa.

Kaikkien aihekokonaisuuksien yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä
- ymmärtää asioiden välisiä yhteyksiä, vuorovaikutussuhteita ja keskinäisriippuvuuksia sekä osaa jäsentää laaja-alaisia kokonaisuuksia tiedon- ja taidonalat ylittävästi ja yhdistävästi
- saa mahdollisuuksia osaamisen jakamiseen, vertaisoppimiseen, ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen sekä luovaan ongelmanratkaisuun ja ajatteluun
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista sekä rohkaistuu toimimaan hyvän tulevaisuuden puolesta.

Ranskan kieli ja ranskankielinen kulttuuri

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion erityistehtävän mukaisesti opetuksessa ja koulun kaikessa toiminnassa painottuu ranskan kielen ja ranskankielisen kulttuurin tuntemus. Ranskankielisyys ja ranskankielisen kulttuurialueen piirteet näkyvät laaja-alaisesti eri oppiaineissa, teemaopinnoissa, tapahtumissa ja opiskelijoiden projekteissa. Opiskelijat tutustuvat ranskankieliseen mediaan, ranskankielisten maiden talouselämään ja yhteiskuntaan sekä tieteisiin ja taiteisiin. Osa lukion kursseista opetetaan ranskaksi ja kursseihin voi liittyä opintomatkoja ranskankielisiin maihin. Lukiossa käy myös asiantuntijavieraita ranskankielisistä maista.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja syventää ranskan kielen taitoaan erilaisissa ympäristöissä
- syventää ranskankielisen kulttuurin tuntemustaan
- oppii näkemään ja ymmärtämään asioita eri kulttuuritaustojen näkökulmasta ja pystyy toimimaan kulttuuritulkkina
- tuntee ranskankielisen kulttuurialueen kulttuuriperintöä ja ymmärtää kulttuurien vuorovaikutuksen merkityksen perinnön uusiutumisen
- vahvistaa monilukutaitoaan myös ranskankielisen tekstimaailman näkökulmasta
- osaa toimia ranskankielisissä verkostoissa ja toimintaympäristöissä pyrkien keskinäiseen kunnioitukseen ja aitoon vuorovaikutukseen

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

Kulttuurien tuntemusta ja kansainvälisyyttä opitaan luontevasti koulun kaksikielisessä ympäristössä eri oppiaineiden kursseilla ja arjessa. Koulun opetushenkilöstö on monikielistä, ja koulussa vierailee säännöllisesti kulttuurin ja tieteen asiantuntijoita sekä kotimaasta että ulkomailta. Opiskelijoiden monikulttuurista kotitaustaa tuetaan ja hyödynnetään koulutyössä mahdollisuuksien mukaan. Toisiin kulttuureihin tutustutaan myös kursseilla, joiden osana voi olla aiheeseen liittyvä opintomatka. Opiskelijat tutustuvat eri kulttuurien käytösnormistoon ja oppivat toimimaan luontevasti erilaisissa tilanteissa. Kansainvälisyys näkyy myös lukion traditioissa, juhlissa ja muissa tapahtumissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ihmisoikeuksia ja osaa pohtia ihmisoikeuksien edistämistä kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa yhteisöissä
- osaa reflektoida kulttuuriperintöjä, arvoja, taloudellisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- vahvistaa myönteisiä kulttuuri-identiteettejään ja kulttuurien tuntemustaan sekä oppii näkemään asioita toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin ja harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina
- ymmärtää, miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet sekä mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa ja uusintamisessa
- vahvistaa kielitietoisuuttaan, monikielisyttään ja monilukutaitoaan
- osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä pyrkien keskinäiseen kunnioitukseen ja aitoon vuorovaikutukseen
- saa tilaisuuksia harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan tehden luovaa, monenkeskistä yhteistyötä hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Monilukutaito ja mediat

Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen tekstikäsitukseen, jonka mukaan tekstit ovat sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen tai kinesteettisten symbolijärjestelmien tai niiden yhdistelmien muodostamia kokonaisuuksia.

Monilukutaito tukee ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä sekä syventää kriittistä lukutaitoa ja kielitietoisuutta. Erilaiset lukutaidot kehittyvät kaikessa opetuksessa ja kaikissa oppiaineissa.

Opiskelijoiden monilukutaidon kehittymistä tuetaan oppiaineiden välisellä yhteistyöllä ja opiskelemalla monipuolissa opiskeluympäristöissä. Opetuksessa hyödynnetään opiskelijoiden omia ideoita ja toimintaympäristöjä sekä yhteistyötä esimerkiksi medioiden, kirjastojen sekä tutkimus- ja kulttuurilaitosten kanssa. Opiskelijat oppivat erilaisia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä mediassa toimimisen tapoja. Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäyttö tukee osaltaan tämän aihekokonaisuuden toteutumista.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja kehittää monilukutaitoaan, erityisesti monimuotoisten tekstien tulkintaa, tuottamista ja arvottamista
- syventää käsitystään eri tieteen- ja taiteenalojen kielten merkityksestä opiskelussa ja työelämässä
- harjaantuu hakemaan, valitsemaan, käyttämään ja jakamaan monenlaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa ja opiskelussa
- syventää vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan kehittämällä yhteisen mediatuottamisen osaamistaan yhdessä muiden kanssa eri viestintäympäristöissä ja eri välinein
- harjaantuu mediakriittisyyteen perehtymällä medioiden toimintaan vaikuttaviin yhteiskunnallisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin tekijöihin
- tuntee tekijänoikeuksia ja sananvapautta koskevia keskeisiä normeja sekä osaa analysoida medioihin

liittyviä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä

- osaa käyttää monilukutaitoa ja medioita itseilmaisussa ja vuorovaikutuksessa sekä toimia vastuullisesti sisällön tuottajana, käyttäjänä ja jakajana.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Lukio-opintojen aikana opiskelija saa yleiskuvan hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavista psyykkisistä, sosiaalisista, fyysisistä, yhteiskunnallisista ja kulttuurisista tekijöistä. Keskeisiä asioita ovat elämänhallinnan taidot ja itsetuntemus sekä terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät tiedot, taidot, asenteet, arvot ja tahto. Lukion päivittäisessä toiminnassa korostetaan yhteisöllisyyttä ja keskinäistä huolenpitoa. Opiskelijakuntaa kannustetaan aktiiviseen toimintaan hyvinvoinnin lisäämiseksi. Kodin ja koulun toimiva yhteistyö sekä opiskeluhuolto tukevat opiskelijoiden hyvinvointia arjessa. Opiskelijaruokailussa kiinnitetään huomiota rauhalliseen ja miellyttävään ateriointiin.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata psyykkistä, sosiaalista, fyysistä ja kulttuurista hyvinvointia ymmärtäen inhimillistä moninaisuutta sekä ihmisten erilaisia tarpeita ja elämäntilanteita
- ymmärtää omaan, lukioyhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa pohtia, miten niiden ylläpitämiseen voi osallistua
- tunnistaa hyvinvointia heikentäviä tekijöitä, kuten kiusaamisen, häirinnän, rasismien ja yhteisön ulkopuolelle jättämisen, sekä osaa puolustaa itseään ja muita näiltä
- osaa käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin
- osaa toimia ongelma- ja poikkeustilanteissa sekä tarvittaessa hakeutua ja ohjata toisia hakeutumaan palvelujärjestelmän tarjoaman avun piiriin
- osaa toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi lukiossa, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnallisesti
- tuntee hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhteiskunnallisia edistämiskeinoja sekä osaa kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu

Lukio-opintojen aikana opiskelijat perehtyvät kestävän kehityksen periaatteisiin ja heitä kannustetaan kestävään elämäntapaan. Pyrkimyksenä on opiskelijoiden kasvaminen vastuullisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta sekä omassa elämässään että globaalisti. Opiskelijoille tarjotaan kokemuksia siitä, että heidän omilla valinnoillaan ja teoillaan on merkitystä. Koulu toimii mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa kestävän kehityksen toteuttamiseksi.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden yhteensovittaminen tekee elämäntavasta kestävän
- osaa analysoida ja arvottaa luonnonympäristöissä, rakennetuissa ympäristöissä ja sosiaalisissa

- ympäristöissä tapahtuvia muutoksia sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta
- tuntee ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen vaikuttavia tekijöitä sekä tiedostaa niiden merkityksen ympäristölle ja ihmisen toiminnalle
 - osaa analysoida globalisoitumista ja sen vaikutuksia kestäväan elämäntapaan paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä tuntee keinoja köyhyyden ja eriarvoisuuden lievittämiseksi
 - osaa analysoida kestäväan elämäntavan, tuotanto- ja kulutustapojen sekä poliittisten päätösten välisiä yhteyksiä
 - osaa noudattaa luontoperustastaan ja kulttuuriperinnöstään ylisukupolisesti huolehtivaa elämäntapaa

Teknologia ja yhteiskunta

Uutta teknologiaa hyödynnetään lukio-opinnoissa jatkuvasti. Opiskelijoiden teknologisia taitoja kehitetään ja samalla lisätään opiskelijan ymmärrystä teknologisten innovaatioiden vaikutuksista ja kehittämismahdollisuuksista muuttuvassa yhteiskunnassa. Opiskelijat oppivat toimimaan erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja rohkaistuvat käyttämään omia mahdollisuuksiaan, luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan hakiessaan ratkaisuja käytännön ongelmiin. Heitä ohjataan tekemään järkeviä teknologisia valintoja kansalaisena ja kuluttajana sekä pohtimaan teknologian vaikutusta tulevaisuuden yhteiskuntaan ja työelämään.

Tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää eri oppiaineiden tietoja ja taitoja arvioidessaan teknologian eri ilmentymiä sekä pohtiessaan teknologisten innovaatioiden vaikutuksia ja teknologian moninaisia kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ihmisen suhdetta teknologiaan sekä osaa pohtia teknologian osuutta ja merkitystä elämäntapojen muotoutumisessa, yhteiskunnan muutoksissa ja ympäristön tilaan vaikuttavana tekijänä
- ymmärtää tieteen, taiteen ja teknologian kehityksen keskinäistä vuorovaikutusta
- rohkaistuu käyttämään omia mahdollisuuksiaan, luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan hakiessaan ratkaisuja käytännöllisiin ongelmiin sekä oppii suhtautumaan erehdyksiin luovaan prosessiin kuuluvana kokemuksena
- oppii yhteistyön taitoja ja yrittäjyyttä sekä tutustuu teknologisilta ratkaisuiltaan kiinnostaviin yrityksiin ja innovatiivisiin työelämän toimijoihin
- osaa tehdä järkeviä teknologiaa koskevia valintoja kansalaisena ja kuluttajana
- osaa pohtia teknologian, talouden ja politiikan vuorovaikutusta sekä teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työpaikkojen kehitykseen, työn sisältöön ja työllisyyteen

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä

Lukion opiskelijoita kannustetaan toimimaan aktiivisina kansalaisina. Lähidemokratia, media eri muodoissaan sekä nuorten toimintaryhmät tarjoavat väyliä aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelija oppii käyttämään sananvapauttaan sekä analysoimaan ajankohtaisten esimerkkien valossa vastuullisen sananvapauden rajoja.

Elinkeino- ja työelämään sekä yrittäjyyteen opiskelijat perehtyvät tutustumalla näihin elämänalueisiin käytännössä ja erilaisten tietolähteiden avulla. Opiskelijoita kannustetaan kehittämään ja käyttämään kansalaisyhteiskunnan sekä työelämän edellyttämiä taitoja, kuten kieli-, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelijat harjaantuvat myös suunnittelemaan omaa toimintansa, ottamaan kohtuullisia riskejä sekä kestämaan epäonnistumisia ja pettymyksiä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja julkisen vallan toimintaperiaatteita, analysoi yhteiskunnallisia kysymyksiä ja laajentaa työelämän tuntemustaan
- ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden lähtökohtia sekä perehtyy yrittäjyyden ja työn tekemisen eri muotoihin, talouden toimintaperiaatteisiin ja tulevaisuuden näkymiin
- saa kokemuksia toimijuudesta kansalaisyhteiskunnassa sekä työ- ja yrityselämässä sekä löytää omia kiinnostuksen kohteita, toimintatapoja ja -kanavia
- kehittää ja käyttää kansalaisyhteiskunnan sekä työelämän edellyttämiä taitojaan, kuten kieli-, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja
- osaa käyttää sananvapauttaan sekä analysoida ajankohtaisten esimerkkien valossa vastuullisen sananvapauden rajoja
- harjaantuu suunnittelemaan omaa toimintaansa, oppii ennakoivaa ajattelua ja tilannearviointia sekä ottamaan kohtuullisia riskejä ja kestämaan myös epäonnistumista ja pettymyksiä
- rohkaistuu ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluita ja vaikuttamaan eri yhteisöissä
- tunnistaa omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä osaa tehdä opintoihin ja työhön liittyvät valintansa harkiten.

5.3 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine. Se tarjoaa aineksia kielellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen sekä oman identiteetin rakentamiseen. Opetus kehittää ajattelemisen taitoja ja vahvistaa sekä arjessa että opiskelussa tarvittavia oppimaan oppimisen taitoja ja vuorovaikutusosaamista. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Oppiaine on osa lukion kieli-, kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on taito ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti eri tilanteiden vaatimalla tavalla. Opetus tähtää sellaiseen kielen ja kirjallisuuden tuntemukseen sekä kielenkäyttö-, teksti-, moniluku-, vuorovaikutus- ja mediataitoihin, joita jatko-opinnot, työelämä ja yhteiskunnassa toimiminen edellyttävät. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit voivat koostua sanoista, kuvista, äänistä, numeroista tai niiden yhdistelmästä tai muista symbolijärjestelmistä. Opetus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tulkintaan ja eettiseen pohdintaan.

Kirjallisuudenopetuksen tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, lukukokemusten syventäminen sekä tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kirjallisuus tarjoaa elämyksiä ja tukee kriittisen ajattelun, empatian ja identiteetin sekä eettisen ja esteettisen pohdinnan kehittymistä ja kulttuuriperintöön tutustumista. Kirjallisuuden lukeminen monipuolistaa omaa ilmaisua.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus mahdollistaa omasta kielellisestä ja kulttuurisesta taustasta lähtevän identiteetin rakentamisen moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on oppia arvostamaan monikielisyyttä, kulttuurista monimuotoisuutta, kielellisiä ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat yhteydessä toisiinsa. Opiskelussa käytetään monipuolisia menetelmiä ja vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten verkkoympäristöjä, kirjastoja ja kulttuurilaitoksia, sekä opiskelijoille merkityksellisiä, elämyksellisiä ja oppimisen iloa tuottavia tehtäviä. Tekstejä tuotetaan, tulkitaan ja jaetaan sekä yksin että yhdessä, myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa äidinkieltä ja kirjallisuutta opiskellaan joko suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Oppimäärien opetus toteutetaan tiiviissä yhteistyössä. Myös muiden oppiaineiden kanssa tehdään paljon yhteistyötä. Tekstien tulkinnassa sekä erilaisten kulttuurin alojen sisältöjen kuten teatterin tai elokuvan käsittelyssä ranskan kieli on tärkeä yhteistyökumppani.

5.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä erityisesti suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema Suomen enemmistökielenä ja opetuksen kielenä sekä saamen kieli maan alkuperäiskansan kielenä. Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella. Opiskelijoiden osaamat kielet, erityisesti ranskan kieli, ovat vertailun ja tutkivan lähestymistavan mahdollistava voimavara.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen kuuluvat kurssien sisältöihin.

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa suomen kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, muiden osaamiensa kielten suhteesta suomen kieleen, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden, tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen ja hallitsee yleiskielen normit
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksenperäisiä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia ja käyttää lähteitä oikein
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla sekä ymmärtää digitaalisuuden vaikutuksia kieleen, teksteihin ja vuorovaikutukseen
- nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta sekä ymmärtää niiden historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykykulttuurissa.

Arviointi

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Pakolliset kurssit

1. Tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta, lukemisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- lisää tietoaan ja taitojaan puhumisesta ja ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan kehittyminen puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen ja näkökulmien erittely sekä tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- tekstien monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- tekstien moniäänisyys
- proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit, erityisesti romaanien ja novellien analyysi
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta kirjoittaminen sekä yhdessä kirjoittaminen
- ryhmäviestintätaidot ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa
- luetaan kaunokirjallisuutta ja hyödynnetään monipuolisesti erilaista kulttuuritarjontaa kuten teatteriesityksiä

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (ÄI2)

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellessään
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- kielen rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien ilmaisutapojen analyysi, kielen metaforisuus
- suomen kielen vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, kirjakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus
- kurssin teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä, esimerkiksi novelli ja pastissi, analyysi
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely

- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Luetaan kaunokirjallisuutta, erityisesti kotimaista kirjallisuutta

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä analyttisesti ja eläytyen sekä omaa lukemistaan reflektoiden
- syventää käsitystään kaunokirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista
- monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan

Keskeiset sisällöt

- kaunokirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus
- monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kaunokirjallisuudessa ja omissa teksteissä
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta, erityisesti näytelmien ja runojen analyysi
- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi teatterin, elokuvan ja taidekuvien erittelyä ja tulkintaa
- kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu tai lukupiiriin osallistuminen sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen näkökulmasta

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- osaa perustella niin kirjoittajana kuin puhujanakin monipuolisesti näkemyksiään
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot

- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedon- ja tieteenalojen puhetavat ja näkökulmat, tiedonhankinta ja -hallinta, viestinnän eettisyys
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki
- kantaa ottavan ja vaikuttavan kauno- ja tietokirjallisuuden keinoja ja lajeja
- argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu

5. Teksti ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa sijoittaa ne kulttuurikontekstiinsa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa
- tyylin vaikutus tekstiin ja kielenhuoltoon tyylin näkökulmasta
- suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia
- kirjallisuusaikaisia kirjoitus- ja puhetehtäviä, esimerkiksi puheenvuoro, näytelmäkohtausta tai ilmaisuharjoituksia, esseet

6. Nykykulttuuri ja kertomukset (ÄI6)

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojansa vuorovaikutusetiikasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksista ja kertomuksellisuudesta kulttuurien keskeisenä ilmiönä sekä kerronnan ja ilmaisun keinoista
- tuntee Suomen ja muiden maiden nykykirjallisuuden ja -kulttuurin keskeisiä teoksia ja teemoja
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiöitä, esimerkiksi kielen ja tekstien muuttuminen digitaalisissa ympäristöissä, kieli ja identiteetti
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, mediatekstit, elokuva, kuvat
- kertomukset ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa, intertekstuaalisuus, kuten myytit ja klassikot nykykulttuurissa
- nykyteosten käsittelyä, puhe- ja kirjoitustehtäviä kurssin teemoista sekä kielenhuolto

- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka, myös verkossa
- nykykulttuuritarjontaan tutustumista

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (Ä17)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opiskelijalla on mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen, johon kurssi osaltaan valmentaa. Kokeen järjestämisajankohta vaihtelee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöistä
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää viestintärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä

8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (Ä18)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa

tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen, tekstien jakaminen
- tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelua sekä kielenhuoltoa
- kirjoittaminen monipuolisen aineiston pohjalta, kuten fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien pohjalta
- mediatekstien tuottamista ja analyysia

9. Lukutaitojen syventäminen (ÄI9)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista
- varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä lukustrategioitaan
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhutavoista.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinassa ja arvioinnissa
- fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista
- tekstikokonaisuuksien lukeminen, esimerkiksi esseiden, romaanien, novellien, tietokirjojen ja oppiaineen alaan kuuluvien tietotekstien lukeminen

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

10. Kirjoittamisen kurssi (ÄI10)

Kirjoittamisen kurssi sopii kaikille, jotka haluavat vahvistaa kirjoittamisen taitojaan. Kurssin voi valita missä tahansa opintojen vaiheessa.

Tavoitteet

- kehittää kirjoittamisen sujuvuutta
- parantaa perustaitojen hallintaa
- harjoitella erilaisten tekstilajien kirjoittamista

Keskeiset sisällöt

- yksilöllisiä kirjoitustehtäviä
- perusharjoituksia sekä vaativampia harjoituksia opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- henkilökohtaisen ohjauksen ja itse- ja vertaisarvioinnin hyödyntäminen omassa työssä

11. Kulttuurin kurssi (ÄI11)

Kurssi voi toteutua monenlaisena kokonaisuutena. Kurssi voi jakaantua useaan jaksoon lukuvuoden aikana. Teemoista ja toteutustavoista sovitaan lukuvuosittain.

Tavoitteet

- tutustua laajasti kulttuurin kenttään tai syventyä esimerkiksi yhteen lajiin
- harjaantua kulttuurin tulkinnassa ja analysoinnissa
- kehittyä keskustelijana ja arvioijana

Keskeiset sisällöt

- mahdollisia sisältöjä tarjoavat kaikki taiteenlajit
- kurssilla voidaan tutkia tiettyä teemaa, esimerkiksi suomalaiset taiteilijat Pariisissa tai suomen kielisukulaisten kulttuuri ja taide
- kurssiin voi kuulua vierailuja tai opintomatkoja

12. Ilmaisutaito I (ÄI12)

Ilmaisutaito I sopii kaikille opiskelujen vaiheesta riippumatta. Kurssi kasvattaa ja rohkaisee itseilmaisussa. Kurssi ei vaadi aiempaa harrastuneisuutta. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti. Kurssilla voidaan tehdä esimerkiksi yksi laajempi esitys tai pienryhmäesityksiä.

Tavoitteet

- rohkaistutaan esiintyjinä
- vapautetaan omaa ilmaisua
- kehitetään esiintymisrohkeutta ja kuuntelemisen taitoja ryhmässä
- kontaktin ottamisen taidot vahvistuvat

Keskeiset sisällöt

- perusharjoituksia, esimerkiksi ääni-, liike, miimi-, tunto-, kontakti- ja keskittymisharjoitukset
- tehdään isoja tai pieniä valmisteltuja esityksiä
- improvisaatioharjoitukset

13. Ilmaisutaito II (ÄI13)

Ilmaisutaidon jatkokurssille voivat osallistua ne, jotka ovat suorittaneet ilmaisutaidon perusteet joko perusopetuksessa tai lukiossa tai vastaavalla kurssilla. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

- ilmaisun vahvistuminen
- luottamuksen rakentaminen
- kehitetään erityisesti näyttelijäilmaisua

Keskeiset sisällöt

- lähdetään liikkeelle oman ilmaisun vahvuuksien ja heikkouksien tutkimisesta
- jatketaan näyttelijätyön perusharjoituksia
- harjoitellaan teksti-, rooli- ja kohtausanalyysiä
- äänenkäytön perusharjoituksista edetään tekstin analyysiin ja tulkintaan

14. Moninainen media (ÄI14)

Moninainen media -kurssi sopii mediasta kiinnostuneille opiskelijoille, jotka haluavat myös itse tuottaa mediasisältöjä. Kurssilla voi syventää vaikuttamisen ja analysoinnin taitoja ja harjaantua myös tulkinnassa.

Sisältöjä voidaan julkaista myös koulun eri tiedotuskanavissa. Moninainen media -kurssi sopii yhdessä Median maailma -kurssin kanssa pohjustamaan median lukiodiplomia (MELD5)

Tavoitteet

- median toiminnan tuntemuksen parantaminen
- sisältöjen suunnittelu- ja tuottamistaitojen parantaminen
- median sisältöjen ja toimintatapojen arviointiin harjaantuminen

Keskeiset sisällöt

- tulkinta- ja analyysiharjoituksia
- sisältöjen suunnittelua ja tuottamista opiskelijan oman valinnan mukaan
- vierailuja ja tutkimusprojekteja

15. Median maailma (ÄI15)

Median maailma -kurssi on ohjatusti suoritettava verkkokurssi opiskelijoille, jotka haluavat perehtyä syvemmin median toimintaan ja historiaan. Kurssi sopii erityisesti median lukiodiplomin suorittamisesta kiinnostuneille opiskelijoille. Kurssi sopii suoritettavaksi missä opintojen vaiheessa tahansa.

Tavoitteet

- omien mediataitojen harjaannuttaminen
- kehittyä median sisältöjen kriittisessä arvioinnissa eri näkökulmista
- parantaa valmiuksia toimia muuttuvassa mediaympäristössä

Keskeiset sisällöt

- median kulttuurit
- median historia ja median tuotannon taustat
- oman mediasuhteen arviointi

Valtakunnallinen soveltava kurssi

16. Median lukiodiplomi (MELD5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä. Lisäksi edellytetään informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa, mediasuhteen pohdintaa ja median toimintaympäristön hahmottamista. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Median lukiodiplomi on portfolion ja mediaesityksen muodostama kokonaisuus.

5.3.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukio on monikielinen- ja kulttuurinen lukio, jonka opiskelijoilla on erilaisia kielitaustoja ja -taitoja. Koulussa painottuvat kielet ja eri kielillä, erityisesti ranskaksi annettava opetus. Opiskelijoiden erilaiset taustat ja kielitaito otetaan opetuksessa huomioon. Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle

tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei opettajien arvion mukaan anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Lukion suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä -opetus vahvistaa opiskelijan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema ja velvoitteet Suomen enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa.

Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta. Kurseilla toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kurseilla kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Opetuksen tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää suomen kielen taitoaan sekä monipuolistaa teksti- ja vuorovaikutustaitojaan siten, että pystyy käyttämään niitä ajattelun, oppimisen, vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen välineenä
- osaa ja rohkenee ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa arkielämän ja opiskelun vuorovaikutustilanteissa
- syventää monilukutaitoaan siten, että kykenee tuottamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti eri tieteenalojen tekstejä sekä kehittää taitoaan etsiä, valita, muokata ja välittää tietoa erilaisista lähteistä
- havaitsee kielen vaihtelun puhujan, tilanteen ja alueen mukaan ja laajentaa tietojaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista ja työnjaosta
- vakiinnuttaa suomen kielen rakenteiden hallintaa ja tulee entistä tietoisemmaksi suomen kielen erityispiirteistä omaan kieleensä tai muihin kieliin verrattuna
- oppii ymmärtämään toisen kielen oppimisprosessia, pystyy tarkkailemaan omaa kielitaitoaan ja arvioimaan edistymistään, haluaa kehittää kielitaitoaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja osaa hyödyntää siinä erilaisia tapoja ja välineitä
- syventää kauno- ja tietokirjallisuuden tuntemusta ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään sekä rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään

- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa kaikilla oppimäärän osa-alueilla
- nauttii kielestä, kirjallisuudesta ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta
- osaa pohtia monikielisyyttään, ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen, ja hänen käsityksensä kielen merkityksestä oppimisessa syvenee.

Arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseihin, ja niiltä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten kurssien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, kirjoittajana ja tekstien tulkitsijana.

Pakolliset kurssit

1. Tekstit ja vuorovaikutus (S21)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Hän osaa käyttää luontevasti ja monipuolisesti suomen kielen keskeisiä rakenteita.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- oppii lukio-opinnoissa tarvittavan yleiskielisen esitystavan sekä kirjallisesti että suullisesti sekä monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- oppii ymmärtämään sanaston muodostumiskeinoja
- oppii hahmottamaan tekstejä rakenteellisina kokonaisuuksina ja lähestymään niitä analyyttisesti

- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulle ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä
- harjaantuu käyttämään ja soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhaussa sekä ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen.

Keskeiset sisällöt

- lukion opiskelukulttuuri ja suomen kielen opiskelutekniikka sekä lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitoja puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit (kertovat, kuvaavat, ohjaavat ja pohtivat tekstit) sekä erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, kirjoitusprosessi ja lukustrategiat
- erilaiset vuorovaikutustilanteet ja niissä kommunikointiin tarvittavaa sanastoa
- yleiskielen ja puhekielen eroavaisuuksia, kielen rekisterit ja erilaiset kielimuodot, suomen kielen sananmuodostuskeinot
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (S22)

Opiskelijan käsitys suomen kielen rakenteesta, kielen vaihtelusta ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa kielitaitoaan ja lisää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- ymmärtää suomen kielen rakenteellisen luonteen sekä syventää tietojaan kirjakielen perusnormeista ja osaa soveltaa niitä omia tekstejä tuottaessaan
- ymmärtää äidinkielen ja kielitaidon merkityksen ajattelun, vuorovaikutuksen ja identiteetin rakentamisen välineenä
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- vahvistaa käsitystään suomalaisuudesta
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan ja erityisesti puhe- ja vuorovaikutustaitojaan, kehittää tiedon- ja tieteenalojen kielten hallintaa sekä oppii laatimaan suunnitellun puhe-esityksen.
- syventää suomen kielen keskeisten rakenteiden hallintaa

Keskeiset sisällöt

- kielen, vuorovaikutuksen, kirjallisuuden, kulttuurin ja median merkitys
- eri tekstilajien hallinnan syventäminen
- lauseen rakenne (subjekti, predikaatti, objekti, kongruenssi) ja lausetyypit sekä erilaisten lauseiden tehtävät
- suomen kielen vertailu omaan äidinkieleen ja muihin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys
- suomen kielen ominaispiirteet, kielen vaihtelu ja kielen kuvallisuus
- kielen keskeisten rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa rektio, lauseiden ja kappaleiden sidosteisuus
- aineiston pohjalta kirjoittaminen ja kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- kuullun ymmärtämisen ja oman viestimisen harjoittelua
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi sekä palautteen antamisen ja vastaanottamisen harjoittelua

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (S23)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan eritellä ja tulkita fiktiivisiä ja digitaalisia tekstejä sekä kuvia ja liikkuvaa kuvaa
- oppii vertailemaan suomalaisia ja oman kulttuurin tekstejä
- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä
- ymmärtää kielikuvien, vertausten, monitulkintaisten ilmausten sekä idiomien merkityksen ja niiden kulttuurisidonnaisuuden
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- oppii ymmärtämään kielen poeettista käyttöä, esimerkiksi kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää ryhmäviestintätietojaan ja -taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- yleiskuva suomalaisesta kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista
- kaunokirjallisuuden lajit ja niiden ominaispiirteitä
- kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kirjallisuudessa
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta suullisesti ja kirjallisesti, myös verkossa
- suomalaisen kirjallisuuden keskeinen teos
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen ja -ilmiöiden näkökulmasta
- viestien tulkittamista ja tuottamista
- kielen rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa pronominit, konjunktiot

4. Tekstit ja vaikuttaminen (S24)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden kieltä ja vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää erilaisia suullisia, kirjallisia ja multimodaalisia asiatekstejä, erityisesti mielipidetekstejä, syventää kriittistä lukutaitoaan ja oppii tarkastelemaan tekstien välittämiä arvoja
- oppii tunnistamaan, miten kielellä vaikutetaan
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- osaa muodostaa ja ilmaista mielipiteitään perustellen
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhe- ja viestintäkulttuurien näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- kantaa ottavat tekstit, argumentaatio ja retoriikka
- asiatekstin analysointi- ja tulkintaharjoituksia, tiedon- ja tieteenalojen puhuttavat ja näkökulmat, esimerkiksi virallinen ja epävirallinen viestintä, käsitteellinen ja konkreettinen kielenkäyttö ja lukion eri oppiaineiden kielenkäyttötapoja
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot

- argumentoinnin keinot ja retoriset keinot, huumori, vaikuttaminen arjen vuorovaikutussuhteissa
- kaunokirjallisuus ja media (myös sosiaalinen media) vaikuttajana
- perustelemisen harjoittamista sekä suullisesti että kirjallisesti
- ryhmäkeskustelutehtäviä sekä muita kommunikointiharjoituksia
- sananvapaus, sensuuri, tekijänoikeudet
- kielitilanteiden vaihtelu ja puheen variaatio

5. Teksti ja konteksti (S25)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden piirteitä ja konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden konteksteissa ja jatkumoissa ja suhteessa muihin teksteihin, muun muassa erityisalojen tekstit
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- pystyy itsenäiseen tekstin tuottamiseen prosessiin ja kehittää omaa ilmaisutapaansa
- oppii valmistelemaan suullisen esityksen kirjallisuuden pohjalta yksin tai ryhmässä
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana
- vakiinnuttaa tieto- ja viestintäteknologista osaamistaan.
- syventää kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

Keskeiset sisällöt

- tyylin aineksien vaikutus tekstiin
- tekstin ymmärtäminen kontekstissaan
- abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön sekä yleiskielen ja puhekielen erot
- tietokirjallisuus, etenkin esseet, verkkotekstit ja multimodaaliset tekstilajit
- eläytyvää kirjoittamista ja kirjoittamista monimuotoisten tekstien pohjalta
- kielenhuoltoa erityisesti tyylin näkökulmasta
- suullinen esitys, esimerkiksi esitelmä, puheenvuoro, draama, paneeli, keskustelu
- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua, rektio

6. Nykykulttuuri ja kertomukset (S26)

Opiskelija oppii tarkastelemaan suomalaista nykykulttuuria ja ilmiöitä. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutuksesta. Opiskelija vahvistaa suomen kielen taitoaan teksteillä ja tehtävillä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin ja vertailee suomalaista kulttuuria tuntemiinsa muihin kulttuureihin
- perehtyy nykykulttuurin ilmiöihin ja ajankohtaisiin tekstilajeihin
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- oppii soveltamaan tietoaan suomen kielen normeista omia tekstejä tuottaessaan
- oppii toimimaan sujuvasti, eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien ajankohtaiset lajit ja mediatekstit
- kertomukset mediassa, elokuvissa ja tv-sarjoissa (myytit, klassikot, tarinallistaminen)
- kielenhuollon kertausta, sanaston laajentamista ja vaikeita kielen rakenteita
- luetun ymmärtämistä, tekstien selittämistä, kirjoitelmia
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua
- suomalaista nykykirjallisuutta, kuten novelleja, lyhytproosaa, runoja, romaanikatkelmia sekä kokonaisteos

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (S27)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, muuttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen ja vuorovaikutussuhteiden luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöstä
- harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoiseksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutustilanteissa
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- oppii erottamaan eri tyylejä ja sävyjä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä
- oppii erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta ja arviointi
- suomen puhekielen erityispiirteitä ja kielioppia
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja käytänteet
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- erilaiset asiointitilanteet
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista ja kansainvälistä puhekuulttuuria
- kielen lausetason perusrakenteet, peruslauseen jäsenet ja suomen kielelle ominaiset lausetyypit
- sananmuodostuskeinojen kertausta

8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (S28)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaiseen kulttuuriin, median aiheisiin sekä kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun eri tavoin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon sekä rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen

- syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään, arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa ja harjaantuu kirjoitusprosessiin ja yhdessä kirjoittamiseen.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen, viimeistely ja palautteen antaminen
- kirjoittamista erilaisiin tarkoituksiin, muun muassa asia- ja asioimiskirjoittamista
- tekstin tuottamista erilaisista aineistoista ja luovaa kirjoittamista
- kirjoittamista materiaalin pohjalta sekä pohjatekstin tekstilajin ja kielen havainnointia, esimerkiksi tekstin kommentointia
- kielen rakenteita opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- kielenhuollon kertaus: muun muassa sitaattivälimerkit, lähteiden lainaaminen
- suullinen tehtävä kurssin aiheista, esimerkiksi paneeli, keskustelu, alustus, puheenvuoro

9. Lukutaitojen syventäminen (S29)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä ja tekstilajeista
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista
- kehittää suomalaisen kirjallisuuden tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- erilajisten kaunokirjallisten ja asiatekstien sekä eri tiedon- ja tieteenalan tekstien lukemista
- kirjallisuudesta keskustelemista ja kirjoittamista, oman lukukokemuksen jakamista
- kielen käsitteet tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- tekstianalyysi, tekstin rakenne, tekstilajit, intertekstuaalisuus
- vapaavalintainen kaunokirjallinen teos, esimerkiksi oman kulttuuri-identiteetin rakentumisen kannalta tärkeä teos
- kirjailija- tai teosesittely
- Käännösharjoitus

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

10. Kirjoittamisen kurssi (S210)

Kirjoittamisen kurssi sopii kaikille, jotka haluavat vahvistaa kirjoittamisen taitojaan. Kurssin voi valita missä tahansa opintojen vaiheessa.

Tavoitteet

- kehittää kirjoittamisen sujuvuutta
- parantaa perustaitojen hallintaa
- harjoitella erilaisten tekstilajien kirjoittamista

Keskeiset sisällöt

- yksilöllisiä kirjoitustehtäviä
- perusharjoituksia sekä vaativampia harjoituksia opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- henkilökohtaisen ohjauksen ja itse- ja vertaisarvioinnin hyödyntäminen omassa työssä

11. Kulttuurin kurssi (S211)

Kurssi voi toteutua monenlaisena kokonaisuutena. Kurssi voi jakaantua useaan jaksoon lukuvuoden aikana. Teemoista ja toteutustavoista sovitaan lukuvuosittain.

Tavoitteet

- tutustua laajasti kulttuurin kenttään tai syventyä esimerkiksi yhteen lajiin
- harjaantua kulttuurin tulkinnassa ja analysoinnissa
- kehittyä keskustelijana ja arvioijana

Keskeiset sisällöt

- mahdollisia sisältöjä tarjoavat kaikki taiteenlajit
- kurssilla voidaan tutkia tiettyä teemaa, esimerkiksi suomalaiset taiteilijat Pariisissa tai suomen kielisukulaisten kulttuuri ja taide
- kurssiin voi kuulua vierailuja tai opintomatkoja

12. Ilmaisutaito I (S212)

Ilmaisutaito I sopii kaikille opiskelujen vaiheesta riippumatta. Kurssi kasvattaa ja rohkaisee itseilmaisussa. Kurssi ei vaadi aiempaa harrastuneisuutta. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti. Kurssilla voidaan tehdä esimerkiksi yksi laajempi esitys tai pienryhmäesityksiä.

Tavoitteet

- rohkaistutaan esiintyjinä
- vapautetaan omaa ilmaisua
- kehitetään esiintymisrohkeutta ja kuuntelemisen taitoja ryhmässä
- kontaktin ottamisen taidot vahvistuvat

Keskeiset sisällöt

- perusharjoituksia, esimerkiksi ääni-, liike, miimi-, tunto-, kontakti- ja keskittymisharjoitukset
- tehdään isoja tai pieniä valmisteltuja esityksiä
- improvisaatioharjoitukset

13. Ilmaisutaito II (S213)

Ilmaisutaidon jatkokurssille voivat osallistua ne, jotka ovat suorittaneet Ilmaisutaidon perusteet joko perusopetuksessa tai lukiossa tai vastaavalla kurssilla. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

- ilmaisun vahvistuminen
- luottamuksen rakentaminen
- kehitetään erityisesti näyttelijäilmaisua

Keskeiset sisällöt

- lähdetään liikkeelle oman ilmaisun vahvuuksien ja heikkouksien tutkimisesta
- jatketaan näyttelijätyön perusharjoituksia

- harjoitellaan teksti-, rooli- ja kohtausanalyysiä
- äänenkäytön perusharjoituksista edetään tekstin analyysiin ja tulkintaan

14. Moninainen media (S214)

Moninainen media -kurssi sopii mediasta kiinnostuneille opiskelijoille, jotka haluavat myös itse tuottaa mediasisältöjä. Kurssilla voi syventää vaikuttamisen ja analysoinnin taitoja ja harjaantua myös tulkinnassa. Sisältöjä voidaan julkaista myös koulun eri tiedotuskanavissa. Moninainen media -kurssi sopii yhdessä Median maailma -kurssin kanssa pohjustamaan median lukiodiplomia (MELD5)

Tavoitteet

- median toiminnan tuntemuksen parantaminen
- sisältöjen suunnittelu- ja tuottamistaitojen parantaminen
- median sisältöjen ja toimintatapojen arviointiin harjaantuminen

Keskeiset sisällöt

- tulkinta- ja analyysiharjoituksia
- sisältöjen suunnittelua ja tuottamista opiskelijan oman valinnan mukaan
- vierailuja ja tutkimusprojekteja

15. Median maailma (S215)

Median maailma -kurssi on ohjatusti suoritettava verkkokurssi opiskelijoille, jotka haluavat perehtyä syvemmin median toimintaan ja historiaan. Kurssi sopii erityisesti median lukiodiplomin suorittamisesta kiinnostuneille opiskelijoille. Kurssi sopii suoritettavaksi missä opintojen vaiheessa tahansa.

Tavoitteet

- omien mediataitojen harjaannuttaminen
- kehittyä median sisältöjen kriittisessä arvioinnissa eri näkökulmista
- parantaa valmiuksia toimia muuttuvassa mediaympäristössä

Keskeiset sisällöt

- median kulttuurit
- median historia ja median tuotannon taustat
- oman mediasuhteen arviointi

Valtakunnallinen soveltava kurssi

16. Median lukiodiplomi (MELD5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä. Lisäksi edellytetään informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa, mediasuhteen pohdintaa ja median toimintaympäristön hahmottamista. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Median lukiodiplomi on portfolion ja mediaesityksen muodostama kokonaisuus.

5.4 Ruotsi, toinen kotimainen kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kielen opetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään ruotsin kielen taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Ruotsin kielen opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia ruotsia ja käyttää taitoaan rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia ruotsinkielisissä ympäristöissä sekä Suomessa että Ruotsissa kuin muuallakin, missä se on mahdollista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoissa maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaimena. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa ruotsin kielellä, mahdollisesti myös muilla pohjoismaisilla kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Ruotsin kielen opetuksen tavoitteina on, että opiskelija

- kehittyä ruotsin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- rohkaistuu hyödyntämään ruotsin kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana

- vankentaa ruotsin kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyy tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kieltenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kielioopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskelemassaan oppimäärässä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
A-oppimäärä	B2.1	B2.1	B1.2
B1-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2	B2.2	B2.2

Arviointi

Ruotsin kielessä arviointi perustuu ruotsin kielen yhteisten tavoitteiden sekä oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat ruotsin kielen yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyoäskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään Eurooppalaiseen viitekehukseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Opetuksen tavoitteet

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–5 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurkseittain.

1. Minun ruotsini (RUB11)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

2. Hyvinvointi ja ihmissuhteet (RUB12)

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niihin tarvittavia strategioita eri viestintäkanavia käyttäen. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja kuuntelijana kielenkäyttötilanteissa. Harjaannutetaan taitoa esittää mielipiteitä ja keskustella arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan myös, mikä merkitys hyvinvoinnilla ja hyvillä ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan lisäksi teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri ja mediat (RUB13)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

4. Monenlaiset elinympäristömme (RUB14)

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

5. Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (RUB15)

Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää ruotsin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen ruotsinkielinen osuus tai kokonaisuus.

6. Viesti ja vaikuta puhuen (RUB16)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan

7. Kestävä elämäntapa (RUB17)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

8. Pohjoismainen kulttuuri (RUB18)

Kurssilla tutustutaan monipuolisesti pohjoismaiseen kulttuuriin. Aiheina ovat jatko-opinnot, kuvataiteet, arkkitehtuuri, kirjallisuus ja musiikkielämä. Kurssilla harjoitellaan ja vahvistetaan eri kielitaidon osa-alueita.

9. Ylioppilaskirjoitukseen valmentava kurssi (RUB19)

Kurssilla kerrataan ja harjoitellaan lukiokurssien sanasto- ja rakenneasioita sekä harjoitellaan luetun- ja kuullun ymmärtämistä. Lisäksi harjoitellaan laatimaan ylioppilaskokeen tasoisia kirjoitustehtäviä.

10. Peruskouluopintoja kertaava kurssi (RUB110)

Kurssilla kerrataan ja harjoitellaan perusopetuksessa opiskeltuja sanasto- ja rakenneasioita. Lisäksi vahvistetaan puhumisen, kuuntelemisen, lukemisen ja kirjoittamisen taitoja.

5.5 Vieraat kielet

Kieltenopetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Kielten opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia kulttuurisesti, kansainvälisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoiden maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia kieliä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaimena. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa osaamillaan kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Vieraiden kielten opetuksen yhteiset tavoitteet

Vieraiden kielten eri oppimäärien opetuksen yhteisenä tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu hyödyntämään kielitaitoaan luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa kohdekielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyy tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kieltenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida omaa osaamistaan sekä suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten jatko-opintojen, työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmasta.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri kielissä tai oppimäärissä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
Ranska ja englanti A	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.2	B1.2	B1.2
Englanti B1	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet B1	B1.1	B1.1	B1.1
Englanti B2	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet B2	A2.2	A2.2	A2.2
Englanti B3	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet B3	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet B3	A2.1	A2.1	A2.1

Arviointi

Vieraisissa kielissä arviointi perustuu vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden sekä kieli- ja oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat vieraiden kielten yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvien osin Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa vieraassa kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kursseja luetaan hyväksi latinan kieltä lukuun ottamatta seuraavasti:

Kurssit	A-oppimäärä		B1-oppimäärä		B2-oppimäärä		B3-oppimäärä
Kurssi	1	→	1	→	1	→	3
Kurssi	2	→	2	→	3	→	5
Kurssi	3	→	3	→	4	→	6
Kurssi	4	→	4	→	2	→	4
Kurssi	6	→	5	→	5	→	7
Kurssi	7	→	7	→	6	→	8
Kurssi	8	→	6				

syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Kurssit

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2. Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

FR = ranskan kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

KX = muu kieli

5.5.1 Ranska, A-oppimäärä

Objectifs généraux de l'enseignement

1. L'enseignement de la langue française au Lycée franco-finlandais donne les outils nécessaires à l'élève pour atteindre le niveau B2 à la fin des études de lycée. L'élève est capable de se positionner dans le CECRL, d'évaluer ses progrès et d'utiliser ces outils à bon escient afin de progresser. Un élève quittant le Lycée franco-finlandais au terme de ses études secondaires, devrait pouvoir sans difficultés poursuivre des études supérieures en France ou en pays francophone. Cela suppose non seulement une excellente maîtrise de la langue française, mais aussi une réelle appropriation des modes de pensée et des habitudes culturelles propres aux francophones.

2. Au-delà des aspects purement linguistiques, l'enseignement de la langue française au Lycée franco-finlandais permet à l'élève de jouer un rôle actif dans un monde multiculturel, aussi bien au niveau national qu'europpéen et global. L'enseignement en français favorise donc aussi la formation personnelle des élèves en leur donnant, au-delà de la maîtrise de la langue, les outils nécessaires pour mieux structurer leur pensée et développer leurs facultés de jugement et d'imagination. Il doit leur permettre, au terme de leur parcours, d'organiser efficacement leurs idées et d'être capables par exemple de présenter, par oral et par écrit, des exposés construits. C'est pourquoi, au-delà des enjeux purement linguistiques, les cours en français s'intègrent dans les objectifs plus généraux de l'éducation au lycée : acquisition de savoirs, constitution d'une culture personnelle, formation de citoyens responsables.

3. L'apprentissage bénéficie d'un environnement bilingue francophone et francophile riche, propice à soutenir la motivation et les progrès de l'élève, ainsi que son ouverture d'esprit. Les enseignements sont ainsi accompagnés de visites, conférences, régulières, en français.

4. Cet enseignement s'inscrit clairement dans la continuité de celui du collège, mais ses démarches sont plus réflexives, afin de permettre aux lycéens de devenir des adultes autonomes, aussi bien dans leurs études à venir que dans leur vie personnelle et leur intégration à la société. Pour remplir ce rôle majeur dans leur formation culturelle, les cours en français doivent à la fois leur apporter des connaissances et s'attacher à former leur réflexion et leur esprit critique.

5. Les modules de français du lycée sont donc essentiellement conçus comme des cours d'approfondissement et d'application des connaissances déjà acquises en français durant les années antérieures. Il s'agit bien sûr pour les élèves d'affiner leur maîtrise de la langue, mais aussi de se servir de leur connaissance du français pour accéder à de nouveaux savoirs et savoir-faire. Dans cette perspective, certains modules de français permettent aux élèves soit de prolonger le travail fait au collège dans des disciplines non linguistiques enseignées en français (l'histoire ou les sciences), soit de se familiariser avec de nouveaux domaines (le latin, le français des affaires, l'économie).

Organisation de l'enseignement

L'enseignement du français au lycée a été originellement conçu pour assurer à tous les élèves du Lycée franco-finlandais un minimum de 5 heures de cours hebdomadaires. Ce volume horaire correspond donc à un module de français par période.

Les élèves devront avoir suivi et validé au minimum douze modules de français au cours des treize périodes de cours que comporte leur scolarité au lycée. Parmi ces douze modules, six sont obligatoires pour pouvoir se présenter à l'épreuve de baccalauréat, à choisir dans une liste de neuf. Pour le reste, les élèves choisiront librement six cours au minimum parmi les modules optionnels.

Les élèves qui choisissent douze modules de français seront dispensés de huit modules obligatoires dans d'autres matières pour constituer un total d'au moins 75 modules à la fin de leur scolarité.

Il est possible de choisir un maximum de trois modules de français en autonomie, à l'exception des modules obligatoires. Cette formule ne peut être cependant conseillée qu'aux élèves tout à fait à l'aise en français. Prendre trois modules en autonomie, c'est se priver de plus de la moitié d'une année d'enseignement, sans compter le préjudice subi en ce qui concerne l'entraînement à la compréhension et à l'expression orales. C'est pourquoi il n'est possible de suivre un module en autonomie que si la moyenne des notes obtenues aux deux précédents modules est supérieure à 8.

Afin d'éviter une trop grande hétérogénéité de niveau et de centres d'intérêts, les premiers modules sont conçus avec une certaine progressivité de niveau ; il est donc conseillé aux élèves venant de l'extérieur de commencer par le FRA1. Il est par ailleurs conseillé aux élèves qui se sentant en confiance avec le français de commencer à partir du FRA3.

En ce qui concerne les examens, les élèves du Lycée franco-finlandais passent l'épreuve de baccalauréat de français A1, préparée dans le cadre de modules, spécifiques ou non, qui préparent aux exercices imposés. Par ailleurs, grâce à l'aide des professeurs de finnois langue maternelle, les programmes de français tendent à faire une place plus large aux notions et méthodes requises pour les épreuves en finnois du baccalauréat. Afin de valoriser leur niveau de français et dans la perspective de la poursuite d'études, il n'est que trop conseillé aux élèves de passer l'examen du DELF de niveau B2 : organisé sur place au Lycée chaque printemps, cet examen officiel de français dispense de test linguistique d'entrée dans les universités françaises. Il est reconnu internationalement dans le monde du travail et constitue une plus-value importante dans le CV.

Les modules obligatoires

1. Initiation aux études de la langue française au LFF (FRA 1)

Ce module a pour but de mettre en place les habitudes de travail d'un lycéen au Lycée franco-finlandais, et de réviser les bases en grammaire du français.

Objectifs :

- aborder les questions de méthodologie de l'apprentissage, d'habitude de travail, les réflexes à tenir tout au long des études de français au lycée
- consolider les compétences en autonomie et en régularité dans le travail
- consolider les bases en grammaire

Contenus :

- toute activité propice à déclencher la curiosité, l'envie de chercher l'information, d'apprendre
- activités grammaticales

2. Nouvelles communications (FRA 2)

Ce module vise à développer les compétences orales, en particulier pour les étudiants nouvellement arrivés au Lycée franco-finlandais.

Objectifs :

- consolider le niveau d'expression orale
- améliorer la confiance en soi et l'envie de s'exprimer à l'oral en français
- donner les outils de la méthodologie de l'oral
- préparer l'examen national oral

Contenus :

- toute activité propice à déclencher la parole, l'envie de s'exprimer en français
- activités d'oral, jeux de rôle

3. Education aux médias (FRA 3)

Ce module vise à permettre aux élèves d'exercer leur citoyenneté dans une société de l'information et de la communication, à former les "cybercitoyens" actifs, éclairés et responsables de demain.

Objectifs :

- aborder les différents médias, leurs caractéristiques et spécificités (presse écrite, radio, télévision, internet et réseaux sociaux)
- développer les compétences en recherche et en tri de l'information, en lecture critique et distanciée, en littératie multiple
- développer la capacité à produire, publier de l'information, dans une pratique citoyenne des médias
- consolider la maîtrise de la notion de registres de langue

Contenus :

- toute activité propice à développer les compétences en littératies multiples
- toute activité propice à exercer la recherche, le tri et la production d'informations

4. Comprendre le monde en français (actualité, société et mouvements culturels) (FRA04)

Ce module vise à approfondir ses connaissances de la société française et à la comparer avec les sociétés qui l'entourent.

Objectifs :

- aborder la culture française sous ses aspects les plus divers (l'art de vivre, les arts populaires, les beaux-arts...).
- acquérir des connaissances d'histoire de la société et de la culture françaises
- consolider les acquis linguistiques au moyen d'extraits de textes de nature variée (littérature, articles, études sociologiques, écrits polémiques) sous forme écrite, sonore (radio par exemple) ou iconographique (tableaux, photographies, extraits de films)
- approfondir les compétences en recherche d'informations

Contenus :

- lexiques spécifiques (ex : le vocabulaire du cinéma, de la peinture, de la chanson).
- construire une recherche sur un thème culturel au choix d'après une liste soumise par le professeur en vue d'un dossier écrit associé à un exposé oral

5. Demain ? (sciences et technologies) (FRA 5)

Ce module a pour but d'approfondir les connaissances linguistiques et civilisationnelles en ce qui concerne les innovations scientifiques et techniques.

Objectifs :

- aborder les problématiques de la modernité
- améliorer sa compréhension écrite et perfectionner son expression écrite
- améliorer ses compétences en recherche d'informations et résumé

Contenus :

- étude de documents type sondages, diagrammes, photos, extraits audiovisuels
- exercices à visée précise : grammaire, vocabulaire spécialisé (santé, moyens de communication, etc.), expression orale et écrite
- exercices de lecture et recherche d'information (stratégies adaptées)
- production d'écrits de nature variée : compte-rendu, résumé, textes d'opinion, articles ...

6. Préparation au DELF/DALF (FRA 6)

Ce module vise donner aux élèves les outils nécessaires à la passation du DELF B2, voire du DALF C1 pour les élèves aptes à le réussir. Ce module vise donc à les informer sur les compétences nécessaires à l'obtention de ce diplôme, les faire travailler sur les typologies d'exercices attendus à l'examen, leur faire saisir l'importance d'obtenir cet examen en vue d'un parcours universitaire en France.

7. Littérature (FRA 7)

Ce module vise à élargir le champ culturel et littéraire des élèves. Face à des textes d'auteurs francophones, ils approfondiront leur connaissance de la langue écrite et feront l'apprentissage de méthodes d'analyse et des techniques d'écriture. Ce module s'adresse particulièrement aux élèves envisageant une poursuite d'études en philologie romane en Finlande, ou des études de lettres, de philosophie ou de sciences humaines (histoire, psychologie, sciences politiques ...) dans un pays francophone.

Objectifs :

- approfondir les compétences de lecteur
- se familiariser avec les outils d'analyse et d'interprétation des textes
- acquérir des connaissances littéraires et constituer une culture personnelle

- apprendre à formuler des jugements esthétiques argumentés

Contenus :

- textes littéraires d'époques et de genres variés
- commentaires littéraires à la française
- exposés

8. Etudes et monde du travail (FRA08)

Objectifs : découvrir le monde du travail des jeunes comparer la vie scolaire et la vie privée d'un Finlandais à celles d'un Français approfondir ses compétences en recherche d'information travailler la technique du résumé et les écrits professionnels réussir l'examen du DELF B2 Contenus : lexique spécialisé des études, de la vie active révisions grammaticales

9. Mode de vie durable (FRA 9)

Ce module vise à sensibiliser les lycéens aux trois volets du développement durable (environnement, économie et social) pour qu'ils puissent se comporter en tant que citoyen responsable dans le monde.

Objectifs :

- élargir ses connaissances en français sur les sujets liés aux trois volets du développement durable
- connaître le lexique spécifique aux thèmes traités
- savoir agir en tant que citoyen responsable

Contenus :

- étude de différents modèles de développement socio-économique (ex : durable vs ultra capitaliste)
- discussions et débats sur les thèmes liés au développement durable
- étude de cas de comportement vert

Les modules optionnels

10. Français des affaires (FRA 10)

Ce module a pour but de fournir aux élèves les connaissances de base utiles pour comprendre le monde économique francophone et d'utiliser efficacement le français dans le contexte de l'entreprise et des affaires (écrits administratifs, etc.).

Objectifs :

- acquérir le vocabulaire de base du domaine des affaires
- acquérir les stratégies et les outils pour la rédaction et la présentation de documents d'affaires
- se familiariser avec les différents types de documents d'affaires : présentation de propositions, de demandes et de soumissions, la lettre d'affaires, le courriel et ses usages en affaires, etc.
- acquérir des connaissances dans le domaine de la communication de presse (avis aux médias, communiqué de presse, etc.) et de la publicité

Contenus :

- documents authentiques : documents d'affaires, pochette de presse, matériel publicitaire, etc.
- exercices de rédaction et de présentation relatifs au contexte des affaires, exercices de mise en situation

11. Préparation au baccalauréat (FRA 11)

Ce module est une préparation intensive à l'épreuve de baccalauréat incluant une révision grammaticale préparant aux différents exercices de l'épreuve.

Objectifs :

- se familiariser avec les différents types d'exercices
- apprendre les techniques pour les différentes épreuves du baccalauréat
- approfondir les connaissances grammaticales et lexicales

Contenus :

- annales du bac
- manuels de préparation

12. Image et cinéma (FRA 12)

Ce module a pour but de faire passer les élèves du statut de spectateur à celui d'observateur et analyste du langage cinématographique, vu comme un langage particulier associant le son et l'image.

Objectifs :

- s'initier au langage cinématographique.
- se familiariser avec les outils d'analyse et d'interprétation des images filmiques
- acquérir des connaissances cinématographiques et se constituer une culture personnelle
- apprendre à formuler des jugements esthétiques argumentés : rédiger une critique cinématographique

Contenus :

- visionnage et compréhension d'extraits de films français ou internationaux présentant un lien thématique ou esthétique, ou d'un film dans sa totalité à travers des extraits représentatifs
- analyses de séquences en apportant une attention particulière à la spécificité du langage cinématographique (valeurs de plan, grammaire du montage, emplacement et caractéristiques de la caméra, lumière, son).
- exposés sur des thèmes historiques, sociaux, politiques, esthétiques en liaison avec des extraits de films ou un film vu dans sa totalité

13. Langue et culture latines (FRA 13)

Ce module a pour but d'initier les élèves à la langue et à la civilisation latine en les mettant en lien avec la langue française (travail sur l'étymologie) et la société française (la présence de la mythologie latine dans le patrimoine culturel français).

Objectifs :

- découvrir la langue et la civilisation latines
- dans une perspective didactique intégrée, faire un lien de parenté entre le latin et les langues romanes

Contenus :

- manuels d'initiation à la langue et à la culture latines
- thèmes et versions
- exposés sur la vie romaine et les grands personnages de l'Antiquité

14. Voyage dans un pays francophone (FRA 14)

Ce module vise à préparer une visite culturelle dans un pays francophone, et par là, à élargir la culture des lycéens. Préalablement à leur arrivée sur les lieux, ils auront étudié des textes, des œuvres plastiques, évoquant ou représentant des lieux à portée symbolique du pays.

Objectifs :

- approfondir les méthodes de recherche documentaire : rassembler des documents, trier les documents en fonction de leur pertinence, citer les sources
- collaborer efficacement dans un groupe, pouvoir donner des informations sur un lieu
- découvrir un pays francophone et sa culture
- préciser et maîtriser le lexique technique de l'analyse littéraire et picturale

Contenus :

- connaissance culturelle, artistique et scientifique du pays
- guides touristiques de formats variés
- carnets de voyage

15. Projets traduction (FRA 15)

Ce module a pour but d'offrir les outils pour améliorer l'expression et la compréhension écrites en participant à un projet professionnalisant.

Objectifs :

- initiation aux théories et aux techniques de la traduction
- approche contrastive des systèmes linguistiques
- correction et précision de l'expression en français
- projet de traduction afin de faire connaître la culture d'un pays dans l'autre

Contenus :

- lexique spécialisé
- différents genres de textes (prose, poésie, BD, articles, sous-titrage, etc.)

16. Pratiques théâtrales (FRA 16)

Dans ce module, les élèves montent une pièce de théâtre en français et la représentent devant un public interne au lycée ou lors de manifestations extérieures (semaine de la Francophonie, participation à un festival international de théâtre francophone).

Objectifs :

- utiliser le corps comme instrument de communication (voix, gestes, posture, déplacements, regards, expression du visage)
- travailler avec les autres
- utiliser les outils qui permettent de construire un monde (accessoires, décor)
- transmettre un texte à un public
- produire un spectacle fini

Contenus :

- exercices techniques et improvisation

- mise en scène de textes courts
- lectures
- répétitions et représentations

17. Grammaire intensive (FRA 17)

Ce module a pour but de réviser la grammaire de la langue française pour préparer les lycéens aux différentes épreuves du baccalauréat.

Objectifs :

- faire une révision systématique de la grammaire française dans la perspective du baccalauréat
- revoir et consolider les réflexes de base à tenir en grammaire française

Contenus :

- manuel de grammaire
- annales de bac

18. Module d'histoire en français (FRA 18)

Ce module vise à mettre en pratique le français dans une approche et une démarche historique scientifique et interculturelle. Le thème du module sera adapté en fonction de l'actualité. Ce module s'adresse aux étudiants envisageant une poursuite d'étude en sciences humaines ou désireux d'acquérir des connaissances supplémentaires en histoire.

Objectifs :

- approfondir les compétences en littératie multiple (compétence en lecture de textes scientifiques)
- se familiariser à la méthodologie d'utilisation des sources historiques
- acquérir des connaissances historiques et se constituer une culture générale personnelle
- apprendre à composer des argumentations

Contenus :

- tout support textuel, vidéo, audio, visuel

19. Histoire des sciences en français (FRA 19)

Ce module a pour but de fournir aux élèves une connaissance profonde de l'histoire des sciences de l'Antiquité à nos jours.

On s'intéressera aux philosophes, savants et inventeurs de différentes périodes et dans différents domaines tels que l'astronomie, la mécanique, la physique et chimie et les mathématiques. Livres et revues scientifiques ainsi que de différents supports audio-visuels seront utilisés.

Objectifs :

- connaître les grands noms et les grandes étapes de l'histoire des sciences
- savoir rédiger une biographie
- augmenter son volume de vocabulaire spécifique aux sciences

Contenus :

- les sciences de l'Antiquité et les philosophes grecs
- de l'astrologie à l'astronomie moderne
- la naissance de la science expérimentale
- analyse des Dialogues de Galilée

- présentation des principes mathématiques de philosophie naturelle de Isaac Newton

20. Informatique en français (FRA 20)

Dans le cadre de ce module pluridimensionnel, les élèves apprennent à utiliser des logiciels et programme en français. Dans un environnement orienté entreprise et affaires, ils se familiarisent avec le vocabulaire et l'expression en réalisant des calculs ou des bases de données en relation avec le commerce et la gestion. Une étude historique de l'évolution des ordinateurs approfondira non seulement leurs connaissances dans ce domaine mais élargira aussi leurs connaissances linguistiques spécifiques à l'environnement informatique

Objectifs :

- maîtriser une feuille de calcul sur un tableur et savoir l'appliquer à des calculs scientifiques ou mathématiques
- construire une base de données simple avec des formulaires et la fonction requête
- avoir une large vue sur l'histoire de l'informatique
- avoir une idée des futures tendances en informatique

Contenus :

- exercices de calculs scientifiques
- réalisation de factures, calculs d'intérêt, organisation d'une base de réservation, gestion de tableau de données
- réalisation d'une base de données de produits en stock
- présentations sur divers sujet tels qu'Internet, les systèmes d'exploitation, les langages de programmation, etc.

21. Approche comparée des langues romanes (FRA 21)

Ce cours ne requiert pas de connaissances spécifiques en sciences du langage ni en linguistique, mais fait appel aux connaissances et à la curiosité linguistiques de chacun, qui seront mises en commun. Il vise à comprendre et analyser les liens qui existent entre les différentes langues (français, espagnol, italien, portugais, roumain, corse ...), pour à terme en faciliter l'apprentissage.

Objectifs :

- comprendre comment s'appuyer sur ses connaissances préalables en langue étrangère pour apprendre d'autres langues étrangères plus facilement
- développer ses compétences en langues étrangères romanes

Contenus :

- comprendre ce qu'est une langue romane, une linguistique comparée ; examiner succinctement les différents systèmes
- comparer et analyser quelques phénomènes de transfert entre langues romanes
- faire appel aux connaissances de chacun pour collecter et échanger des exemples authentiques et en proposer une analyse linguistique, dans la perspective d'une valorisation et d'un progrès de tous

5.5.2 Englanti, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehitty englannin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- ymmärtää englannin kielen merkityksen ja roolin kansainvälisen kommunikaation kielenä
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kielioopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista
- saa kokemuksia laajempien englanninkielisten tekstien lukemisesta, tulkitsemisesta ja käsittelystä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Kurssit

Kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurkseittain.

1. Englannin kieli ja maailmani (ENA1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (ENA2)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri-ilmiöitä (ENA3)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (ENA5)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (ENA6)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

7. Kestävä elämäntapa (ENA7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (ENA8)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

9. Yhteinen maailmamme (ENA9)

Kurssin aiheita ovat yhteiskunnalliset ja yleismaailmalliset teemat. Harjoitellaan rakenteita sekä vaativien tekstien tulkitsemista ja tuottamista englannin kielellä.

10. Ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi (EN10)

Kurssilla harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten tehtävätyyppejä, vahvistetaan sanastoa ja rakenteita sekä tehdään kirjallisia tuotoksia.

11. Peruskoulun oppimäärää kertaava kurssi (ENA11)

Kerrataan peruskoulun oppimäärän sanastoa ja rakenteita sekä vahvistetaan suullista ja kirjallista tuottamista.

12. Englantia ulkomailla(EN12)

Opiskelija on osallistunut muutaman viikon pituiselle englannin kielen kurssille jossakin englanninkielisessä maassa.

13. Maassa maan tavalla (EN13)

Opiskelija on asunut ja opiskellut englanninkielisessä maassa pitemmän aikaa.

5.5.3 Vieraat kielet, B2-oppimäärä, espanja, ranska

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen,

mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kurseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kurseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puheen ja kirjoittaen

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

5.5.4 Vieraat kielet, B3-oppimäärä, espanja

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi ja huomaa sekä yhtäläisyyksiä että eroja ranskan, espanjan ja muiden romaanisten kielten välillä
- kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa
- niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon
- A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä
- sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet.

Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kurseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa.

Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

9. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin tekemällä erilaisia kuullun- ja tekstinyymmärtämisharjoituksia sekä kerrataan kielioppia.

10. Espanjan kulttuurimatka

Soveltava kurssi, jolla harjoitellaan käytännön kielitaitoa todellisissa asiointitilanteissa sekä syvennetään kulttuurin tuntemusta Espanjan historian, taiteen, talouden, politiikan ja maantieteen alalta.

5.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä, saksa, italia, venäjä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti

sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

5.5.6 Muut kielet, japani, kiina

1. Japanin alkeet (JP1)

Kurssilla opetellaan japanin alkeet ja tutustutaan japanilaiseen kulttuuriin. Kurssi antaa mahdollisuuden päästä alkuun kielen opiskelussa. Kurssin hyväksytystä suorituksesta saa suoritus merkinnän (S).

1. Kiinan alkeet (KI1)

Kurssilla opetellaan kiinan alkeet ja tutustutaan kiinalaiseen kulttuuriin. Kurssi antaa mahdollisuuden päästä alkuun kielen opiskelussa. Kurssin hyväksytystä suorituksesta saa suoritus merkinnän (S).

5.6 Matematiikka

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Sillä on merkittävä tai ratkaiseva rooli muun muassa tieteissä, teknologiassa, taloudessa, urheilussa, terveydenhuollossa ja turvallisuudessa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen, ilmiöiden mallintamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa rohkaistaan myös käyttämään ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä sekä tuetaan opiskelijan taitoa siirtä toisesta matemaattisen tiedon esitysmuodosta toiseen.

Opiskelijaa kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Opiskelija harjaannutetaan käyttämään tietokoneohjelmistoja matematiikan oppimisen ja tutkimisen sekä ongelmanratkaisun apuvälineinä. Matematiikan opiskelussa hyödynnetään muun muassa dynaamisen matematiikan ohjelmistoja, symbolisen laskennan ohjelmistoja, tilasto-ohjelmistoja, taulukkolaskentaa, tekstinkäsittelyä sekä mahdollisuuksien mukaan digitaalisia tiedonlähteitä. Tärkeää on myös arvioida apuvälineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta. Edellä mainituista apuvälineistä käytetään jatkossa nimitystä tekniset apuvälineet.

Arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien ja teknisten apuvälineiden valintaan ja käyttöön sekä päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Kurssisuorituksen arviointi

Pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numeroin 4-10. Soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Arviointiin vaikuttavat opiskelijan edistyminen opinnoissaan, mahdolliset tuotokset sekä kirjallisissa ja sähköisissä kokeissa osoitettu osaaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan pitkäjänteiseen työskentelyyn, tehtävien huolelliseen tekemiseen, ahkeruuteen ja yritteliäisyyteen tuntityöskentelyssä, aktiivisuuteen oppimistilanteissa, omaehtoiseen itsenäiseen työskentelyyn, työskentelymenetelmien valintaan, ryhmätyöskentelyyn sekä suullisen ja kirjallisen esityksen täsmällisyyteen ja loogisuuteen.

Oppimäärän arviointi

Matematiikan lyhyen tai pitkän oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja syventävien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona. Opiskelijan hyväksytysti suorittamat soveltavat kurssit voivat opettajan harkinnan mukaan korottaa oppimäärän arvosanaa. Muut korotusmahdollisuudet löytyvät opetussuunnitelman kohdasta 6.3.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen kursseja luetaan hyväksi seuraavasti:

MAA2 → MAB2

MAA3 → MAB3

MAA6 → MAB7

MAA8 → MAB4

MAA10 → MAB5.

Muut pitkän oppimäärän hyväksytysti suoritettut kurssit merkitään suoritusmerkinnöin lyhyen oppimäärän soveltaviksi kursseiksi. Opiskelija voi halutessaan antaa osaamisestaan lisänäyttöä kurssiarvosanan uudelleenarvioimista varten.

Jos opiskelija vaihtaa lyhyemmän oppimäärän pitempään, niin vastaavuuksista ja mahdollisista lisänäytöistä sovitaan tapauskohtaisesti.

Itsenäinen opiskelu

Opiskelija voi opiskella kurssin itsenäisesti opetukseen osallistumatta, mikäli itsenäisen opiskelun yleiset edellytykset täyttyvät. Myös osa kurssin opiskelusta voidaan järjestää itsenäisenä opiskeluna. Tällöin asiasta sovitaan kurssin alkaessa.

5.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Matematiikan yhteisen opintokokonaisuuden tehtävänä on herättää opiskelijan kiinnostus matematiikkaa kohtaan muun muassa tutustuttamalla hänet matematiikan moninaiseen merkitykseen ihmiselle ja yhteiskunnalle sekä sen ainutlaatuisen ja kiehtovaan olemukseen tieteenalana. Tässä opintokokonaisuudessa opiskelijalla on tilaisuus vahvistaa pohjaa matematiikan opinnoilleen ja nähdä matematiikka hyödyllisenä ja käyttökelpoisena selitettäessä ja hallittaessa muun muassa yhteiskunnan, talouden ja luonnon tapahtumia ja tilanteita.

Pakollinen kurssi

1. Luvut ja lukujonot (MAY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- kertaa ja täydentää lukualueet, kertaa peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- osaa määrittää lukujonoja, kun annetaan alkuehdot ja tapa, jolla seuraavat termit muodostetaan
- saa havainnollisen käsityksen lukujonon summan määrittämisestä
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kuvaajan ja lukujonojen tutkimisessa sekä lukujonoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- reaaliluvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
- funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
- muotoa $a^x = b$, $x \in \mathbb{N}$ olevien yhtälöiden ratkaiseminen
- geometrinen jono ja summa

5.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle ammatillisten ja korkeakouluopintojen edellyttämät matemaattiset valmiudet sekä matemaattinen yleissivistys. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia ja tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä oppii niiden kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilemaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

2. Polynomifunktiot ja -yhtälöt (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- osaa ratkaista toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkia ratkaisujen lukumäärää
- osaa ratkaista korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin ja polynomiepäyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja muotoa $(a + b)^n$, $n \leq 3$, $n \in \mathbb{N}$ olevat binomikaavat
- 2. asteen yhtälö ja ratkaisukaava sekä juurten lukumäärän tutkiminen
- 2. asteen polynomien jakaminen tekijöihin
- polynomifunktio
- polynomiyhtälöitä
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- osaa ratkaista geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Vektorit (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- ymmärtää yhtälöryhmän ratkaisemisen periaatteen
- osaa tutkia kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä vektoreiden tutkimisessa sekä suoriin ja tasoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- suorat ja tasot avaruudessa

5. Analyttinen geometria (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrysten ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä pistejoukon yhtälön tutkimisessa sekä yhtälöiden, yhtälöryhmien, itseisarvoyhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

6. Derivaatta (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- osaa määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- tietää, kuinka rationaalifunktion suurin ja pienin arvo määritetään
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa ja rationaaliyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisemisessa sekä polynomi- ja rationaalifunktion derivaatan määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

7. Trigonometriset funktiot (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometrinen funktioiden yhteydet ja $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- osaa tutkia trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää trigonometrisia funktioita mallintaessaan jaksollisia ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä trigonometrinen funktioiden tutkimisessa ja trigonometrinen yhtälöiden ratkaisemisessa ja trigonometrinen funktioiden derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- yhdistetyn funktion derivaatta
- trigonometrinen funktioiden derivaatat

8. Juuri- ja logaritmfunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa potenssien laskusäännöt mukaan lukien murtopotenssit
- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa tutkia juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää eksponenttifunktiota mallintaessaan erilaisia kasvamisen ja vähenemisen ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden tutkimisessa ja juuri-, eksponentti- ja logaritmiyhtälöiden ratkaisemisessa sekä juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktion derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- potenssien laskusäännöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmfunktiot ja -yhtälöt
- juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat

9. Integraalilaskenta (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan

- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja integraalifunktion määrittämisessä sekä määrätyn integraalin laskemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

10. Todennäköisyys ja tilastot (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittää ja tulkita jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

Valtakunnalliset syventävät kurssit

11. Lukuteoria ja todistaminen (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy logiikan alkeisiin ja tutustuu todistusperiaatteisiin sekä harjoittelee todistamista
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- syventää ymmärrystään lukujonoista ja niiden summista
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä lukujen ominaisuuksien tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

- konnektiivit ja totuusarvot
- geometrinen todistaminen
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- induktiotodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut ja Eratostheneen seula
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

12. Algoritmit matematiikassa (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää algoritmista ajatteluaan
- osaa tutkia ja selittää, kuinka algoritmit toimivat
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan epälineaarisia yhtälöitä numeerisesti
- osaa tutkia polynomien jaollisuutta ja osaa määrittää polynomin tekijät
- osaa määrittää numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä algoritmien tutkimisessa ja laskutoimituksissa.

Keskeiset sisällöt

- iterointi ja Newton-Raphsonin menetelmä
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- Newton-Cotes-kaavat: suorakaidesääntö, puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- osaa tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- osaa tutkia lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja derivaatan laskemisessa annetun muuttujan suhteen sekä epäoleellisten integraalien, lukujonon raja-arvon ja sarjan summan laskemisessa sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömydessä
- epäoleelliset integraalit

- lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa

Koulukohtainen syventävä kurssi

14. Talousmatematiikka (MAA14 = MAB6)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt: Katso MAB6.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

15. Tilastot ja todennäköisyys II (MAA15=MAB8)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt: Katso MAB8.

16. Lukiomatematiikan kertaus (MAA16)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omaa kuvaansa matematiikan kokonaisuuksista ja niiden liittymisestä toisiinsa
- kertaa aiemmilla kursseilla opittuja tietoja ja taitoja
- aloittaa valmistautumisen matematiikan pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen ja jatko-opintoihin
- vahvistaa ja syventää taitojaan sähköisen ylioppilaskokeen ratkaisujen laadinnassa

Keskeiset sisällöt

- lukion pitkän oppimäärän kurssien keskeisten sisältöjen kertaus kurssin alussa yhdessä laadittavan suunnitelman mukaisesti

5.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä ja monissa eri tieteissä.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään, oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa ja rohkaistuu kokeilemaan, tutkimaan ja keksivään oppimiseen

- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- kehittää käsitystään matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatiota ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- osaa käyttää kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

2. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ja yhtälöparien graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen

- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

4. Matemaattisia malleja (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta
- tutustuu ennusteiden tekemiseen mallien pohjalta
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla
- lukujonot matemaattisina malleina

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- arvioi erilaisia regressiomalleja mm. taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä diskreettien jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Talousmatematiikka (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää prosenttilaskennan taitojaan

- ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun
- vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Matemaattinen analyysi (MAB7)

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija
- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kulun tutkimisessa ja funktion derivaatan sekä suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä

8. Tilastot ja todennäköisyys II (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittelytaitojaan
- osaa määrittää tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa, todennäköisyysjakauman odotusarvon ja keskijakauman määrittämisessä, todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla sekä luottamusvälin laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin käsite

Soveltava kurssi

9. Lukiomatematiikan kertauskurssi (MAB9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omaa kuvaansa matematiikan kokonaisuuksista ja niiden liittymisestä toisiinsa
- kertaa aiemmilla kursseilla opittuja tietoja ja taitoja
- aloittaa valmistautumisen matematiikan lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen ja jatko-opintoihin
- vahvistaa ja syventää taitojaan sähköisen ylioppilaskokeen ratkaisujen laadinnassa

Keskeiset sisällöt

- lukion lyhyen oppimäärän kurssien keskeisten sisältöjen kertaus kurssin alussa yhdessä laadittavan suunnitelman mukaisesti

5.7 Biologia

Biologian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus lisää ymmärrystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Biologian opetuksen tarkoituksena on lisäksi herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksestä.

Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyl- ja solutasolta biosfääriin. Opetuksen tuella opiskelija myös ymmärtää evoluution merkityksen eliökunnan kehitymisessä.

Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia, kuten geeniteknologiaa, hyödynnetään monin tavoin maataloudessa, teollisuudessa ja lääketieteessä. Opetus myös ohjaa opiskelijaa ymmärtämään, miten biologista tietoa voidaan hyödyntää arkielämässä, jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opetuksessa tehdään yhteistyötä erityisesti terveystiedon, mutta myös muiden oppiaineiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kiinnostuu biologisesta tiedosta ja motivoituu biologialla koskevien uutisten seuraamiseen
- saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa
- ymmärtää, mikä on biologialle tieteenalana ominaista, tuntee biologisia rakenteita ja prosesseja, perinnöllisyyttä sekä ymmärtää evoluution merkityksen
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin
- osaa asettaa kysymyksiä ja tutkimusongelmia tarkasteltavista ilmiöistä
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
- osaa hankkia, käsitellä, analysoida ja tulkita tutkimusaineistoa sekä arvioida ja esittää tutkimustuloksia
- osaa työskennellä digitaalisissa opiskeluympäristöissä, laboratorioissa ja maastossa
- arvioi kriittisesti median kautta välittyvää biologista tietoa
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti biologian opiskelun tukena
- perehtyy biologian soveltamiseen eri aloilla
- osaa soveltaa ja käyttää biologisia tietoja ja taitoja arkielämässä
- arvostaa eliökunnan monimuotoisuutta, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta, ja taidot, kuten ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky arvioida tietoa kriittisesti.

Biologian tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kokeellisessa työskentelyssä sekä laatimalla yksin tai yhteisöllisesti biologisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut.

Pakolliset kurssit

1. Elämä ja evoluutio (B11)

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, prosessit ja merkityksen
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- työskentelee kokeellisesti ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen tai projektin yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet, perusedellytykset ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologisen tiedon esittäminen mallien avulla

Solu elämän perusyksikkönä

- elämän syntyvaiheet
- solujen rakenne ja energiatalous
- DNA ja geenien ilmeneminen

Eliön elinkaari

- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu
- kasvu, kehittyminen ja kuolema

Evoluutio

- luonnonvalinta ja sopeutuminen
- lajien syntyminen ja häviäminen
- eliökunnan sukupuu

Biologian kokeellisuuteen liittyvä pienimuotoinen tutkimus tai projekti

2. Ekologia ja ympäristö (BI2)

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologiisiin ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakenteiden, vuorovaikutusten ja toimintojen periaatteet
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle

- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä sekä tuntee menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- ymmärtää ekososiaalisen sivistyksen ja kestäväen elämäntavan välttämättömyyden sekä oppii toimimaan niiden mukaisesti
- osaa suunnitella ja toteuttaa itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskevan tutkimuksen tai ympäristön tilaa koskevan yhteisen kehittämissuunnitelman.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutukset
- ekosysteemien rakenne ja palautuvuus
- aineiden kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- luonnon monimuotoisuus
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja eliöiden levinneisyys

Ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- ilmastonmuutoksen ekologiset vaikutukset
- luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin kohdistuvat uhkat
- aineiden kiertoon ja energian virtaukseen liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Kohti kestävää tulevaisuutta

- ekosysteemipalveluiden merkitys
- ekologisesti kestävä kehitys, kiertotalous ja ekososiaalinen sivistys
- toiminta kestäväen elämäntavan edistämiseksi omassa lähiympäristössä

Ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai ympäristön kehittämissuunnitelma

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Solu ja perinnöllisyys (B13)

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää käsitteitä, malleja ja teorioita tarkastellessaan soluihin ja perinnöllisyyteen liittyviä ilmiöitä
- syventää osaamistaan solun eri osien toiminnasta ja ymmärtää eliöiden rakenteiden ja toimintojen pohjautuvan solutason prosesseihin
- tutkii erilaisia soluja, solukoita ja kudoksia ja tulkitsee niiden rakenteita
- arvioi solujen ja geenien toimintaa koskevan tiedon merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Solu tutkimuskohteena

- miten soluja tutkitaan
- solubiologisen tiedon ja genomitiedon tarve ja käyttö

Eliöt rakentuvat soluista

- biomolekyylit
- tumallisen ja tumattoman solun rakenne ja toiminta
- DNA:n ja RNA:n rakenne
- proteiinisynteesi ja epigeneettinen säätely

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytyminen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- geenien periytyminen ja ominaisuuksien siirtyminen sukupolvelta toiselle
- mutaatiot ja mutageenit

Solubiologinen tutkimus laboratoriossa tai sähköisten aineistojen avulla

4. Ihmisen biologia (BI4)

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimityksen kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida kudosten ja elinten rakenteiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelyä sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia siihen
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia
- osaa selittää elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan
- ymmärtää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- osaa toteuttaa pienimuotoisen ihmisen elimistön toimintaa mittaavan tutkimuksen ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Energia, aineenvaihdunta ja sen säätely

- ravintoaineet ja ruoansulatus
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö ja hengityksen säätely

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimestö

Elintoimintojen säätely

- hermosto ja aistit
- umpirauhaset ja hormonit
- lämmönsäätely
- kemiallinen tasapaino
- elimistöjen sopeutuminen ja puolustusmekanismit

Lisääntyminen

- hedelmöitys, raskaus ja synnytys
- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- perimän ja ympäristön merkitys

Ihmiselimestön toimintaa mittaava tutkimus

5. Biologian sovellukset (BI5)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestäväen kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologian innovaatioiden ja sovellutusten merkityksen yhteiskunnassa
- tutustuu bioteknologian menetelmiin, tuotteisiin ja mahdollisuuksiin edistää kestävää tulevaisuutta
- ymmärtää geeniteknologian mahdollisuudet lääketieteessä ja teollisuudessa
- ymmärtää mikrobien merkityksen luonnossa ja erilaisissa bioteknologian prosesseissa
- ymmärtää kasvien ja eläinten jalostuksen merkityksen ravinnontuotannossa
- osaa arvioida bioteknologian ja genetiikan sovellusten mahdollisuuksia, uhkia ja eettisiä kysymyksiä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Bioteknologian sovellukset ja merkitys

- ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottaminen uusiutuvien luonnonvarojen avulla
- bioteknologian sovellukset teollisuudessa ja ympäristönsuojelussa

Mikrobiologian sovellukset ja merkitys

- bakteerien ja virusten rakenne ja toiminta
- bakteerien viljely, käsittely ja tunnistaminen
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Geeniteknologian sovellukset ja merkitys

- geenitekniikan menetelmät
- genomitieto
- mikrobit geeniteknologiassa

Kasvi- ja eläinjalostus

Biologian sovellusalaan liittyvä koe tai tutkimus

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

6. Biologian kertaus (BI6)

Kurssilla kerrataan kaikkien biologian kursien keskeinen sisältö ja valmistaudutaan ylioppilastutkinnon biologian ainekokeeseen

Tavoitteet

- kerrata ja oppia jäsentämään lukion kursseilla opittua biologista tietoa
- oppia soveltamaan opittua biologista tietoa ja menetelmiä
- oppia tulkitsemaan kysymyksissä esiintyviä kuvia ja diagrammeja
- oppia käyttämään kaavakuvia ja diagrammeja apuna biologian vastauksissa
- oppia tekemään hyviä vastauksia ainerealityyppisiin kysymyksiin
- valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Keskeiset sisällöt

- tärkeimpien biologisten ilmiöiden kertaus
- runsaasti käytännön vastausharjoittelua
- vastausten analysointia
- harjoitella oppiaineiden välisiä integroivia kysymyksiä

7. Biologian tutkimuskurssi (BI7)

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii soveltamaan biologista tietoa
- oppii käyttämään tutkimusmenetelmiä
- oppii työskentelemään laboratoriossa
- kykenee mittamaan, analysoimaan ja tekemään johtopäätöksiä
- kykenee suunnittelemaan ja toteuttamaan pienen biologisen tutkimuksen
- kykenee tekemään työselostuksia ja pieniä tutkimusraportteja

Keskeiset sisällöt

- kurssilla tehdään eläin-, kasvi- ja perinnöllisyystieteeseen liittyviä laboratoriokokeita ja tutkimuksia
- kurssin aikana vierailaan tutkimuslaitoksissa
- kurssin aikana kerrataan aiemmin opittuja biologisia ilmiöitä ja tutkitaan niitä biologisin menetelmin

8. Eläintieteen kurssi (BI8)

Tavoitteet

Opiskelija

- kertaa biologian perusteita yhden tutkimuseläimen avulla
- tutustuu monipuoliseen biologiseen tiedonhankintaan luentojen, vierailujen ja havainnoinnin avulla

- tutustuu yhden eläimeen rakenteeseen, elintoimintoihin, käyttäytymiseen ja ekologiaan
- kykenee tekemään selkeän tutkimusraportin

Keskeiset sisällöt

- Selvittää valitsemansa eläimen rakenteen, elintoiminnot, käyttäytymisen ja ekologian
- selvittää kyseisen eläimen evoluution pääpiirteet
- tutkimusraportin tuottaminen

5.8 Maantiede

Maantieteen opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja antaa hänelle valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössä, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua ekososiaalisesti sivistyneeksi kansalaiseksi.

Nuorten elämämaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Tutkiva lähestymistapa auttaa opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä, paikallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Geomedialla tarkoitetaan karttojen, paikkatiedon, diagrammien, kuvien, videoiden, kirjallisten lähteiden, median, suullisten esitysten sekä muiden maantieteellisten tiedonhankinta- ja esitystapojen monipuolista käyttöä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentamista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia. Opetuksessa hyödynnetään myös koulun ulkopuolisia opiskeluympäristöjä sekä verkkoympäristöjä.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana
- kehittää maantieteellistä ajattelutaitoaan sekä hahmottaa maailmaa ja sen monimuotoisuutta
- ymmärtää, tulkitsee, soveltaa ja arvioi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomeediaa tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä

- osaa havainnoida arkiympäristöjä sekä kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- osaa kriittisesti pohtia ajankohtaisia maailman tapahtumia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- osaa havainnoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisia ratkaisuja eriarvoisuusongelmiin
- ymmärtää, mitä ihmisoikeudet tarkoittavat, ja arvostaa kulttuurien moninaisuutta
- tuntee aluesuunnittelun keinoja sekä osaa osallistua ja vaikuttaa oman lähiympäristönsä kehittämiseen
- kiinnostuu maantieteellisestä tiedosta ja motivoituu seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia eri puolilla maailmaa
- osaa käyttää maantieteellisiä tietoja ja taitoja arkielämässä
- tietää, millaisissa ammateissa ja työtehtävissä maantieteellistä osaamista tarvitaan
- toimii paikallisiin, alueellisiin ja globaaleihin kysymyksiin kantaaottavana ja kestävästä kehitystä edistävästä aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat paitsi opiskelijan tiedot ja peruskäsitteiden hallinta myös maantieteellinen ajattelu- ja argumentointitaito sekä tiedonprosessointitaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Keskeisiä arvioitavia taitoja maantieteessä ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot.

Maantieteen tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä laatimalla maantieteellisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut, yksin tai yhdessä toisten kanssa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös opiskelijan osoittamat tiedot ja taidot koulussa toteutetussa osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Pakollinen kurssi

1. Maailma muutoksessa (GE1)

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoita sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- tunnistaa luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyviä riskialueita maapallolla
- ymmärtää, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee ja mitkä tekijät vaikuttavat niihin
- osaa vertailla ja arvioida alueiden riskiherkkyyttä ja riskien vaikuttavuutta alueiden luonnonvarojen ja kehittyneisyyden näkökulmasta
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla riskejä voidaan hillitä tai niiden vaikutuksia lieventää, sekä tuntee mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin sekä toimia kestävän kehityksen mukaisesti
- osaa analysoida maailman eri alueiden myönteistä kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa globaaleja kysymyksiä koskevan tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä sekä osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia alueellisia uutisia eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot omasta lähiympäristöstä ja muuttuvasta maailmasta
- maantieteelliset tutkimustaidot ja geomedia
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueellisia riskejä, myönteistä kehitystä ja innovaatioita koskevat ajankohtaiset uutiset maapallon eri alueilla
- maailman karttakuvan ja paikannimistön syventäminen

Luonnon järjestelmään liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien ennakointi ja niihin varautuminen

Luonnonvaroihin ja ympäristöön liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien hillintä, niihin varautuminen ja sopeutuminen

- ilmastonmuutos ja muut globaalit ympäristöriskit
- resurssien viisas käyttö sekä kierto- ja biotalous
- maapallon eri alueiden mahdollisuudet ja vahvuudet

Ihmiskunnan globaalit riskialueet ja keskeiset kehityskysymykset

- inhimillisen kehityksen globaalit ongelmat, hyvinvoinnin jakautuminen, eriarvoisuus, haavoittuvuus, nälkä ja pakolaisuus

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Sininen planeetta (GE2)

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomediaa hyväksi käyttäen
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat, ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- geomedia ja muut luonnonmaantieteen tietolähteet ja niiden käyttö sekä luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmät

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä ja vesikehä liikkeessä sekä vyöhykkeisyys

- ilmakehän rakenne ja tuulet
- sateet
- meriveden liikkeet
- sää ja sen ennustaminen
- ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet

Maapallon rakenne ja muuttuvat pinnanmuodot

- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla
- arvokkaat luonnonmaisemat

Luonnonmaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

3. Yhteinen maailma (GE3)

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ihmismaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomediaa hyväksi käyttäen
- osaa analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä ja arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta niihin
- tuntee eri kulttuureja ja arvostaa niiden moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia ja ympäristön tilaa maapallon eri alueilla

- ymmärtää ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen merkityksen maailman tulevaisuudelle
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen peruskäsitteet
- geomedia ja muut ihmismaantieteen tietolähteet sekä tutkimusmenetelmät
- miellekartat, paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkasvu, asutus, muuttoliikkeet, kaupungistuminen
- kulttuurien moninaisuus ja ihmisoikeuksien toteutuminen

Alkutuotanto ja ympäristö

- kestävä maa-, kala- ja metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet, energialähteet, biotalous ja teollisuuden sijainti

Palvelut, liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikenne, matkailu, globaali talous ja informaatioteknologian kehitys

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- maankäyttö, keskukset ja periferiat
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla

Ihmismaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

4. Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (GE4)

Kurssi perehdyttää aiemmillä kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja käyttää geomediaa maantieteellisten ongelmien ratkaisemisessa
- kehittää taitojaan hankkia, käsitellä, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää maantieteellistä tietoa
- osaa käyttää paikkatietosovelluksia
- ymmärtää geomedian merkityksen omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- tuntee maailmanlaajuisia kehitystrendejä ja Suomen kehitysyhteistyön tavoitteet
- ymmärtää kestävä kehityksen merkityksen aluesuunnittelun lähtökohtana ja tuntee kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen

- osaa käyttää geomedialla maantieteellisen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus.

Keskeiset sisällöt

Geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävä kehityksen edistämässä

Geomedia ja maantieteelliset tutkimustaidot

- kartografian ja paikkatiedon perusteet sekä muu geomedian käyttö maantieteen tutkimuksissa
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla sekä kansainvälinen yhteistyö, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja kestävä kehityksen sitoumukset

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti

- maantieteellisen pienimuotoisen tutkielman laatiminen geomedialla hyväksi käyttäen tai paikallisen, alueellisen tai globaalin tason osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttaminen itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa geomedialla hyväksi käyttäen

Koulukohtainen soveltava

5. Maantieteen kertauskurssi (GE5)

Tavoitteet

- kerrata ja oppia jäsentämään lukion kursseilla opittua maantieteellistä tietoa
- oppia soveltamaan opittua maantieteellistä tietoa ja menetelmiä
- oppia tulkitsemaan kysymyksissä esiintyviä karttoja, kuvia ja diagrammeja
- oppia käyttämään karttoja, kaavakuvia, taulukoita ja diagrammeja apuna maantieteen vastauksissa
- oppia tekemään hyviä vastauksia maantieteen ainekokeen kysymyksiin
- valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Keskeiset sisällöt

- tärkeimpien luonnon- ja kulttuurimaantieteellisten ilmiöiden kertaus
- runsaasti käytännön vastausharjoittelua
- vastausten analysointia
- harjoitella oppiaineiden välisiä integroivia kysymyksiä
- geomedian menetelmien kertaaminen harjoitusten avulla

5.9 Fysiikka

Fysiikan opetus tukee opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan fysiikkaa monipuolisissa

tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan käsitykset fysiikan käsitteistä rakentuvat, ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijoiden aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti fysiikan teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta fysiikan osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja fysiikan opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan fysiikan osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten

muodostamista, ongelmaratkaisuprosessin jäsennettyä kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Pakollinen kurssi

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista
- osaa käyttää ja soveltaa liikeilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelun tukena

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- tutustuminen perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja syntyyn sekä aineen rakenteeseen
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana ja liikeilmiöt
- tutkimukset ja mallintaminen fysikaalisen tiedon rakentumisessa
- tulosten kerääminen, esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi mittauksissa.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa lämpöilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- kehittää valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energiantuotannon ratkaisuissa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- lämpö ja lämpötila
- kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen ja paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen työ, teho ja hyötysuhde
- energian säilyminen lämpöopissa ja lämmön siirtymissuunta
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointia ja suunnittelua

3. Sähkö (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähköön liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- harjaantuu matemaattisessa mallintamisessa ja suureyhtälöiden käyttämisessä
- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja osaa tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusten tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan ja teknologian merkitys jokapäiväisessä elämässä ja yhteiskunnassa
- sähkövirta ja jännite sekä resistanssi ja Ohmin laki
- yksinkertaiset tasavirtapiirit ja Kirchhoffin lait
- sähköteho ja Joulen laki
- kondensaattori, diodi ja LED komponentteina
- sähköstaattinen vuorovaikutus, Coulombin laki ja sähkökenttä
- sähköturvallisuus, kytkentöjen tekeminen ja virtapiirien tutkiminen

4. Voima ja liike (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa voiman ja liikkeen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu graafisten esitysten käyttämisessä ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudelle
- vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus
- etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus
- liikeyhtälö
- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- liikemäärän säilymislaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset
- liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymislaki
- mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitukset ja puutteet

5. Jaksollinen liike ja aallot (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa
- tasainen ympyräliike
- gravitaatiovuorovaikutus
- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot
- ääni aaltoliikeilmionä
- mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen

6. Sähkömagnetismi (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähkömagnetismiin ja valoon liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa
- harjaantuu ilmaisemaan itseään fysiikalle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energia- ja viestintäteknologiassa
- magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä
- sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki
- generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen

7. Aine ja säteily (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa aineen ja säteilyn käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- syventää kokonaiskuvaa fysiikasta aineen ja maailmankaikkeuden rakennetta selittävänä tieteenä.

Keskeiset sisällöt

- näkökulmia fysiikan ja kosmologian kehittymiseen
- energian kvantittuminen
- sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit
- aaltohiukkasdualismi
- atomiytimen rakenne
- ydinreaktiot, ydinen energia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi
- radioaktiivisuus ja hajoamislaki
- säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö
- tiedonhankinta, esittäminen ja arviointi

Koulukohtainen soveltava kurssi

8. Fysiikan kokonaiskuva (FY8)

- kerrataan fysiikan kurssien keskeiset asiat
- suositellaan erityisesti fysiikan ainereaaliiin valmistautuville

5.10 Kemia

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa monipuolisissa tilanteissa ja tutustumalla kemian merkitykseen jatko-opinnoissa ja eri ammateissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta

ympäristöstä. Kemian opetus tukee opiskelijoiden käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa. Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämässä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Niiden tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan turvallisesti kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia turvallisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia

- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti kemian tietojensa avulla
- osaa ilmaista ja perustella johtopäätöksiä ja näkökulmia kemialle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöistä kemian käsitteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvän teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja käsittelytaitojen kehittyminen.

Pakollinen kurssi

1. Kemiaa ympärillämme (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan
- kehittää valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun
- osaa toteuttaa yksinkertaisia tutkimuksia sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa käyttää ja soveltaa aineiden ominaisuuksia jokapäiväisen elämän ja ympäristön ilmiöissä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä aineen rakenteen malleja, jaksollista järjestelmää ja tietolähteitä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä
- atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä
- keskeisten alkuaineiden ja niiden yhdisteiden rakenteita
- sidokset ja poolisuus aineiden ominaisuuksien selittäjinä
- kemikaalien hyötyjä ja haittoja
- kysymykset tiedonhankinnan lähtökohtana
- turvallinen työskentely, aineiden ominaisuuksien tutkiminen, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Molekyyliden maailma (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa orgaanisiin yhdisteisiin ja ainemäärään liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineen rakenteeseen ja ominaisuuksiin liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää, kuinka kemiallinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta
- orgaanisten yhdisteiden kuten hiilivetyjen, happi- ja typpiyhdisteiden rakenteiden mallintaminen, avaruusrakenne ja isomeria
- orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- ainemäärä ja pitoisuus
- suhdekaava, molekyylikaava ja rakennekaava
- työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus
- aineen analyysimenetelmät, kuten spektroskopia

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää aineen ja energian häviämättömyyden merkityksen kemiassa

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen
- epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia
- aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen soveltaminen matemaattisesti
- energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki
- kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö
- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen

4. Materiaalit ja teknologia (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa materiaaleihin ja teknologiaan liittyviä kemian käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen materiaaleihin ja sähkökemian liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu ilmaisemaan itseään kemialle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan argumentointia eri tietolähteissä

- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa
- metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari
- hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- kemiallisten reaktioiden matemaattisen soveltamisen syventäminen
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu sekä yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioiden ja kemiallisen tasapainon käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen reaktioihin ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämässä ja ennusteiden tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset ja laskennallinen käsittely
- tutkimustulosten ja -prosessin arviointi

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

6. Kemian kokonaiskuva (Kertauskurssi) (KE6)

Kerrataan ja syvennetään lukion kemian kurssien keskeisiä oppisisältöjä sekä vahvistetaan laskutaitoja. Kurssilla harjoitellaan kemian ainereaaliin vastaamista. Arvioinnissa otetaan huomioon kemiallisen tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot. Arvioinnin menetelmiä ovat esimerkiksi kurssikoe, palautteen antaminen, vertais- ja itsearviointi sekä opettajan antama arviointi.

7. Kokeellinen kemia (KE7)

Kurssilla tutustutaan laboratoriotyöskentelyyn, tehdään laboratoriossa synteesejä ja analyyskejä kemian eri osa-alueilta ja laaditaan selostuksia, raportteja ja laskuja tutkituista ilmiöistä. Arvioinnin perusteena käytetään laboratoriossa työskentelyä, saatujen tulosten analysointia ja raportointia eri menetelmiä käyttäen. Kokeellisen työskentelyn arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkimuksen suunnitteluun, toteutukseen, tutkimustulosten ja työselostusten arviointiin.

8. Orgaanisen kemian jatkokurssi (KE8)

Kurssilla syvennetään orgaanisen kemian tietoja ja taitoja. Kurssilla tehdään laboratoriotöitä ja käydään vieraillessa yliopiston, teollisuuden tai tutkimuslaitosten laboratorioissa. Osa töistä voidaan tehdä koulun ulkopuolella. Kurssilla arvioidaan laboratorioissa työskentelyä ja orgaanisten tietojen soveltamista tehtävissä. Arvioinnin menetelmiä ovat esimerkiksi kurssikoe, palautteen antaminen, vertais- ja itsearviointi sekä opettajan antama arviointi.

5.11 Filosofia

Filosofinen ajattelu tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen on olennainen osa yleissivistystä. Filosofissa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja keskustellen. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan käsitysten perusteluja järkiperäisesti. Kyseenalaistavan ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa hahmottamaan ja jäsentämään nykypäivän jatkuvasti kasvavaa informaatiotulvaa. Tällä tavoin filosofian opiskelu edistää opiskelijoiden yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia.

Filosofiassa opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Tämä edistää opiskelijan kykyä eettiseen pohdintaan ja sen ymmärtämiseen, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajoja käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan.

Filosofian opiskelu kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofissa tuetaan opiskelijoiden perusteltujen yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Kun opiskelijat paneutuvat filosofisiin kysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin ajattelutaitoihinsa ja yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee opiskelijoiden kasvua aktiivisiksi ja vastuullisiksi sekä toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaviksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot ja oppii sitä kautta luottamaan omaan ajatteluunsa sekä arvioimaan sitä kriittisesti ja pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa ja ristiriitaista.

Arviointi

Filosofiassa arviointi kohdistuu ajattelun taitojen ja keskeisten käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä kriittisesti eritellä ja problematisoida informaatiota, hahmottaa ja täsmentää sen käsitteellistä rakennetta sekä esittää asiasta perusteltu arvostelma. Arvioinnin tulee tukea ja kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaa ajatteluaan ja rohkaista opiskelijoita oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kurssikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Pakolliset kurssit

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (F11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa perustellun käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille mielipiteille ja väitteille perusteluja sekä hahmottamaan esitettyjen perustelujen rakennetta ja arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten harjoitusten kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- tuntee perustavia tieto-opillisia erotteluja, osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten ja filosofisen ajattelun luonne filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin ongelmiin sovellettuna
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet ja niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

2. Etiikka (F12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin sekä ympäristöfilosofian perusteisiin
- hahmottaa normatiivisten väitteiden luonteen ja suhteen kuvaileviin väitteisiin sekä osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta
- osaa jäsentää oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla

- osaa perustella moraalien velvoittavuuden ja soveltaa moraalisiin filosofisiin käsite-erotteluihin ja johdonmukaista argumentaatiota
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein.

Keskeiset sisällöt

- moraalit ja sitä pohtiva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyve-, seuraus-, sopimus-, oikeus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- moraalien luonne normijärjestelmänä ja sen ero juridisiin ja tapanormeihin perustuviin järjestelmiin, moraalinen relativismi
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- eläimiä ja ympäristöä koskevia eettisiä kysymyksiä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Yhteiskuntafilosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin sekä perusnäkömyksiin yksilön suhteesta yhteisöihin, yhteiskuntaan ja valtioon
- oppii käyttämään keskeisiä filosofisia käsitteitä yhteiskunnallisen ja poliittisen toiminnan jäsentämiseen sekä omien yhteiskunnallisten ratkaisujensa perustelemiseen
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vallankäyttöä ja työnjakoa yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- oppii arvioimaan käsitteellisesti yhteiskunnallisen järjestyksen rakentumista, perustelemista ja oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskuntajärjestyksen ja yhteiskunnallisten instituutioiden olemassaolo ja oikeuttaminen: yksilö- ja yhteisökeskeiset teoriat yhteiskunnasta, yhteiskuntasopimusteoriat
- oikeudenmukaisuuden eri muodot, niiden perusteleminen ja soveltaminen
- vallan käsite ja muodot, vallan oikeuttaminen, demokratian muodot ja kilpailijat, anarkismi
- työnjako, talous ja hyvinvointi, talouden toimintaperiaatteiden ja omistamisen oikeuttaminen
- poliittiset ihanteet ja niiden toteuttaminen: vapaus, tasa-arvo ja solidaarisuus; konservatismi, liberalismi ja sosialismi; kansallisvaltiot ja globaali näkökulma
- yhteiskunnalliset jännitteet ja ristiriidat sekä niiden ratkaiseminen: oikeusvaltio ja sen vaihtoehdot, yhteiskuntajärjestyksen luhistuminen – sodat, sisällissodat, terrori sekä holokausti ja muut kansanvainot yhteiskuntafilosofisina ongelmina
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: sukupuolen rakentuminen, informaatioteknologia, kulttuurien kohtaaminen, kestävä tulevaisuuden rakentaminen
-

4. Tieto, tiede ja todellisuus (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia, eri tieteisiin ja arkielämään perustuvia käsityksiä todellisuuden rakenteesta
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita todellisuudesta, totuudesta, tiedosta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa jäsentää havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden ja mallien suhdetta todellisuuteen
- oppii hahmottamaan erityistieteiden tieteenfilosofisia kysymyksiä joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeiset kysymykset ja käsitteet, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta ja todellisuuden perusrakenteesta
- olemassaolon kysymyksiä: muutos ja pysyvyys, oliot ja ominaisuudet, mahdollinen ja välttämätön, reaalin ja virtuaalinen
- todellisuuden ilmeneminen ja hahmottaminen
- totuuden luonne ja totuusteorioiden
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmät, tieteellinen päättely; ilmiön, tutkimusaineiston, mallin ja teorian käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde
- selittäminen ja tieto luonnon- ja ihmistieteissä sekä formaaleissa tieteissä: tietäminen ja ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta
-

Koulukohtainen soveltava kurssi

5. Filosofian maailmat/ kertauskurssi (FI5)

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on luoda opiskelijalle kokonaisnäkemys filosofian kurssien sisällöistä ja filosofian sovellusalueista.
- Valmistaa opiskelijaa selviytymään menestyksekkäästi ylioppilaskirjoituksissa.
- Kehittää argumentointitaitoa ja oivaltavaa ajattelua.
- Innostaa opiskelijaa tutkimaan ja opiskelemaan filosofiaa

Keskeiset sisällöt

- Filosofian kurssien keskeiset aiheet ja käsitteet.
- Monipuolisia kertaustehtäviä eri pedagogisin menetelmin.
- Lisämateriaalia ja filosofian syventäviä tehtäviä.
- Harjoitus yo-esseitä ja muita yo-tehtäviä.

5.12 Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskelleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden

kehittää omaa kriittistä ajatteluaan. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Psykologian opetus on luonteeltaan tutkimusperustaista. Tässä tarkoituksessa opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedonmuodostuksen menetelmiä painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä aiheisältöjä. Opetuksessa tämä tutkimusperustaisuus ja aiheisällöt kytketään ihmisen jokapäiväisen toiminnan ja arjen ymmärtämiseen eli tuodaan tutkimustieto lähelle opiskelijaa.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tuntee psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon ja tutkimusmenetelmien mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologiaan ja psykologiseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa soveltaa tietojaan myös psykologisten tutkimusten arviointiin
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan arkielämään, elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- osaa hyödyntää psykologista tietoa oppiainerajat ylittävien aiheiden ja ilmiöiden erittelyyn
- osaa soveltaa psykologista tietoa tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestäväen kehityksen edistämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden sekä tiedolliseen osaamiseen että kykyyn soveltaa psykologista tietoa arkipäivän tilanteisiin ja elämään. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamistaitoa ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa.

Pakollinen kurssi

1. Psyykkinen toiminta ja oppiminen (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen ihmisen toiminnan selittämisessä ja ymmärtämisessä
- tuntee psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten tunteet, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa ja omaa psyykkistä hyvinvointiaan näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- perehtyy oppimisen prosesseihin liittyvään psykologiseen tietoon ja osaa pohtia omaa opiskeluaan sen pohjalta
- osaa esittää esimerkkejä psykologisen tutkimuksen aihepiireistä ja niihin liittyvistä tutkimuksista sekä analysoida ja arvioida tiedon tutkimusperusteita
- ymmärtää psykologisen tiedon perustuvan tutkimukseen ja tunnistaa tieteellisen ajattelun peruspiirteitä.

Keskeiset sisällöt

Tietoinen ja tiedostamaton psyykkinen toiminta

- ihmisen toimintaan vaikuttavat biologiset tekijät sekä perustieto hermoston toiminnasta
- perustietoa tunteista ja motivaatiosta
- kognitiivisten tulkintojen merkitys ihmisen toiminnassa

Sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus ihmisen toimintaan

- perustietoa sosiaalistumisesta ja normien omaksumisesta
- esimerkkejä yksilön toimintaan vaikuttavista tilannetekijöistä

Perehtyminen johonkin valinnaiseen ilmiöön, kuten aggressiivisuus, jännittäminen, riippuvuudet, syömiskäyttäytyminen, sosiaalinen vuorovaikutus, onnellisuus tai rakkaus.

Opiskelu ja oppiminen psykologian näkökulmista

- oppimisen biologinen, kognitiivinen ja sosiokulttuurinen perusta
- tehokkaat opiskelumenetelmät
- motivaatio ja oppiminen

Psykologisen tiedon muodostuminen

- psykologian tutkimuskohteet
- arkitiedon ja tieteellisen tiedon ero
- esimerkkejä psykologian tutkimusmenetelmistä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Kehittyvä ihminen (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, miten ihmisen kehitystä tutkitaan, ja osaa arvioida tiedon perusteita
- osaa eritellä ihmisen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vuorovaikutusta
- perehtyy kehityksen osa-alueisiin ja osaa eritellä niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä osaa selittää kehityksen jatkuvuutta yksilön elämänkaaren aikana
- perehtyy erityisesti lapsuus- ja nuoruusiän psykologiaan ja niihin liittyvään teoria- ja tutkimustietoon
- tuntee hermoston toiminnan periaatteita sekä ymmärtää niiden yhteyden yksilön psyykkiseen kehitykseen

- osaa arvioida kehityspsykologista tietoa ja soveltaa sitä itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

Kehityksen tutkiminen

Kehityksen osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät lapsuudessa ja nuoruudessa

- fyysis-motorinen kehitys
- kognitiivinen kehitys
- emotionaalinen kehitys
- psykososiaalinen kehitys
- minuuden ja minäkäsityksen kehitys

Nuoruusiän psyykinen kehitys ja sen erityiset haasteet

- ajattelun kehitys
- identiteetin kehitys: henkilökohtainen, sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti sukupuoli-identiteetti ja seksuaalisuuden kehittyminen
- toiminnanohjauksen kehitys ja sen hermostollinen tausta

Kehityksen jatkuvuus elämänkaaren aikana

- elämänkaaren käsite
- kehitykseen vaikuttavien tekijöiden vuorovaikutus
- jokin kehityksen jatkuvuutta selittävä teoria

Kehitykseen vaikuttavat biologiset ja sosiokulttuuriset tekijät

- hermoston kypsyminen
- aivojen muovautuminen elämänsä aikana
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus
- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- sosialisatio ja kulttuurierot kehityksessä

3. Tietoa käsittelevä ihminen (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- perehtyy kognitiivisiin perustoimintoihin eli havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen ja muistiin sekä yhteen korkeamman kognitiivisen toiminnan ilmiöön, kuten päätöksenteko, ongelmanratkaisu, asiantuntijuus tai kielelliset toiminnot
- perehtyy kognitiivisten toimintojen tutkimukseen ja pystyy arvioimaan sitä
- ymmärtää kognitiivisen toiminnan hermostollista perustaa ja yhteyksiä psyykkisiin toimintoihin.

Keskeiset sisällöt

- kognitiivisen toiminnan periaatteita, kuten sisäiset mallit ja havaintokehä
- kognitiivisten toimintojen neuropsykologinen perusta
- kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiä havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti kognitiivisina perustoimintoina sekä niiden biologinen perusta
- jonkin valinnaisen korkeampitasoisen kognitiivisen toiminnon tarkasteleminen, esimerkiksi kieli, ongelmanratkaisu, päätöksenteko tai asiantuntijuus

4. Tunteet, psyykkinen hyvinvointi ja mielenterveys (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen ja ymmärtää, miten näitä aiheita voidaan tutkia, ja osaa arvioida tutkimuksia kriittisesti
- osaa kuvata, miten emootiot syntyvät biologisten ja kognitiivisten tekijöiden vuorovaikutuksessa, ja pohtia niiden kulttuurisidonnaisuutta
- osaa eritellä tunteiden merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille
- tuntee psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja psyykkisen tasapainon ylläpitämisen keinoja osaa tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointiaan psykologisen tiedon valossa ja saa perusteita tehdä omaa hyvinvointiaan tukevia ratkaisuja
- ymmärtää mielenterveyteen vaikuttavia psykologisia, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tunnistaa yleisimmät mielenterveyden häiriöt ja ongelmat sekä ymmärtää mielenterveyden ja sen ongelmien määrittelyn haasteellisuuden
- syventyy vähintään yhden mielenterveyden häiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

- tunteiden muodostuminen ja vähintään yhden tunteen biologinen perusta
- tunteet psykologisen tutkimuksen kohteena
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys itseymmärryksen välineenä
- psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen
- uni ja nukkuminen hyvinvoinnin osatekijöinä
- stressi, kriisit ja niistä selviytymisen keinot
- keskeiset mielenterveyden ongelmat ja niiden hoito
- mielenterveyden ongelmien syntyä selittäviä tekijöitä
- sosiaalisen ympäristön merkitys yksilön hyvinvoinnille

5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuus-käsitteen laaja-alaisuuden
- tunnistaa ja osaa selittää keskeisiä yksilöiden välisiä eroja, kuten temperamentti, persoonallisuuden piirteet, älykkyys, lahjakkuus ja tulkintatyylit
- tuntee yksilöllisten erojen biologista perustaa
- tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen
- syventää ymmärrystään psykologian tutkimusmenetelmistä yksilöllisten erojen ja persoonallisuuspsykologian tutkimuksen osalta
- osaa tarkastella yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena
- osaa soveltaa persoonallisuuspsykologista ja sosiaalipsykologista tietoa erilaisuuden ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuden määrittely

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- vähintään kaksi persoonallisuusteoriaa, persoonallisuuden selittämisen mallia tai näkökulmaa, kuten sosiokognitiivinen, psykodynaaminen tai humanistinen psykologia, temperamenttiteoria tai piirreteoria
- yksilöllisten erojen tutkiminen
- tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutus yksilön toimintaan yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

6. Minä, me ja muut (PS6)

Tavoitteet

- Opiskelija oppii soveltamaan psykologista tietoa arkielämän eri alueilla ja saa käytännön kokemusta tiedon soveltamisesta.
- Käsitteet psykologian merkityksestä kulttuurissa/työelämässä/ omassa elämässä syvenee ja monipuolistuu.
- Sosiaalipsykologian/psykologian tutkimusten teko ja tulkitseminen/kritiikki tulevat tutuiksi.
- Opiskelija saa selkeän käsityksen sosiaalipsykologian tutkimusalueista.
- Innostaa opiskelijaa tutkimaan psykologiaa ja sen sovellusalueita.

Keskeinen sisältö

- Käytännön harjoituksia psykologisen tiedon soveltamisesta mm. työelämään, ryhmiin ja yksilöihin.
- Tutkimuksen/muun harjoitustyön tekeminen ja arvioinnin, kritiikin harjoittelu.
- Syvällisempi tutustuminen sosiaalipsykologiaan ja sen eri sovellusalueisiin (johtaminen, katastrofitilanteet, väkivalta, ryhmien toiminta, asenteet, konformistisuus jne.) perehtyminen monipuolisin pedagogisin menetelmin.

7. Psykologian kertauskurssi (PS7)

Tavoitteet

- Opiskelija saa hyvät valmiudet yo-koetta varten.
- Psykologian kurssien keskeiset sisällöt hahmottuvat kokonaisuudeksi.
- Opiskelija pystyy näkemään olennaiset asiat sekä yhdistämään ja soveltamaan oivaltavasti kurssien tietoa eri aihepiireistä.

Keskeinen sisältö

- Kerrataan monipuolisin menetelmin psykologian kurssien sisältöjä.
- Syvennetään psykologista tietämystä mm. käyttämällä ja itse luomalla uusia oppimateriaaleja. Harjoitellaan yo-koetta, kysymysten oikeaa ymmärtämistä ja vastaustapaa sekä esseiden kirjoittamista.

8. Jännittäjäkurssi (PS08)

Jännitkö sosiaalisissa tilanteissa, pelkätkö esiintymistä? Kurssin tavoitteena on syventää itsetuntemusta kotitehtävien, harjoitusten ja keskusteluiden kautta. Kurssilla tehdään rentoutusharjoituksia ja pohditaan

keinoja jännityksen ja stressin lieventämiseksi. Käytännön harjoitusten avulla saat keinoja lieventää jännitystä niissä tilanteissa, jotka juuri sinua jännittävät.

Sisältö: Käytännön harjoituksia ja tehtäviä erilaisten jännitystä luovien tilanteiden hallitsemiseksi. Tehtävät räätälöidään yksilökohtaisesti. Joka viikko annetaan uusi tehtävä, jota harjoitellaan jopa päivittäin. Kurssilla käydään myös läpi jännittämiseen johtavia syitä ja jaetaan teoreettista psykologista tietoa aiheesta. Ryhmäkeskustelut ovat osa kurssia. Ryhmä on pieni, jotta opiskelijat uskaltavat luottamuksellisessa ilmapiirissä kertoa kokemuksistaan ja tehtävissä edistymisestään. Opiskelijan ei tarvitse avautua omasta jännittämistään yhtään enempää kuin haluaa, harjoituksia voi silti tehdä. Kurssiin sisältyy ehdoton luottamuksellisuus ja kaikkien vaitiolovelvollisuus. Kurssiin liittyy henkilökohtainen opettajan antama palaute ja tapaamiset yhteisen oppitunnin ulkopuolella.

Tavoitteet: Opiskelija oppii tulemaan paremmin toimeen tilanteissa, jotka ovat aiheuttaneet hänelle jännitystä. Opiskelija saa useita keinoja, joiden avulla hän pystyy myöhemmin rauhoittamaan itseään jännittävässä, uusissa tapahtumissa. Opiskelija oppii paremmin tuntemaan itseään ja omia positiivisia voimavarojaan. Vertaistuki luo myönteistä minäkuvaa ja opettaa samalla ymmärtämään erilaisuutta. Kurssi lieventää opiskelijan kokemaa stressiä ja parantaa keskittymiskykyä. Opiskelijan tieto psykologiasta laajenee ja syvenee.

5.13 Historia

Historian opetuksen tehtävänä on auttaa ymmärtämään ihmisen kehitystä, toimintaa ja ajattelua osana poliittisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia muutoksia. Opetuksen tavoitteena on myös auttaa ymmärtämään nykyisyyttä historiallisen kehityksen tuloksena ja osana historiallista muutosprosessia. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien ja demokratian merkitystä oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Opiskelija oppii hahmottamaan historiallisten tapahtumien väliset syy-yhteydet sekä arvioimaan niiden merkitystä. Menneisyyden tapahtumia, ihmisen ajattelua ja toimintaa tarkastellaan ajallisessa ja paikallisessa kontekstissa.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Opetuksessa kiinnitetään huomiota historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin, sen tulkinnanvaraisuuteen ja luotettavuuteen. Tutustutaan historian lähteisiin, opitaan etsimään tietoa niistä, pohtimaan niiden merkitystä sekä arvioimaan niitä kriittisesti. Opetusmenetelmänä on tutkiva ja ongelmalähtöinen oppiminen, ja sen tehtävänä on omien ajattelutaitojen kehittäminen.

Suomen historian ja maailmanpolitiikan tapahtumia käsitellään rinnakkaisina ja osittain toisistaan riippuvina ilmiöinä. Kulttuurien kehitystä tarkastellaan eurooppalaisuuden ja myös Euroopan ulkopuolisten kulttuurien näkökulmista. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon, ja yhdenvertaisuuden sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- hallitsee Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset prosessit taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon ja syventämään historiatietoisuuttaan
- pystyy muodostamaan ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja ihmisten toimintaa monipuolisesti kunkin ajan omista lähtökohdista
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tarkoituksenmukaisia lähteitä käyttäen, arvioimaan sitä kriittisesti sekä ymmärtämään sen monitulkintaisuuden ja suhteellisuuden
- osaa käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan nykyisyyden ja tulevaisuuden kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Kurssin arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä, kuten taitoon käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja valmiuksiin arvioida kriittisesti historian tulkintoja ja käyttöä.

Pakolliset kurssit

1. Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (HI1)

Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen, luonnon ja yhteiskunnan välisen riippuvuussuhteen ja haasteet osana kestävää tulevaisuutta

- ymmärtää eurooppalaisten kulttuuripiirien ja yhteiskuntien sekä globaalien talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- osaa analysoida väestökehityksen, talouden ja yhteiskuntarakenteiden välisiä riippuvuussuhteita ja haasteita
- osaa arvioida kriittisesti tekniikan, tieteen ja muuttuvan informaation merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana
- osaa tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista tietoa ja käyttää tiedon tuottamiseen monipuolista, kriittisesti arvioitua lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian tutkimus, tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Pyyntikulttuureista korkeakulttuureihin ja kauppavaltioihin

- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit
- Välimeren talousalue ja yhteiskunnat antiikin aikana

Keskiajan talous ja yhteiskunta

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Maailmantalouden syntyminen

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset yhteiskunnille
- kolonialismi ja globaalien talouden ensiaskeleet

Teollistumisen edellytykset sekä taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset

- modernin tieteen ja teknologian kehitys, tuottavuuden kasvu ja elintason nousu
- muutokset sukupuolten asemassa ja työjaossa
- muuttoliikkeet ja ympäristövaikutukset

Modernin kulutusyhteiskunnan kehitys ja talouskasvun rajat

- laajeneva hyvinvointi ja palveluyhteiskunnan synty
- väestöllinen muuntuminen ja sen yhteiskunnalliset edellytykset ja vaikutukset
- 2000-luvun verkottuva maailma

2. Kansainväliset suhteet (H12)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön ja keskeisimmät teoreettiset selitysmallit
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää propagandaa eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä ja vaikutuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa, osaa tarkastella kriittisesti ajankohtaisia kansainvälisiä kysymyksiä sekä pystyy arvioimaan konfliktien syitä ja ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- historian käyttö politiikan välineenä

Kansallisvaltioiden huippukausi ja maailmansotien aika

- imperialismin, nationalismin ja muiden aatteiden vaikutukset kansainväliseen politiikkaan ja yhteiskuntiin
- ensimmäisen maailmansodan seuraukset
- demokraattiset ja totalitaariset valtiot kansainvälisessä politiikassa
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat
- toinen maailmansota seurauksineen

Jakautunut maailma

- kylmän sodan supervaltakilpailun ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset muodot
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- kylmän sodan päättyminen ja sen seuraukset

Keskinäisriippuvuuksien maailma

- Lähi-itä ja muut konfliktialueet sekä vastakkainasettelujen monet muodot
- maailman uudet valtakeskittymät ja niiden vuorovaikutussuhteet
- YK ja muut kansainväliset rauhanrakentajat

3. Itsenäisen Suomen historia (HI3)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Kurssilla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan muotoutumisen kehityskulkuja sekä osaa pohtia tulevaisuuden mahdollisuuksia

- hallitsee suomalaisen yhteiskunnan keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset ja niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaisuuteen ja suomalaiseen kulttuuriin eri aikoina kuuluneita ihanteita ja niihin liitettyjä mielikuvia sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Miten Suomesta tuli Suomi?

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys sekä 1860-luvun murroskausi
- kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja sosiaaliset muutokset 1800- ja 1900-lukujen taitteessa

Suomen itsenäistymisprosessi ja itsenäisyyden alkuvuodet

- itsenäistyminen kansainvälisessä kontekstissa
- sisällissodan syyt ja seuraukset sekä eheyttämisen aika

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot ennen toista maailmansotaa
- Suomi toisessa maailmansodassa
- Suomen sisäpolitiikka ja asema kansainvälisessä politiikassa kylmän sodan aikana ja sen jälkeen

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva ja kansainvälistyvä Suomi

Valtakunnalliset syventävät kurssit

4. Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (HI4)

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Euroopan keskeisen kulttuuriperinnön ja ymmärtää Euroopan kulttuuriin vaikuttaneita tekijöitä
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan

- kykenee analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Antiikin kulttuuri

- kulttuurit ja elämäntavat
- tieteen ensiaskeleet ja demokratian synty

Keskiajan kulttuuri

- keskiaikainen maailmankuva
- uskonto, kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- reformaation merkitys
- itsevaltiuden ajan kulttuuri

Valistuksen aikakausi

- luonnontieteellisen maailmankuvan kehitys
- valistuksen aatepohja ja sen vaikutukset
- ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen

Aatteiden ja teollistumisen aika

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata ja yhteiskunnalliset muutokset

Monimuotoinen nykyaika

- massojen aika, populaarikulttuurin synty ja sen kaupallistuminen
- kulttuurin globalisoituminen
- sukupuoliroolien murros
- tieteen kehitys ja median kasvava merkitys

5. Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kurssilla syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaista kulttuuriperintöä
- hahmottaa Suomen historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen

- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Suomen alue ennen ristiretkiä

- tutkimusmenetelmät ja käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä
- rautakautinen heimoyhteiskuntien Suomi

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- sääty- ja maatalousyhteiskunta
- kehittyvä talous

Ruotsista Venäjän osaksi

- Suomen aseman muutos ja yhteiskunnalliset uudistukset Ruotsin ajan lopulla
- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- kansallinen herääminen, sivistys, tiede ja taide

6. Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kulttuurintutkimuksen peruskäsitteitä ja erilaisia tapoja jakaa maailma kulttuurialueisiin
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- ymmärtää tarkastelemaisensa kulttuuripiirin historiallisen kehityksen sekä sen arvojen ja elämäntapojen moninaisuuden ja osaa eritellä siihen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa syntyneitä kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä
- osaa analysoida esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- osaa arvioida monikulttuurisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy erittelemään sille annettuja merkityksiä

- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä sekä eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

Kurssilla tarkasteltavaksi kohteeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Amerikan alkuperäiskulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuuri

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

Soveltavia kursseja tarjotaan mahdollisuuksien mukaan ja niiden toteutuminen riippuu opiskelijoiden valinnoista.

7. Antiikin historia (HI7)

Kurssin tavoitteena on tarkastella antiikin kulttuurin merkitystä osana länsimaista sivistystä ja eurooppalaista kulttuuriperintöä. Käsitellään antiikin Kreikan ja Rooman aatehistoriaa, taide-elämää, kirjallisuutta, mytologiaa ja filosofiaa sekä pohditaan niiden merkitystä ja yhteyksiä uuden ajan eurooppalaiseen kulttuuriin ja nykyiseen ihmiskäsitykseen. Pääpaino on aate- ja kulttuurihistoriassa. Aiheeseen perehdytään alkuperäisdokumenttien, draamakirjallisuuden, videonäytteiden, harjoitustehtävien ja opetuskeskustelun avulla. Laaditaan pienimuotoinen tutkielma annetusta aiheesta.

8. Ranskan historia (HI8)

Kurssin tavoitteena on tehdä tutuksi Ranskan historiaa, yhteiskuntaa sekä ranskankielistä kulttuuria ja merkitystä eurooppalaisen identiteetin muodostumisessa. Perehdytään käännekohtiin Ranskan historiassa: kansallisvaltion synty, uskonsodat, itsevaltiuden aika, valistus, Ranskan vallankumous, Napoleon, teollistuminen, kansallisuusaate, liberalismi ja sosialismi 1800-luvulla, siirtomaatalous, maailmansodat ja modernin yhteiskunnan synty.

Tutustutaan merkittävimpiin valtiomiehiin ja kulttuurielämän persoonallisuuksiin (taitelijat, kirjailijat) historian eri vaiheissa alkuperäisdokumenttien, draamakirjallisuuden, videonäytteiden, harjoitustehtävien ja opetuskeskustelun avulla. Laaditaan pienimuotoinen tutkielma annetusta aiheesta.

9. Historian kertauskurssi (HI9)

Kurssin tarkoituksena on valmentautuminen ylioppilaskokeeseen ja perehtyminen historiallisen tiedon analysointiin. Harjoitellaan vastaustekniikkaa ja tutustutaan erityyppisiin tehtäviin: dokumenttitehtävät, tilastot ja graafiset esitykset, kuvadokumentit sekä esseet. Harjoitellaan yleisimpiä historian tehtävätyyppejä

ainereaalikokeessa. Tehtävien ratkaisemisessa sovelletaan aikaisemmin opittuja lähdekritiikin perusteita. Tehdään ryhmäharjoituksia.

5.14 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa talousosaamista, oikeudellista ymmärrystä ja kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on elävän kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen ja muutoksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- hallitsee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja erilaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- tuntee vaikutusmahdollisuutensa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena
- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien kannalta.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin lähtökohtana ovat yhteiskuntaopin tiedonaloille ominaisten tietojen, taitojen ja toimintatapojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan kykyä hallita keskeisiä käsitteitä ja suuria kokonaisuuksia sekä arvioida asioiden välisiä yhteyksiä, syy-seuraussuhteita ja niiden merkitystä.

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön. Huomiota kiinnitetään opiskelijan tiedonhankintataitoihin, kykyyn ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsenytyneesti sekä taitoa arvioida ja tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota.

Pakolliset kurssit

1. Suomalainen yhteiskunta (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet paikallisella ja valtiollisella tasolla
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- pystyy tarkastelemaan yhteiskuntaa ja sen kehitystä analyttisesti erilaisista näkökulmista
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Oikeusvaltio ja sisäinen turvallisuus

- kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- hyvinvointivaltion tehtävät ja voimavarat
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion rahoitus, edut ja haasteet
- yhteiskunnallinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Valta, vaikuttaminen ja päätöksenteko

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot
- demokratia ja muut poliittiset järjestelmät
- Suomen kunnallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinot: vaalit, puolueet, järjestötoiminta ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- muuttuva mediakenttä

2. Taloustieto (YH2)

Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestäväen kehityksen näkökulmasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tehdä taloudellisia päätöksiä, hallita omaa talouttaan ja tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- tuntee kansantalouden perusteet, keskeiset käsitteet ja teoriat sekä ymmärtää talouselämän rakenteita ja toimintaperiaatteita
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja
- osaa tarkastella talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja ja analysoida niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansantalous ja yksilön talous

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon muodostaminen
- oman talouden hoito
- työnteke, yrittäjyys ja yritykset sekä niiden rooli kansantaloudessa
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien ja kansantalouden vuorovaikutus

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus
- rahoituslaitokset, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden suhdannevaihtelut
- työttömyys ja työvoimapula

Talouspolitiikka

- talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- verotuksen merkitys veronmaksajille sekä valtion ja kuntien taloudelle
- talouspolitiikan keinot
- politiikan ja markkinavoimien merkitys taloudellisessa päätöksenteossa

Kansainvälinen talous ja Suomi

- globaalitalous
- Suomen ulkomaankauppa ja sen merkitys
- talouden tulevaisuudennäkymät

3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (YH3)

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssi aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia sitä koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää vaikuttamismahdollisuutensa ja osaa toimia globaalikansalaisena
- osaa eritellä Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja haasteita
- osaa arvioida maailman globalisoitumisen vaikutuksia oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuus-ympäristöön liittyviä uusia uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalaisuus ja eurooppalainen identiteetti

- arvot, poliittiset kulttuurit ja kulttuurinen moninaisuus
- perusvapaudet ja kansalaisuus
- Suomi ja Pohjoismaat Euroopassa

Euroopan yhdentymisen tavoitteet ja toiminta

- EU:n päätöksenteko ja yhteinen talous- ja rahapolitiikka sekä niiden haasteet
- Suomi osana eurojärjestelmää
- EU:n ja lähialueiden haasteet ja mahdollisuudet

Turvallisuus ja tulevaisuuden muuttuvat haasteet

- Suomen turvallisuusympäristö ja turvallisuuspolitiikka sekä uudet turvallisuusuhat
- kansainvälisen yhteisymmärryksen edistäminen ja Suomi
- globalisaatio, ympäristö, väestö ja kestävä tulevaisuus

Valtakunnallinen syventävä kurssi

4. Kansalaisen lakitieto (YH4)

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- tuntee Suomen tuomioistuinlaitoksen ja kansalaisen kannalta merkittävät kansainväliset tuomioistuimet
- osaa arvioida oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä pystyy hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- osaa etsiä ja käyttää keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- osaa toimia oikein ja lainmukaisesti sekä osaa soveltaa lakitiedossa hankittuja tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- peruskäsitteet ja oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, vakuudet ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin
- tekijänoikeudet
- ympäristöoikeus

Rikos- ja prosessioikeus

- rikostutkinta ja syyteharkinta
- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

5. Yhteiskuntaopin kertauskurssi (YH5)

Kurssin tarkoituksena on valmentautuminen ylioppilaskokeeseen. Harjoitellaan vastaustekniikkaa ja tutustutaan erityyppisiin tehtäviin: dokumenttitehtävät, tilastot ja graafiset esitykset, kuvadokumentit sekä esseet. Seurataan ajankohtaisia politiikan ja talouden ilmiöitä mediasta ja tehdään tähän liittyviä analyyseja. Yleisimmät yhteiskuntaopin tehtävätyypit reaalikokeessa. Tehtävien ratkaisemisessa sovelletaan aikaisemmin opittuja lähdekritiikin perusteita. Ryhmäharjoituksia.

6. Kansainvälisyys (YH6)

Kansainvälisyyskurssi perehdyttää kulttuurien monimuotoisuuteen ja antaa valmiuksia kansainväliseen yhteistyöhön. Kurssi lisää taitoja toimia monikulttuurisissa tilanteissa ja paitsi rakentaa opiskelijan omaa kulttuuri-identiteettiä, myös opettaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta rikkautena ja pohtimaan tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja. Kurssi kasvattaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Painotus on nykypäivän maailmassa ja ajankohtaisissa kysymyksissä. Kurssin aikana on mahdollisuus vierailuihin ja vierailijoiden tapaamiseen.

7. Yrittäjyyskurssi (YH7)

Kurssilla perehdytään monipuolisesti yrityksen perustamiseen, liikeidean kypsyttelyyn, yritysmuodon valintaan, lainsäädäntöön ja rahoituksen järjestämiseen. Kurssilla opitaan perustiedot yrittämisestä ja käsitellään myös yritystoiminnan riskejä. Kurssin aikana tehdään yritysvierailuja yrityksiin. Kurssin aikana saadaan valmiiksi oma liikeidea, joka on myös mahdollista toteuttaa.

8. Aktiivinen kansalaisuus (YH8)

Kurssi aktivoi toimimaan suomalaisessa yhteiskunnassa tutustuttamalla opiskelijan monipuolisesti kansalaisjärjestöihin, yhteiskunnallisiin toimijoihin ja mielipidevaikuttamiseen. Samalla pohditaan kansalaistoiminnan merkitystä demokratian ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kannalta. Kurssin aikana opiskelija osallistuu itse valitsemaansa kansalaistoimintaan. Kurssi sisältää tutustumiskäyntejä.

9. Mediakurssi (YH9)

Medialukutaidolla ja monipuolisella tiedonhallinnalla on yhä kasvava merkitys sekä työelämässä ja yhteiskunnassa. Myös nyt uudistettu sähköinen ylioppilastutkinto mittaa entistä enemmän kykyä vertailla ja analysoida digitaalisia lähteitä ja mediasisältöjä.

Mediakurssin tavoitteena on medialukutaidon edistäminen ja perehtyminen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sähköisessä mediassa. Kurssin keskeisiä teemoja ovat: Miten tiedon luotettavuutta voi arvioida? Miten erityisesti nuoret voisivat vaikuttaa ja saada äänensä kuuluviin mediassa? Mitä uusia mediavaikuttamisen mahdollisuuksia esimerkiksi puolueet, kansalaisjärjestöt, eduskunta tai Euroopan unioni tarjoavat?

Kurssilla harjoitellaan myös uutisjuttujen tekemistä toimittajan näkökulmasta yhteistyössä Ylen toimittajan eli uutiskummin kanssa. Uutiskummi vierailee koululla kertomassa toimittajan ammatista ja ohjaa työpajoja. Tehdään uutisjuttu presidentinvaalikampanjasta ja haastatellaan presidenttiehdokkaita. Vierailaan Sanomatalossa ja tutustutaan toimittajan arkipäivään Helsingin Sanomien uutistoimituksessa. Harjoitellaan kansalaisvaikuttamista verkossa.

Kurssilla harjoitellaan medialukutaitoa ja mediasisältöjen tuottamista, vertailua ja arvioimista lähdekriittisten menetelmien avulla, keskustelua, argumentointia ja navigointia sosiaalisessa mediassa. Miten kirjoittaa perusteltu ja vakuuttava mielipide?

5.15 Uskonto

Uskonnonopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän yleissivistyksen muodostumista. Uskonnonopetuksessa tutustutaan uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonottomuuteen. Opetuksessa uskontoja tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja katsomuksista sekä auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Opiskelijoita ohjataan tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia analyttisesti eri näkökulmista. Uskonnonopetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arvioimiseen sekä uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Uskonnonopetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon ja kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia.

Oppiaineessa hyödynnetään teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta sekä kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta. Lisäksi opetuksessa käytetään eri uskontojen omia lähteitä ja median välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä, tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia sekä aktivoivia työtapoja.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- tunnistaa uskontoihin ja kulttuureihin liittyvän pyhän ja sen vaikutukset ihmisen toimintaan
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy oman uskonnon erityispiirteisiin ja kulttuurivaikutuksiin
- ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- tuntee uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä
- ymmärtää uskon ja tieteellisen tiedon suhdetta sekä tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja toimia eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa
- kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja keskustelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Arviointi ohjaa ja kannustaa opiskelijoita oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu uskontoihin liittyvään tiedon hallintaan, soveltamiseen ja arvioimiseen sekä katsomuksellisten dialogitaitojen hallintaan. Arvioinnissa korostuvat katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot.

5.15.1 Evankelis-luterilainen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta ja sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan
- osaa keskustella juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonottomuus ja uskonnonvapaus
- maailman ja Suomen uskontotilanne
- Lähi-idän monoteististen uskontojen kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa sekä merkitys länsimaiselle kulttuuripiirille
- ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä

2. Maailmanlaajuinen kristinuskko (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kristinuskon merkitystä, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan ja pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisyys ja kontekstuaalinen teologia
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa
- ekumenia ja katsomusten dialogi
- ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva ja elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä
-

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapautteen ja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa

- osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan

5. Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa ja uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- tuntee muinaissuomalaisen uskonnon ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja niiden luonteeseen
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskinäiset suhteet historiassa ja nykypäivänä
- tuntee kolmen monoteistisen uskonnon keskeiset piirteet, niiden kulttuuriperintöä ja vaikutusta erityisesti idän kristillisyyteen ja yhteiskuntaan
- tietää kristinuskon synnyn ja kehittymisen keskeiset vaiheet
- ymmärtää kristillisen kirkon jakaantumiseen ja vapaiden suuntien syntyyn vaikuttaneet syyt sekä tunnistaa niiden tunnuspiirteitä
- osaa keskustella Lähi-idän ja Euroopan ajankohtaisista asioista uskontojen näkökulmasta
- tunnistaa eri katsomusten merkityksen yksilön tämän päivän arjessa ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonottomuus ja uskonnonvapaus
- Lähi-idän monoteististen uskontojen yhteiset juuret, kulttuuritausta ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen asema, merkitys ja tulkinta juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- Lähi-idän uskontojen vaikutus kulttuuriin ja arkeen Euroopassa
- apostoli Paavalin lähetystyö Jerusalemissa Eurooppaan
- ensimmäiset kristilliset synodit
- kristillisen kirkon jakaantuminen
- katolinen kirkko ja protestantismin synty
- Luther ja Pohjoismaat
- vapaat kristilliset suunnat
- uskonottomuus

6. Uskonnot ja media (UE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa
- median vaikutus uskontoilmiöihin, kuten asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi
-

Koulukohtainen soveltava kurssi

7. Uskonnon kertauskurssi (UE7)

Tavoitteet

- Opiskelija saa hyvät valmiudet selviytyä yo-kirjoituksista.
- Hän hallitsee yo-esseen kirjoittamisen ja osaa kaikissa tehtävissä keskittyä oivaltavasti olennaisiin asioihin sekä soveltaa tietoaan.
- Uskonnon eri kurssien sisällöt muodostavat opiskelijan mielessä kokonaisuuden, hänellä on käsitys uskonnon keskeisistä käsitteistä, uskontotieteestä, teologiasta, kristinuskon historiasta ja sen kulttuurivaikutuksista. Opiskelijalla on tietämys maailmanuskunnoista ja niiden rooleista eri maissa, taiteessa ja mediassa eilen ja tänään.

Sisältö

- Lukion kaikkien uskonnon kurssien keskeiset aiheet kerrataan monipuolisin kertausmenetelmin.
- Lisämateriaalein, harjoituksin, vierailuin ja tehtävin syvennetään uskontotietämystä.
- Tehdään harjoitus yo-koe, sekä muita yo-kirjoituksiin valmentavia tehtäviä.

5.15.2 Ortodoksinen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä – ortodoksisuus, juutalaisuus ja islam (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja niiden luonteeseen
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskinäiset suhteet historiassa ja nykypäivänä
- tuntee kolmen monoteistisen uskonnon keskeiset piirteet, niiden kulttuuriperintöä ja vaikutusta erityisesti idän kristillisyyteen ja yhteiskuntaan
- tietää kristinuskon synnyn ja kehittymisen keskeiset vaiheet

- ymmärtää kristillisen kirkon jakaantumiseen ja vapaiden suuntien syntyyn vaikuttaneet syyt sekä tunnistaa niiden tunnuspiirteitä
- osaa keskustella Lähi-idän ja Euroopan ajankohtaisista asioista uskontojen näkökulmasta
- tunnistaa eri katsomusten merkityksen yksilön tämän päivän arjessa ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonottomuus ja uskonnonvapaus
- Lähi-idän monoteististen uskontojen yhteiset juuret, kulttuuritausta ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen asema, merkitys ja tulkinta juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- Lähi-idän uskontojen vaikutus kulttuuriin ja arkeen Euroopassa
- apostoli Paavalin lähetystyö Jerusalemissa Eurooppaan
- ensimmäiset kristilliset synodit
- kristillisen kirkon jakaantuminen
- katolinen kirkko ja protestantismien synty
- Luther ja Pohjoismaat
- vapaat kristilliset suunnat
- uskonottomuus
-

2. Ortodoksisuus maailmassa (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää ortodoksisen kirkon apostolisen perinteen
- tunnistaa kirkon opettajien merkityksen kirkon perinteessä
- tuntee ortodoksisuuden keskeiset opilliset painotukset ja eettisen ajattelun perustan
- osaa tarkastella ortodoksisen kirkon merkitystä yksilöllisestä ja yhteisöllisestä näkökulmasta
- perehtyy ortodoksisuuden ja sen käytänteiden erityispiirteisiin
- tuntee askeesin ja luostarilaitoksen syntyyn vaikuttaneet historialliset tekijät
- tuntee ortodoksia paikalliskirkkoja ja idän kirkon eri suuntauksia
- ymmärtää ortodoksisen kirkon hallintorakenteen kehittymistä ja nykyistä toimintaa
- perehtyy Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteisiin
- tutustuu kirkkojen välisiin yhteyksiin.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon laajeneminen
- patriarkaatit ja paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- askeesin ja luostarilaitoksen synty ja niiden yhteiskunnallinen merkitys
- ortodoksinen oppi, etiikka ja antropologia synodien ja kirkon suurien opettajien kautta
- ihmisen elämänkaari ja ortodoksisuus
- ortodoksinen tapakulttuuri
- Itä-Euroopan ortodoksisuus ja uusortodoksinen maailma
- Suomen ortodoksinen kirkko ennen ja nyt
- ekumenia ja uskontojen välinen vuorovaikutus
-

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UO3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- osaa tarkastella uskontojen piirteitä myös oman uskonnon näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- hindulaisuuden monimuotoisuus, maailmankuva ja elämäntapa sekä vaikutuksia Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalaisuuden opetukset, elämäntapa, suuntaukset ja vaikutuksia Aasian kulttuureihin ja yhteiskuntiin
- Kiinan vanha kansanusko, kungfutselaisuus ja taolaisuus ja näiden vaikutuksia kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UO4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy suomalaiseen uskonnollisuuteen ja sen vaiheisiin ennen ja nyt
- tutustuu uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-yhteiskunnassa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- tunnistaa kirkon toiminnan ihmisen arjen tukena osana tämän ajan yhteiskuntaa
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapautteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua ja siihen vaikuttavaa lainsäädäntöä
- kehittää valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä oman uskonnon lähtökohdista käsin
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen uskonnollisuus ennen ja nyt, uskonto ja uskonnolliset yhteisöt Suomessa, sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja lainsäädäntö, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset

- uskonnon merkitys, näkyvyys ja oikeudet julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- ortodoksiset järjestöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonnot yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa
- uskonottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa

5. Taide ortodoksisuudessa ja muissa uskonnoissa (UO5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu taidemuotoihin uskonnon ilmentäjänä
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen taiteen erityispiirteet
- perehtyy sekä ortodoksisen että muiden uskontojen taiteen ilmaisumuotoihin opillisten asioiden välittäjinä
- tunnistaa eri uskontojen opin ilmenemismuotoja taiteessa
- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tunnistaa uskonnon vaikutuksen nyky- ja populaaritaiteeseen.

Keskeiset sisällöt

- uskonnot, taide ja kulttuurin eri muodot
- sakraalin ja uskonnollisen taiteen ero
- ortodoksisen taiteen erityispiirteet: jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, arkkitehtuuri, ikonitaide
- uskontojen oppi taiteen keinoin: kuvataide, musiikki, rakennustaide ja draama

6. Ortodoksisuus ja uskonnot mediassa (UO6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediassa esiintyviin ajankohtaisiin teemoihin, jotka kytkeytyvät uskontoon
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy mediakuvaan ortodoksisuudesta ja eri uskonnoista kansallisesti ja kansainvälisesti
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysejä. Keskeiset sisällöt
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- ortodoksisen kirkon mediamaailma
- median vaikutus uskontoilmiöihin, esimerkiksi asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

5.15.3 Katolinen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UK1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja niiden luonteeseen
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskinäiset suhteet historiassa ja nykypäivänä
- tietää kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset vaiheet
- tuntee kolmen monoteistisen uskonnon keskeiset piirteet, niiden vaikutuksia toisiinsa sekä niiden merkityksen historiaa ja yhteiskuntaa muokkaavana tekijänä Euroopan alueella
- tuntee katolisen kirkon Vatikaanin II kirkolliskokouksen jälkeen käymää dialogia juutalaisuuden ja islamin kanssa
- osaa keskustella Lähi-idän ja Euroopan ajankohtaisista uskontoja koskevista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- Lähi-idän monoteististen uskontojen synty, yhteiset juuret, kulttuuritausta ja yhteiset piirteet
- kristillisen kirkon opin kehitys yhtenäiskirkon aikana, kirkon jakautuminen ja reformaatio tämän päivän näkökulmasta tarkasteltuna
- pyhien kirjojen asema, merkitys ja tulkinta juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksen näkyminen Euroopassa eri aikoina
- Vatikaanin II kirkolliskokouksen asennoituminen juutalaisuuteen, islamiin, muihin uskontoihin ja uskonnottomiin, ekumenia ja dialogi

2. Maailmanlaajuinen katolisuus (UK2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on että opiskelija

- tuntee katolisen kirkon kehityksen ja historian päälinjat apostolisesta ajasta nykypäivään asti
- tuntee katolista maailmankirkkoa eri maanosissa ja osakirkkojen suhdetta ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tuntee reformaation ja katolisen reformin taustat ja seuraukset
- tuntee Raamatun, tradition ja opetusviran välisen suhteen
- tuntee dogmaattisten ja moraalisten totuuksien hierarkiaa
- tuntee kirkon hengellisen elämän vaiheita luostareista, sääntökunnista ja maallikkoliikkeistä
- tuntee kirkon opetusta ihmisestä ja hahmottaa erilaisia yhteiskunnassa esiintyviä moraalisia ja sosiaalisia virtauksia.

Keskeiset sisällöt

- ensimmäiset kristilliset yhteisöt ja Paavalin lähetystyö
- kirkon opetuksen muodostuminen ja ensimmäiset kirkolliskokoukset
- lännen yhtenäiskulttuurin ilmeneminen eri taiteiden aloilla
- kirkon jakautumisen idän ja lännen kirkoiksi
- reformaatio ja katolinen reformi, Tridentin kirkolliskokous
- renessanssin aika ja katolisen kirkon laajeneminen maailman kirkoksi
- Vatikaanin II kirkolliskokous ja sen jälkeinen aika
- nykypäivän katolisuus eri puolilla maailmaa, kirkon ja paikallisten kulttuurien vuorovaikutus
- Raamatun rakenne ja sisältö, Vanhaa ja Uusi testamentti
- Raamatun, tradition ja opetusviran vuorovaikutus kirkon opetuksessa, depositum fidei
- dogmien, katolisen ihmiskäsityksen ja moraaliopetuksen sidonnaisuus
- katolisen kirkon yhteiskunta- ja moraaliopetus

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UK3)

Tavoitteet

Kurssin tavoite on että opiskelija

- perehtyy uskontoon ihmisyyden osa-alueena
- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä suuria uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja niille tyypillisiä piirteitä
- tunnistaa uskonnon ja magian välisen eron
- kehittää valmiuksiaan toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- hahmottaa yleiskuvan kristillisistä pohjaisista ja muista uususkonnoista.

Keskeiset sisällöt

- uskonnonmäärittely, uskonottomuus
- hindulaisuuden monimuotoisuus, maailmankuva ja elämäntapa sekä vaikutuksia Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalaisuuden opetukset, elämäntapa, suuntaukset ja vaikutuksia Aasian kulttuureihin ja yhteiskuntiin
- Kiinan vanha kansanusko, kungfutselaisuus ja taolaisuus ja näiden vaikutuksia kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja voodooon keskeiset piirteet
- magia ja usko Vanhassa testamentissa ja kirkon opetuksessa
- uususkontojen läsnäolo suomalaisessa yhteiskunnassa
- Vatikaanin II kirkolliskokouksen ohjeet dialogiin ja ekumeniaan

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UK4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on että opiskelija

- tuntee kristillisten kirkkojen vaiheita Suomessa
- tuntee suomalaisen uskonnollisuuden monimuotoisuuden
- perehtyy suomalaiseen uskonnollisuuden nykytilaan
- tuntee haasteet maailmankirkkoon kuuluvana vähemmistökirkon jäsenenä Suomessa
- tunnistaa kirkon toiminnan ihmisen arjen tukena.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon tulo Suomeen, katolinen Suomi
- katolisuus ihmisten arjessa keskiajalla ja tänään

- puhdasoppisuuden aika Suomessa
- suomalaisen yhteiskunnan avautuminen erilaisille uskonnollisille liikkeille 1800-luvun alun jälkeen
- kirkkojen ja eri uskontojen näkyminen ja vaikuttaminen yhteiskunnassa
- positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus
- ihmisoikeudet ja uskonto

5. Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UK5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon ja tieteen sekä uskonnon ja eri taiteen alojen suhdetta
- tunnistaa uskonnon ja tieteen välinen näennäisristiriita
- osaa havainnoida taidetta uskonnossa ja uskontoa taiteessa
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan taiteessa
- tutustuu uskonnollisten teemojen näkymiseen ja kuulumiseen eri taiteiden ja populaarikulttuurin alueilla
- tutustuu uskontoon liittyvien teemojen käsittelyyn populaarikulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen pyrkimys totuuteen, kauneuteen, hyvyyteen ja täydellisyyteen
- uskonnon ja tieteen suhde
- huomioidaan uskonnollisia elementtejä taiteessa, musiikissa ja liturgiassa
- yleisimmät uskonnolliset symbolit maalaus-, kuvanveisto- ja rakennustaiteessa
- uskontojen lukutaidon osaamisen välttämättömyys populaarikulttuurin tulkinnassa
- populaarikulttuurissa esiintyvät uskonnollisiin teemoihin liittyvä pinnallisuus, tietämättömyys ja tahalliset väärinkäsitykset

6. Uskonnot ja media (UK6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediassa esiintyviin ajankohtaisiin teemoihin, jotka kytkeytyvät uskontoon
- osaa analysoida uskonnollisten aiheiden käsittelyä mediassa sekä uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy median välittämään kuvan katolisuudesta ja muista uskonnoista kansallisesti ja kansainvälisesti
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja uskontojen erilaiset ilmenemismuodot medioissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- mediajulkisuuden myönteiset ja kielteiset vaikutukset mielipiteiden muokkaajina
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

5.15.4 Islam

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä – islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon jäljillä (UI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta sekä näiden ilmiöiden sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä
- tuntee islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä sekä vaikutusta yhteiskuntaan länsimaaisessa kulttuurissa
- osaa keskustella rakentavasti islamiin, kristinuskoon ja juutalaisuuteen liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon synty, niiden yhteiset piirteet dialogin näkökulmasta sekä ajankohtaiset kohtaamiseen liittyvät kysymykset
- islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon opillisia rakenteita, sisäisestä monimuotoisuudesta sekä yhteiskunnallisesta merkityksestä
- islamin ja muslimien suhde juutalaisiin ja kristittyihin eri aikakausina
- islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon pyhät kirjat ja tulkintojen moninaisuus sekä elämäntapa ja suhde yhteiskuntaan länsimaissa

2. Maailmanlaajuinen islam (UI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää islamin merkityksen yksilön, yhteiskunnan ja kulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää vähemmistö- ja enemmistöaseman vaikutuksia uskonnolliseen tulkintaan
- tuntee islamin opillisia käsitteitä
- perehtyy islamin eri suuntauksiin, niiden syntyyn ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviin kysymyksiin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista islamiin liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- islamin opillinen perusta sekä shiialaisuuden ja sunnalaisuuden synty, erityispiirteet ja vaikutukset yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa
- islamin sisäinen monimuotoisuus
- islamin asema ja kulttuurivaikutukset eri maanosissa
- ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä, poliittisen islamin vaikutus ja erilaisten islamilaisten liikkeiden pääpiirteet nykyaikana
- uskontodialogi rauhaa rakentamassa
- ihmisoikeusetiikka ja uskonnonvapaus eri yhteiskunnissa

- erilaiset yhteiskunnalliset ratkaisut ja suhtautuminen muslimivähemmistöön länsimaissa

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa ja islamilaisissa maissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskonnollinen tilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, taolaisuuden ja kungfutselaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutus yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- Intian ja Kaukoidän uskontojen asema ja vaikutus länsimaissa
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen moniarvoisessa nyky-yhteiskunnassa
- ymmärtää omat vaikutusmahdollisuutensa ja kehittää valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena
- osaa analysoida islamilaisten yhdyskuntien vaikutusta suomalaisen yhteiskunnan ja muslimiyhteisön näkökulmasta
- tuntee uskonnon vaikutuksen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- osaa analysoida uskonnonvapautteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia toimia osana uskontojen ja katsomusten välistä dialogia.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskonnollinen kenttä, uskonnollisuus Suomessa ja sekularisaatio
- positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt Suomessa: suhde yhteiskuntaan ja lainsäädäntöön sekä yhdenvertaisuus ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys yhteiskunnassa, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- islamilaiset liikkeet Suomessa sekä islamilaiset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina
- islamin monimuotoisuus yksilön, perheen ja yhteisön näkökulmasta
- islamilainen tapakulttuuri ja sen muovautuminen Suomessa
- muiden uskonnollisten yhteisöjen tapakulttuuri ja uskonottomuus, uskonnoton tapakulttuuri sekä uskontokritiikki
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa

5. Uskonto tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen merkitys uskonnoille ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- perehtyy islamilaiseen taiteeseen ja sen uskonnollisiin lähtökohtiin sekä uskonnon vaikutukseen länsimaiseen taiteeseen
- tutustuu uskonnollisen symboliikan näkyvyyteen taiteessa ja uskonnollisten teemojen käsittelyyn populaarikulttuurissa
- tuntee islamilaisen tieteen historiaa
- tuntee uskonnon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- islamilaisen taiteen ja arkkitehtuurin perusteita
- uskonnolliset teemat, symboliikka ja myytit eri taidemuodoissa sekä populaarikulttuurissa
- islamin merkitys eri tieteenalojen kukoistukselle historiassa ja niiden vaikutus Eurooppaan
- islamin vaikutus nykyaikaiseen taiteeseen
- uskonnolliset kertomukset ja opilliset tulkinnat länsimaisessa kulttuurissa sekä niiden näkyvyys populaarikulttuurissa
- uskonnollisten myyttien, symbolien ja teemojen näkyminen eri taidemuodoissa

6. Uskonnot ja media (UI6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- osaa vertailla länsimaisen ja islamilaisen median islam-kuvaa
- osaa analysoida sananvapauden eri merkityksiä uskonnollisissa yhteisöissä.

Keskeiset sisällöt

- islam länsimaisessa mediassa ja islamilaisessa mediassa
- media ja uskonnonvapaus

- uskonnollisten yhteisöjen tapa käyttää mediaa
- median tapa käsitellä erilaisia uskonnollispohjaisia ilmiöitä, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, konfliktit, rauhan rakentaminen sekä uskontokritiikki mediassa
- uskontotutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä uutisoinnin analysointiin
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi
- naisen asema ja siihen liittyvät kysymykset mediassa

5.16 Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustieto on perustaltaan monitieteinen oppiaine. Sen tiedeperustaan kuuluu ihmis-, kulttuuri- ja yhteiskuntatieteitä sekä filosofia. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä tarkastellaan luonnollisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä rakentumista. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskeluvasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä ja tilannetajua, toisten ja yhdenvertaisuuden kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja.

Opetuksen tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- hallitsee keskustelu- ja vuorovaikutustaitoja ja osaa soveltaa niitä sellaisten kysymysten käsittelyyn, joissa pyritään yhteisen kestäväen toimintalinjan löytämiseen erilaisista näkemyksistä huolimatta
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta- ja toimintakykyään oppimalla refleктоimaan omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamista.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sekä opiskelijan kykyä tarkastella ja ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti ja taitavasti että hänen laaja-alaista katsomuksellista ymmärrystään. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset

hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan eri näkökulmien ja vaihtoehtoisten katsomustapojen huomioimista pelkkien mielipiteiden esittämistä monipuolisemmin.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä arvioida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Elämäkatsomustiedossa korostuvat erilaiset katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot, ja kurssien arvioinnissa ne otetaan monipuolisesti huomioon.

Pakolliset kurssit

1. Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu (ET1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa soveltaa maailmankatsomuksellisia käsitteitä ja hahmottaa niiden välisiä yhteyksiä sekä osaa eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- ymmärtää, miten yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat maailmankatsomuksen muotoutumiseen, ja osaa eritellä oman katsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten muotoutumista
- osaa tarkastella kriittisesti niin omia kuin muiden uskomuksia sekä erilaisten medioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa hyödyntää eri oppiaineissa oppimaansa elämäkatsomuksensa muodostamisessa ja erottaa tieteellisen, ei-tieteellisen ja epätieteellisen maailmankuvan.

Keskeiset sisällöt

- maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde ja asema omassa elämäkatsomuksessa
- erilaisia maailmankatsomuksia – esimerkiksi sekulaareja, uskonnollisia, poliittisia ja elämäntapaan liittyviä – sekä niiden piirteiden ja perusoletusten tutkimista eri tieteiden tarjoamin välinein
- tyypillisiin informaation käsittelyyn ja ympäröivän todellisuuden jäsentämiseen liittyvien kognitiivisten vääristymien tarkastelu sekä omassa että muiden ajattelussa
- koulun, median, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä uskonnollisten ja kulttuuristen yhteisöjen vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäkatsomukseen
- median ja muiden informaation lähteiden toimintalogiikka sekä niihin kohdistuva kriittinen katsomuksellinen ajattelu sekä katsomuksellisen argumentaation erittely erilaisista näkökulmista

2. Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä (ET2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä ja arvioida, miten erilaiset ihmiskäsitykset ja -ihanteet johtavat erilaisiin ja joskus keskenään ristiriitaisiin vastauksiin ihmiselämän keskeisistä kysymyksistä
- osaa pohtia oman identiteettinsä osatekijöitä sekä soveltaa erilaisia ihmiskuvallisia ja katsomuksellisia vaihtoehtoja keskeisiin omaa hyvää elämäänsä koskeviin kysymyksiin

- ymmärtää ihmisarvon perustavan eettisen merkityksen, tuntee keskeisimmät ihmisoikeusasiakirjat ja osaa soveltaa ihmisoikeusajattelua erilaisissa yhteyksissä, kuten uskonnon- ja sanavapautta koskeissa kysymyksissä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja osaa eritellä ja arvioida niiden taustalla olevia maailmankatsomuksellisia perusteita
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- luonnon- ja ihmistieteellisiä, sekulaareja ja uskonnollisia, filosofisia ja populaarikulttuuriin kuuluvia ihmiskäsityksiä ja –ihanteita
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolisuus ja seksuaalisuus; opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema
- identiteetti, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet, ihmisoikeusasiakirjoja: YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus
- erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä sekä toisten ihmisten, eläinten ja ympäristön asemasta siinä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle yksilölliselle identiteetilleen ja saa välineitä myönteisen yhteisöllisyyden hyödyntämiseen oman identiteettinsä rakentamisessa
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä sekä yhteiskunnallisia rakenteita ja muutoksia voidaan tarkastella tieteellisesti ja että näillä on suuri merkitys yksilön elämänvalinnoille
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä sekä arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia ja vastuuta eri alueilla ja kasvattaa valmiuttaan rakentamaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnon vapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamisen lähtökohtia ja periaatteita
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen rakenteita sekä kasvattaa yhteiskunnallista kuvittelukykyään ja aktiivisuuttaan siten, että hahmottaa tulevaisuuden mahdollisuuksina ja vaihtoehtoisina tapahtumakulkuina, joihin pystyy myös omalla toiminnallaan vaikuttamaan.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys: yksityinen ja julkinen, tunnustussuhteet ja merkitykselliset toiset, roolit ja yhteisölliset normit
- yhteiskuntatutkimuksen perusteita, kuten sosiaaliset tosiasiat, yhteiskunnalliset rakenteet ja modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellisen ja poliittisen vallan suhde nyky-Suomessa sekä globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset yhteiskunnan eri tasoilla

- ihmisoikeudet, uskonnon- ja omantunnon vapaus, globaali oikeudenmukaisuus ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen moraalisisina ja poliittisina vaatimuksina sekä näitä vaatimuksia vastustavat näkemykset ja toimet mukaan lukien ihmisoikeusloukkaukset sekä holokausti
- yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat sekä niiden kriittinen potentiaali: ihanteet ja kauhukuvat nykyisyyden suurennuslaseina ja toiminnan motivoijina

4. Kulttuurit katsomuksen muovaajina (ET4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntavalleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuurintutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa sekä tunnistaa vihapuheen ja erottaa sen sanavapauden vastuullisesta käytöstä
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus sekä vähemmistökulttuuri
- ymmärtää, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin
- osaa hahmottaa erilaiset elämäntavalliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäntavalleen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteetin historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- etnosentrisyyden ja rasismien sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

5. Katsomusten maailma (ET5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyään lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia ja verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämäntavalleen
- ymmärtää, että maailmankatsomukset, uskonto ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, erittäin monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on merkittävä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen hahmottaen sen lähtökohtia ja tavoitteenasetteluja

- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy uskontokritiikin keskeisiin argumentteihin, tutustuu humanismin ja vapaa-ajattelun historiaan
- perehtyy Lähi-idän uskontoihin sekä joihinkin muihin uskontoihin ja maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin hahmottaen niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan erityisesti suomalaisesta näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- katsomuksen ja uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määrittäminen ja selittäminen, käsityksiä uskontojen alkuperästä
- uskonnollisten ilmiöiden tulkinnassa käytettyjä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja teismi
- uskontokritiikki, ateismi, agnostismi ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden sekä joidenkin muiden uskontojen ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys ja jakautuminen, pyhät kirjat, oppi, elämäntapa ja suhde yhteiskuntaan
- tämän päivän merkittävien maailmankatsomuksellisten järjestelmien, kuten sekulaarin humanismin ja suurten uskontojen, suhde yhteiskuntaan, tapakulttuuriin, moraaliin, politiikkaan ja tieteeseen; liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, sekularisaatio ja uskonnottomuus

6. Teknologia, maailmankatsomukset ja ihmiskunnan tulevaisuus (ET6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa nykyaikaisten maailmankatsomusten kannalta historiallisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti merkittäviä historiallisia käännteitä ihmiskunnan tavassa elää
- ymmärtää kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen kontingentin ja rakentuneen luonteen
- osaa arvioida evoluution, abstraktien eettisten järjestelmien, valistuksen ja tieteellis-teknologisen vallankumouksen merkitystä nykyaikaisille maailmankatsomuksille ja oman elämänsä rakentumiselle
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologiaan ja sen kehitykseen sekä ymmärtää teknologian ja teknisen muutoksen yhteydet ympäristössä, yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuviin muutoksiin
- osaa arvioida teknologian ja teknisen muutoksen roolia kestäväen tulevaisuuden rakentamisen osana sekä pystyy osallistumaan ihmiskunnan ja maapallon tulevaisuutta koskevaan keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

- ihmislajin evoluutio ja kulttuurievoluutio: kielen rooli inhimillisten kulttuurien ja innovatiivisuuden synnyssä
- suurten filosofien ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien ja uskontojen eettisten ja aatteellisten perustojen kehittyminen abstrakteiksi ja yleisinhimillisiksi
- ihmiskunnan suuret maailmankuvalliset, -katsomukselliset ja teknologiset murrokset sekä niiden vaikutukset ihmisten käsitykseen maailmasta ja itsestään: ihminen ympäristönsä ja itsensä muokkaajana
- Prometheus-myytistä tekno-utopioihin ja -dystopioihin, ihmisen suhde valistuksen ideaaleihin ja teknologiseen kehitykseen
- tulevaisuuden tutkimus, tekoäly, humanismi, transhumanismi ja niiden kritiikit tieteen uusimpien tulosten valossa

Koulukohtainen soveltava kurssi

7. Elämäkatsomustiedon kertauskurssi (ET7)

Tavoitteet

- Opiskelija saa hyvät valmiudet menestyä yo-kirjoituksissa.
- Hänellä on kokonaisnäkemys kaikista elämäkatsomustiedon kurssien sisällöistä.
- Käsitys asioiden yhteyksistä ja vaikutuksista toisiinsa selkiytyy, argumentointitaito kasvaa ja kyky vastata erityyppisiin kysymyksiin oivaltavasti kehittyy.

Sisältö

- Kerrataan monipuolisin pedagogisin menetelmin kaikkien et-kurssien keskeiset sisällöt ja termit.
- Harjoitellaan yo-koetta ja vastaamista erityyppisiin kysymyksiin.
- Lisämateriaalein, tehtävin ja vierailuin syvennetään oppiaineen tietämystä.

5.17 Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toiminta- ja työkykenä. Terveystieteen ja turvallisuuden liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairauksia sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla sekä yksilön, perheen, yhteisön että yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta. Terveystieteen sisältöön sisältyy terveyteen ja sairauteen liittyvän sisältötiedon ja toiminnallisten taitojen ohella terveystiedon hankinta, kriittinen arviointi, tulkinta ja soveltaminen sekä ymmärrys ympäristön ja perimän vaikutuksista terveyteen. Osaamiseen kuuluu myös terveyteen liittyvien arvojen pohdinta ja näkemys eri terveystieteen kulttuureista ja terveyden ja sairauksien historiasta kansainvälistyvässä maailmassa.

Terveystiedon opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa sekä tuetaan opiskelijoiden osallisuutta ja terveysosaamisen hyödyntämistä yhteisöllisen opiskeluolosuhteiden kehittämisessä.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tarkastella ja perustella terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta
- ymmärtää tieteellisen tiedon ja kokemustiedon merkityksen eron terveyden ja sairauden riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä
- osaa edistää omaa ja ympäristönsä terveyttä ja turvallisuutta, ymmärtää yleisimpien sairauksien ehkäisyn ja hoidon periaatteita sekä itsehoitoon ja mielenterveyden suojaamiseen liittyviä toimintatapoja

- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin, käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti ja osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa, terveysviestintää ja sekä erilaisia terveystieteisiin liittyviä ilmiöitä
- pohtii terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa perustella niihin liittyviä näkemyksiään
- ymmärtää yhteiskunnan olosuhteiden ja terveys- ja muiden yhteiskuntapoliittisten päätösten vaikutuksia kansanterveyteen, väestöryhmien välisiin eroihin, terveydenhuollon rakenteisiin ja ihmisten terveystietämiseen.

Arviointi

Arviointi kohdistuu terveystiedon tavoitteiden saavuttamiseen terveysosaamisen eri osa-alueilla kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen sekä siihen, miten opiskelija osaa soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan toiminnallisten taitojen kehittyminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään terveyttä ja sairautta koskevaa eettistä arvopohdintaa ja taitoja perustella terveysvalintoja sekä arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Kurssin arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystietämiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Pakollinen kurssi

1. Terveyden perusteet (TE1)

Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveysosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien ja arjen terveysosaamisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää arjen terveysosaamistaan, ymmärtää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista ja merkitystä omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveystieteisiin, mediaan ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä eettisestä ja terveystietämisen näkökulmasta
- tunnistaa ja ymmärtää terveyttä ja sairauksia sekä terveystottumuksia selittäviä teorioita, malleja ja ilmiöitä tutkimus- ja kokemustiedon näkökulmasta
- soveltaa itsehoitoon liittyviä toimintamalleja ja toimintatapoja
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta ja pohtii niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja sekä terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toiminta-, opiskelu- ja työkyky: terveyttä edistävä liikunta ja ravinto, painonhallinta, uni ja lepo, seksuaaliterveys, opiskeluhuvinvointi
- omasta terveydestä huolehtiminen ja muut itsehoitotaidot sekä hätäensiapu
- riippuvuuden eri muodot, tupakka, alkoholi ja huumeet, peli- ja nettiriippuvuus
- kansantaudit ja keskeiset tartuntataudit
- terveyttä, terveystottumuksia ja -ongelmia selittäviä keskeisiä biologisia, psykologisia ja kulttuurisia ilmiöitä, teorioita ja malleja

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Ihminen, ympäristö ja terveys (TE2)

Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseen kestävyteen osana kestäväns tulevaisuuden tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja arvioi perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden, kuten psykososiaalisen, rakennetun ja luonnonympäristön, yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn
- tunnistaa elämäntapaan ja kehitykseen liittyviä tapahtumia ja osaa esitellä erilaisia toimintatapoja ja selviytymisen keinoja
- osaa soveltaa terveysosaamistaan terveyttä, sairautta ja turvallisuutta koskeissa kysymyksissä ja niihin liittyvien arvojen pohdinnassa
- osaa arvioida sosiaalisen tuen ja vuorovaikutuksen merkitystä terveydelle, esitellä mielenterveyteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ja mekanismeja sekä esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja kriisien käsittelyyn
- osaa tulkita ja arvioida kriittisesti terveysviestintään liittyviä ilmiöitä
- osaa perustella ja arvioida elämäntapaan, kulttuuriin ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa analysoida turvallisuuteen ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä tekijöitä ja ymmärtää henkilökohtaisten rajojen kunnioittamisen ja suojelemisen merkityksen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, yhteisöissä ja ympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- perimän, luonnonympäristöjen ja rakennetun ympäristön sekä psykososiaalisen ympäristön ja yhteisöjen terveysvaikutukset
- terveys ja elämäntapa, kuolema osana elämäntapaa
- ihmissuhteet ja sosiaalinen tuki
- seksuaalisuus ja seksuaalioikeudet sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys
- mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat tekijät
- erilaiset kriisit ja niiden kohtaaminen
- työhyvinvointi ja ergonomia
- turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- media- ja kulttuuriympäristön ja terveysviestinnän merkitys ja kriittinen tulkinta

3. Terveyttä tutkimassa (TE3)

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämisessä lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, teknologian ja terveystutkimusten muutoksia, kehitystä sekä yhteyksiä väestön terveyteen
- osaa arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä osaa kuvata terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja suunnitella pienimuotoisia terveystutkimuksia tai toimintakyvyn mittauksia
- perehtyy tieteellisen tutkimuksen mahdollisuuksiin terveyden edistämisessä sekä sairauksien ehkäisyssä ja hoidossa
- osaa pohtia terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- tunnistaa keskeisiä globaaleja terveyskysymyksiä ja niiden parissa toimivien järjestöjen roolia ja tehtäviä terveyden edistämisessä.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteellisen tutkimuksen, terveystutkimusten ja teknologian kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen
- terveys- ja sosiaalipalvelujen kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen sekä keskeiset terveys- ja sosiaalipalvelujen toimijat
- terveyserot ja niihin vaikuttavat tekijät Suomessa ja maailmalla, terveyserojen kaventaminen
- terveyden ja terveystutkimuksen tutkiminen
- keskeiset terveyteen ja sairauteen liittyvät eettiset ja oikeudelliset kysymykset, potilaan oikeudet
- globaalit terveyskysymykset ja niihin vaikuttaminen

Koulukohtainen soveltava kurssi

4. Kertauskurssi (TE4)

Terveystiedon kertauskurssilla syvennetään ja täydennetään lukion terveystiedon kurssien 1-3 aikana opittuja tietoja ja taitoja ja pyritään vahvistamaan opiskelijan laaja-alaista terveysosaamista. Kurssilla perehdytään myös ajankohtaisiin terveysilmiöihin ja -asioihin. Ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen ja opiskelutekniikan harjoittelu sekä monipuolinen vastaustaidon oppiminen ovat myös kurssin keskeisiä sisältöjä.

Keskeiset tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy analysoimaan terveystiedon eri sisältöalueita
- osaa pohtia laaja-alaisesti terveyden merkitystä yksilön, yhteisön, yhteiskunnan ja globaalin maailman tasolla
- tietää terveyden osa-alueiden eri toimijat ja osaa arvioida niiden toimintaa
- harjoittelee ylioppilaskokeen kysymysten avaamista, kysymyksiin vaadittavien tietojen jäsentelyä, erilaisten näkökulmien huomioon ottamista sekä vastaamisen sujuvuutta ja selkeyttä.

Keskeiset sisällöt

- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen
- terveyden perustana olevat elintavat
- terveyttä uhkaavat tekijät
- terveys ja terveyserot yhteiskunnassa
- yksilön elämänkulku ja toimintakyky
- terveysosaaminen ja siihen liittyvät tiedot ja taidot
- ympäristön terveys
- terveyden tutkiminen
- työhyvinvointi
- terveysteknologia

5.18 Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on opettaa opiskelijalle sellaisia taitoja ja tietoja, joiden avulla hän pystyy ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään sekä hyvinvointiaan. Liikunnanopetuksella tuetaan opiskelijaa vastuulliseen omasta fyysisestä aktiivisuudesta ja toiminta- ja opiskelukyvystä huolehtimiseen sekä istuvan elämäntavan vähentämiseen. Opetuksessa korostetaan terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana liikunnallista elämäntapaa. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, kestävä elämäntapaa, yhdessä toimimisen taitoja, toisten huomioon ottamista ja yhteisöllisyyttä.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa turvallisesti ottaen monipuolisesti huomioon opiskeluympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet. Toimintakykyä koskevien sisältöjen osalta tehdään yhteistyötä terveystiedon kanssa. Opetuksessa ja ryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon henkinen ja fyysinen turvallisuus. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Liikuntateknologian avulla voidaan tukea opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden yksilöllisiä lähtökohtia ja kehitystarpeita.

Opetuksen tavoitteet

Oppiaineen opetuksen tavoitteena on fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Opiskelija oppii liikkumaan aktiivisesti ja turvallisesti sekä pitämään huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään.

Fyysisen toimintakyvyn osalta tavoitteena on oppia soveltamaan liikunnallisia perustaitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa. Opiskelija oppii arvioimaan ja sen pohjalta harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus). Liikunnanopetuksen sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin kuuluvat parhaansa yrittäminen, aktiivinen työskenteleminen, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen sekä toisia kunnioittava vuorovaikutus. Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta, ottaa toiset huomioon sekä oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla.

Arviointi

Liikunnan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta, oppiaineen opiskelun etenemisestä ja edistää opiskelijan oppimista. Liikunnan arviointi koostuu sekä fyysisen toimintakyvyn että sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet.

Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja liikuntataitoja ja -tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin. Opetus tukee opiskelijoiden toimintakykyä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia, kasvua osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävän liikunnan harrastamiseen ja liikkuvan elämäntavan omaksumiseen.

1. Energiaa liikunnasta (LI1)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehollisessa ilmaisussaan sekä saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti. Opiskelija saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistykseen myötä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen eri liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen.

2. Aktiivinen elämäntapa (LI2)

Tavoitteena on opettaa ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja keuhonhuolto. Opiskelijat ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opiskelijat saavat ohjausta ja palautetta liikunnallisen elämäntavan ja fyysisesti aktiivisen arjen toteuttamiseen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan harjoittaminen, vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä myönteiset kokemukset omasta kehosta, koetusta liikunnallisesta pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. Opettaja tarkentaa syventävien kurssien sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

3. Terveyttä liikkuen (LI3)

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Kurssin sisältönä voi olla jokin yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit tai muu projektiluonteinen kokonaisuus.

5. Hyvinvointia liikkuen (LI5)

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisuuden kokemuksia.

Koulukohtainen soveltava kurssi

6. Erikoislajit (LI6)

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn liittyviä tietoja ja taitoja. Kurssin tavoitteena on tutustua uusiin, koululiikunnassa vähemmän tunnettuihin liikuntamuotoihin. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta.

Valtakunnallinen soveltava kurssi

Liikunnan lukiodiplomi (LILD4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu

liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

5.19 Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on olennainen osa kulttuuria ja inhimillistä toimintaa. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhte vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Musiikin opiskelu tarjoaa elämyksiä, kokemuksia, taitoja ja tietoja sekä tilaisuuksia mielikuvituksen käyttöön. Ne kaikki lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä sekä rohkaisevat häntä luovaan taiteelliseen ajatteluun ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Oleennaista musiikin opetuksessa ja oppimisessa on ilmaiseminen, yhdessä tekeminen ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen sekä luovan ja kriittisen ajattelun taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja luova tuottaminen ovat sekä työtapoja että opetuksen keskeisiä sisältöjä, joita musiikin yhdistäminen muuhun taiteelliseen ilmaisuun rikastaa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet siten, että musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle opiskelijalle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikki luo koulun kulttuuritoimintaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Se on merkittävä osa lukion juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää valmiuksiaan taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikillisessa ilmaisussa sekä median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikin merkitys ja hyvinvointi

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja oppii käyttämään musiikkia hyvinvointinsa edistämiseen
- oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista

Musiikillinen osaaminen

- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan

Kulttuurinen osaaminen ja monilukutaito

- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta sekä toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa myös kansainvälisissä yhteyksissä
- oppii tiedostamaan äänen ja musiikin vaikutuksia arjen toimintaympäristöissä

- oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa

Oppimaan oppiminen

- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa •
- osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita sekä ohjata ja arvioida työskentelyään niiden suuntaisesti.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syventymistä. Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan. Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Pakolliset kurssit

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssin toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnemusiikkiin.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen uusia musiikinlajeja, musiikkityylejä ja -kulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Opiskelija tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Opiskelija voi suorittaa kurssin myös projektina, esimerkiksi koulussa järjestettävässä Francofonia-tapahtumassa, painottaen kurssilla ranskalaista sekä ranskankielisten alueiden musiikkia.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien ymmärtämiseen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina. Yhteistyötä voidaan tehdä vuorovuosina esimerkiksi kuvataiteen, äidinkielen, ranskan tai liikunnan kanssa.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

5. Bändikurssi(MU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kehittää ja syventää musisointitaitojaan ja tutustuu kevyen musiikin tyyleihin monipuolisesti käytännön musisoinnin kautta. Työskentelytapoina ovat soittaminen ja/tai laulaminen pienissä ryhmissä sekä musiikin sovittaminen. Myös tietotekniikkaa voidaan käyttää apuvälineenä.

Opiskelijat voivat vaikuttaa kursseilla työstettävien kappaleiden valintaan ja säveltää myös itse. Kurssin aikana opiskelijoita rohkaistaan esiintymään sekä ilmaisemaan itseään musiikin kautta ja heille järjestetään mahdollisuuksia esiintyä koulun eri tilaisuuksissa. He voivat myös taltioida omia tuotoksiaan.

6. Laulukurssi (MU6)

Kurssin tavoitteena on kehittää ja syventää opiskelijan musisointitaitoja laulaen. Kurssin aikana perehdytään myös äänenmuodostukseen sekä äänenhuoltoon ja laululliseen ilmaisuun ja tulkintaan. Laulukurssilla valmistetaan esityksiä koulun eri tapahtumiin. Opiskelija voi suorittaa kurssin projektina ja yhdistää sen muihin opintoihin, jolloin se voi olla esimerkiksi osa teemaopintoja.

Valtakunnallinen soveltava kurssi

Musiikin lukiodiplomi (MULD6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja

harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

Jotta opiskelija voi suorittaa musiikin lukiodiplomin, hänellä on oltava suoritettuina kaikki musiikin pakolliset ja syventävät opinnot, yhteensä 4 kurssia. Opetushallitus määrittelee ja tarkentaa vuosittain musiikin lukiodiplomin suoritusohjeet sekä arviointikriteerit.

5.20 Kuvataide

Kuvataideopetuksen lähtökohtana on kulttuurisesti monimuotoinen todellisuus, jota tutkitaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Opiskelijoiden kokemukset, mielikuvitus, luova ajattelu ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle taideoppimiselle. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistetaan oppimalla vastaanottamaan, ymmärtämään ja uudistamaan traditioita. Opiskelijat tarkastelevat taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opetus luo edellytyksiä kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataideopetuksessa havainnoidaan, tuotetaan, tulkitaan ja arvotetaan kuvia visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja hyödyntämällä. Opetuksessa syvennetään opiskelijan monilukutaitoa. Opiskelijat tutkivat kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä. Opetuksessa perehdytään erilaisiin taidekäsityksiin. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijoiden omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat, joita tutkitaan rakentamalla yhteyksiä niiden välille. Sisältöjä valitaan opiskelijoille merkityksellisistä ja vieraista kuvakulttuureista. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa perehdytään ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin, toimintatapoihin ja osallistumisen muotoihin.

Opetuksessa luodaan edellytyksiä työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijoita kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat ja mediaympäristöt ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvallisen tuottamisen välineitä. Opiskelijoiden kulttuurista osaamista syvennetään yhdessä museoiden ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Kuvataideopetus tarjoaa mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä luo valmiuksia opiskelijan lukion jälkeisille opinnoille.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla

- syventää monilukutaitoaan ja kulttuurista osaamistaan kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa kehittämällä
- ilmaisee havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- syventää kuvallisen tuottamisen taitojaan materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn, itsearviointiin ja yhteistyöhön
- ymmärtää työskentelyyn sisältyvien aistinautintojen, tunteiden, kauneuden elämyksien ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle
- käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- soveltaa kuvallisen viestinnän keinoja osallistuessaan ja vaikuttaessaan kuvien avulla
- tulkitsee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja käsitteistöjä käyttäen
- tarkastelee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- tutkii kuvailmaisussaan nykyisyyttä ja tulevaisuutta kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen näkökulmista.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävä. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, visuaalisen kulttuurin tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen arvottamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskelu ympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Pakolliset kurssit

1. Kuvat ja kulttuurit (KU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja
- käyttää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoja kuvailmaisussaan ja tekee omakohtaisia ratkaisuja
- tarkastelee omia ja muiden kuvakulttuureja sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tarkastelee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista kuvatulkinnan menetelmiä käyttäen

- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.

Keskeiset sisällöt

- omat kuvat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- vaikuttaminen omassa ja muiden kuvissa, taiteessa, mediassa ja muissa ympäristöissä
- erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot
- taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt
- oman kuvailmaisun syventäminen (piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely ja digitaalisen kuvan käyttö) ja kuvan rakentamisen keinot

2. Muotoillut ja rakennetut ympäristöt (KU2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitojaan syventäen
- tarkastelee rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta
- käyttää arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa erilaisiin ympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää taiteen merkityksen erilaisissa ympäristöissä ja niiden suunnittelussa sekä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä.

Keskeiset sisällöt

- ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- ympäristön suunnittelun ja muotoilun käsitteistö ja kuvastot
- ympäristön kuvakulttuurien tulkinnan keinot
- luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun ajankohtaiset ilmiöt
- muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalitutemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Osallisena mediassa (KU3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii median yhteyksiä muihin ympäristöihin, omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvallisen viestinnän sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamistaan syventäen
- tarkastelee mediakulttuureja kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta
- käyttää median sisältöjä, ilmiöitä, suunnitteluprosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa mediaympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee mediakulttuurien henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksen mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa

Keskeiset sisällöt

- mediakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- median sisällöt, tuotteet, palvelut, ilmiöt ja ympäristöt kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- median käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot (kuvajournalismi, mainonta, graafinen suunnittelu, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, internetin kuvamaailma, valokuva ja elokuva)
- mediaesitysten tulkinnan keinot
- median ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

4. Taiteen monet maailmat (KU4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön ilmiökeskeistä lähestymistapaa hyödyntäen
- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta
- soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- tarkastelee kuvataiteen merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle soveltamalla kuvatulkinnan menetelmiä
- tutkii omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ilmiöitä kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- ymmärtää taiteen merkityksen rakennetuissa ja luonnon ympäristöissä, omissa kuvissa sekä vaikuttamisessa ja osallistumisessa

Keskeiset sisällöt

- taiteen maailmat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut taiteen tulkinnan keinot
- kuvallinen luomisprosessi: piirtäminen, maalaaminen, kuvaaminen, grafiikka ja kolmiulotteinen työskentely
- taiteellinen luomisprosessi: teoksen ideointi, tiedonhaku, suunnittelu, luonnostelu, toteuttaminen ja arviointi
- taiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

Koulukohtainen soveltava kurssi

5. Soveltava kuvataide (KU5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omaan kuvaan ja ympäristöön
- syventää ja kehittää omaa kuvailmaisua ja taitojaan kuvantekijänä
- saa valita itselleen soveltuvan tekniikan ja ilmaisutavan
- soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn, itsearviointiin
- oppii ilmaisemaan havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan monipuolisesti
- saa työskentelystä omaa taiteellisesta oppimisprosessia tukevia esteettisiä elämyksiä ja oivalluksia

Keskeiset sisällöt

Opiskelija harjoittelee monipuolista kuvailmaisua ja eri tekniikoita: piirtämistä, maalaamista, taidegrafiikan tai kolmiulotteisen kuvan tekemistä, valokuvausta tai elokuvan tekemistä.

Opiskelija voi valita yhden tai useamman seuraavista tekniikoista:

- erilaiset piirtimet ja maalaustekniikat (esim. hiili, pastelli, tussi, akvarelli, guassi, akryyli)
- eri painomenetelmät (esim. kohopaino, monotypia, serigrafia ja kankaanpainanta)
- keramiikkaa ja veistos (suunnittelu, muotoilu ja valmistus)
- oma valokuvausprojekti (kuvista portfolio tai näyttely)
- lyhyt elokuva valitsemastaan aiheesta

Opiskelija voi käyttää apuna sähköisiä kuvan tuottamistapoja, kuvankäsittelyä valokuvailmaisussa ja editointia elokuvan tekemisessä. Tuotoksena voi olla pienimuotoinen näyttely, oma portfolio tai muu lopputyö.

Valtakunnallinen soveltava kurssi

Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

Jotta opiskelija voi suorittaa kuvataiteen lukiodiplomin, hänellä täytyy olla suoritettuna neljä lukion hyväksymää kuvataiteen kurssia. Opetushallitus määrittelee ja tarkentaa vuosittain lukiodiplomin ohjeet, tehtävänannot ja arviointiperusteet.

5.21 Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Ohjaus on koko lukion ajan kestävä henkilökohtainen prosessi, jossa opiskelijoiden yksilölliset ohjaukselliset tarpeet ovat lähtökohtana. Tavoitteena on tukea opiskelijaa lukio-opiskeluun liittyvissä valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä erilaisissa elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä. Ohjauksen avulla opiskelija oppii ymmärtämään, miten hänen tekemänsä valinnat ja päätökset vaikuttavat uran ja elämän suunnitteluun. Ohjaustoiminnan tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan ja pystyy löytämään omat yksilölliset, myös elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämisen kohteensa sekä etsimään tietoa siitä, miten ja mistä hän saa apua mahdollisiin opiskelun haasteisiin. Ohjauksen tehtävänä on myös ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen omassa opiskelussaan. Ohjauksella edistetään opiskelunvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan nuorta elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä päätöksissä. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy urasuunnittelussaan ja päätöksenteoissaan arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan.

Opiskelijan tiedonhankintataitoja vahvistetaan ohjaamalla häntä monipuolisesti erilaisia opiskelu ympäristöjä hyödyntäväksi, aktiiviseksi ja kriittiseksi tiedonetsijäksi, joka osaa myös soveltaa etsimäänsä tietoa. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja sähköiset hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelun ja jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija saa tietoa opiskelusta muissa oppilaitoksissa, lukion jälkeisistä jatko-opiskeluvaihtoehdoista, työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti ammatteihin ja työelämään sekä kansanopistojen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutustarjontaan. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa myös muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa annetaan tietoa myös opiskelumahdollisuuksista Ranskassa ja ranskankielisissä maissa. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa lukioaikana virallinen ranskan kielen kielitutkinto DELF B, joka mahdollistaa hakemisen ranskalaisiin yliopistoihin ilman kielikoetta.

Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojensa suunnittelussa sekä opintoihin hakeutumisessa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan siten, että hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojensa jälkeen. Opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa ja suunnitelmien päivittämisessä.

Lukion opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena, pienryhmä- ja vertaisohjauksena. Nämä ohjauksen muodot tukevat opiskelijaa kiinnostuksen kartoittamisessa, vahvuuksien tunnistamisessa, urasuunnittelussa sekä valinta- ja ongelmatilanteiden ratkaisemisessa. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelija voi keskustella ohjausalan asiantuntijan kanssa lukio-opintoihinsa, urasuunnitteluunsa, jatkokoulutusvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmissä opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä asioita, jotka ovat jaettavissa muiden opiskelijoiden kanssa ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

OP1 aloitetaan ensimmäisenä opiskeluvuonna ja OP2 aloitetaan toisena opiskeluvuonna.

1. Minä opiskelijana (OP1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen, ylioppilastutkintoon, opiskelijaelämään ja toisiinsa tutorien, ryhmänohjaajien, opinto-ohjaajan, rehtorin, koulusihteerin jne. ohjaamina. Opiskelija harjaantuu lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin, sekä omien vahvuuksien ja kiinnostusten kohteiden kartoittamiseen liittyvissä keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Lisäksi opiskelija pohtii elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Sisällöt

- lukion käytänteet opintojen rakentuminen ja kurssivalinnat
- opiskelu ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen ja oman oppimisen arviointi
- lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu; henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja ylioppilastutkintosuunnitelma
- elämänhallintataidot, itsetuntemus omien vahvuuksien ja kasvunpaikkojen tunnistaminen
- Jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, sähköiset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- tutustutaan myös vierailujen ja vieraiden avulla opiskelua tukeviin asioihin, sekä jatko-opiskelu paikkoihin
- henkilökohtaiset ohjauskeskustelut lukuvuoden aikana: oma opinto-polku, opintosuunnitelma ja urasuunnittelu
- ryhmänohjaajan pitämät ryhmänohjaustuokiot kerran viikossa ovat osa OP1 kurssia ja ne on hajautettu kestämään koko lukio-opintojen ajan (lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat).

Kurssilla opiskelija kehittää itsetuntemustaan ja omiin valintoihin liittyviä ajattelun taitojaan sekä kartuttaa opiskelu- ja tiedonhankintataitojaan, yhteistyötaitojaan ja oman oppimisen arviointitaitojaan. Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan ja omia kehittämistarpeitaan oppijana. Opiskelija harjaantuu omien valintojensa suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin hyväksytyyn suorittamiseen vaaditaan aktiivista osallistumista ja sovittujen tehtävien tekemistä.

Kurssi toteuttaa osaltaan seuraavia aihekokonaisuuksia:

aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä sekä teknologia ja yhteiskunta.

2. Jatko-opinnot ja työelämä (OP2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan. Opiskelija perehtyy jatkokoulutukseen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. Opiskelija tutustuu toisen ja korkea-asteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutustarjontaan. Opiskelija kartuttaa työelämätaitojaan sekä syventää työelämäntuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opintomahdollisuudet Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietoisuus, muuttuva ja monimuotoinen työelämä, yrittäjyys
- työelämä – ja työnhakutaidot
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen

- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen
- henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, ylioppilastutkintosuunnitelma sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat.
- vierailut korkea-asteen oppilaitoksiin ja koulutusmessuille
- opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaiset ohjauskeskustelut: opintojen sujuminen, YO-kirjoitukset, urasuunnittelu ja jatko-opinnot.

Studia-koulutusmessuille ja muihin koulutustapahtumiin osallistuminen esim. yliopistojen ja korkeakoulujen avoimet ovet. Myös aineenopettajat järjestävät vierailuja opettamiensa tieteenalojen oppilaitoksiin.

Opinto-ohjauksessa keskitytään tukemaan opiskelijan itsetuntemusta, kasvua ja kehitystä liittyen hänen tulevaisuudensuunnitelmiinsa. Opinto-ohjauksen menetelmät ovat ohjauksellisia menetelmiä, jonka tavoitteena on opiskelijan kokonaisvaltainen kasvu ja itseohjautuvuuden kehittyminen. Erityisiä opinto-ohjauksen menetelmät ovat mm. dialogisuus ja itsereflektio.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija ymmärtää pitkäjänteisen suunnittelun merkityksen erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä hakuprosesseissa. Opiskelija kehittää tiedonhankintataitojaan sekä pystyy urasuunnittelussaan ja päätöksenteossa arvioimaan omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan. Samalla vahvistuu opiskelijan minäpystyvyys ja ajattelun taidot. Opiskelijan osaamisen ja taitojen kehittyminen on prosessi. Opiskelija oppii arvioimaan omaa osaamistaan ja kehittymistään.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin hyväksytyyn suorittamiseen vaaditaan aktiivista osallistumista ja sovittujen tehtävien tekemistä.

Kurssi toteuttaa osaltaan seuraavia aihekokonaisuuksia: aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä sekä teknologia ja yhteiskunta.

Koulukohtainen soveltava kurssi

3. Tutorkurssi (OP3)

Tavoitteet:

Kurssi valmentaa opiskelijan taitoja vertaisohjaus- ja tukitehtävissä. Opiskelija osallistuu kurssin puitteissa oppilaitoksen esittelyyn ja tiedottamiseen.

Keskeiset sisällöt:

- uusien opiskelijoiden ohjaaminen
- osallistuminen koulutukseen
- osallistuminen oman oppilaitoksen markkinointiin

5.22 Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen

keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen. Teemaopintojen yleiset tavoitteet ja sisällöt määritellään tässä opetussuunnitelmassa ja niitä tarkennetaan ja konkretisoidaan lukuvuosisuunnitelmassa.

Opetuksen tavoitteet

Teemaopintojen tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu etsimään eri tieteen- ja taiteenalojen keskeisten käsitteiden ja näkökulmien välisiä yhteyksiä ja muodostaa niiden pohjalta kokonaisuuksia
- hahmottaa ongelmia, ilmiöitä tai kysymyksiä sekä innostuu etsimään niihin ratkaisuja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää eri aloilta hankkimiaan tietoja ja taitoja
- hakee informaatiota eri lähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta
- soveltaa osaamistaan ja kehittää tieto- ja viestintäteknologisia taitojaan käytännön toiminnassa
- työskentelee tavoitteellisesti ja toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä
- harjaantuu tiedon etsimisessä ja hallinnassa myös muilla kielillä ja osaa toimia kieli- ja kulttuurirajat ylittävissä yhteisöissä

Arviointi

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsenyneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoita ohjataan työn suunnittelussa ja sen eri vaiheissa. Opiskelijan itsearviointitaitoja ja kykyä asettaa tavoitteita vahvistetaan. Opiskelijalle annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä. Kurssien suorittamiseen voi liittyä esimerkiksi oppimispäiväkirja tai portfolio työskentelyä.

1. Monitieteinen ajattelu (TO1)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonalaan laajemmilla kokonaisuuksissa. Kurssin aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. He analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen. Kurssin keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai aihekokonaisuudesta.

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa tarjotaan eri vuosina erilaisia monitieteisen ajattelun teemakursseja. Niissä voidaan huomioida erilaiset tieteen ja taiteen vuositteemat, ranskankielisten maiden kulttuurielämä sekä muut ajankohtaiset aiheet. Kurssien toteutuksessa voidaan tehdä yhteistyötä eri tahojen, esimerkiksi Ranskan Instituutin sekä tiedeyhteisöjen ja kulttuurilaitosten kanssa. Kursseihin voi

liittyä myös opintomatka osana kurssin suoritusta. Kurssien aiheet ja sisällöt määritellään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

2. Tutkiva työskentely teknologialla (TO2)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Tieto- ja viestintäteknologian kurssin tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön. Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin.

Koulun järjestämällä tieto- ja viestintäteknologian kursseilla opiskelijoille tarjotaan tilaisuus nähdä ja opiskella, kuinka eri tieteitä hyödynnetään nykyaikaisessa tutkimuksessa. Kurssit toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä kotimaisten tai ulkomaisten korkeakoulujen tai esimerkiksi tutkimuskeskusten kanssa. Kurssit syventävät ja soveltavat koulussa opittuja tietoja ja taitoja. Kurssien aiheet ja sisällöt määritellään lukuvuosisuunnitelmassa opiskelijoiden kiinnostuksen ja eri yhteistyötahojen tarjoamien mahdollisuuksien mukaan.

3. Osaaminen arjessa (TO3)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä.

Koulun tarjoamat arjen osaamisen kurssit voivat liittyä moniin eri aiheisiin. Kurssien aiheet voivat liittyä yhteiskunnalliseen ja yhteisölliseen toimintaan, työelämään tutustumiseen tai kansainväliseen toimintaan. Kurssien aiheet ja sisällöt määritellään lukuvuosisuunnitelmassa opiskelijoiden mielenkiinnon ja tarjolla olevien mahdollisuuksien mukaan. Kurssin suoritus voi koostua useista eri osa-alueista opiskelijan suunnitelman mukaan. Opiskelijalle voidaan myös lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.

5.23 Lukiodiplomit

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kuvataiteessa, musiikissa, liikunnassa, ja teatterissa. Jos opiskelija haluaa tehdä lukiodiplomin käsityössä, mediassa, tanssissa ja kotitaloudessa, hän voi joutua opiskelemaan osan tai kaikki kurssit jossakin toisessa oppilaitoksessa. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Opetushallitus antaa vuosittain ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta ja tiedon, kuinka monta kurssia oppiaineesta pitää olla suoritettuna ennen diplomityötä.

Lukiopidiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiopidiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiopidiplomi ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta.

Opetuksen tavoitteet

Kaikkia lukiopidiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiopidiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskelu ympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta.

Arviointi

Lukiopidiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiopidiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiopidiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiopidiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiopidiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan aineessa tai aineryhmässä osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiopidiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Valtakunnalliset soveltavat kurssit

1. Kotitalouden lukiopidiplomi (KOLD1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kotitaloudessa. Kotitalouden lukiopidiplomin tavoitteena on vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin. Kotitalouden lukiopidiplomi muodostuu lukiopidiplomityöstä, esseestä ja portfolioista.

2. Kuvataiteen lukiopidiplomi (KULD2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiopidiplomin tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiopidiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen

lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.

3. Käsityön lukiodiplomi (KÄLD3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä. Käsityön lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija kehittää osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä osaamisen arvioinnissa. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin. Käsityön lukiodiplomi muodostuu käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfoliosta.

4. Liikunnan lukiodiplomi (LILD4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

5. Median lukiodiplomi (MELD5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä. Lisäksi edellytetään informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa, mediasuhteen pohdintaa ja median toimintaympäristön hahmottamista. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Median lukiodiplomi on portfolion ja mediaesityksen muodostama kokonaisuus.

6. Musiikin lukiodiplomi (MULD6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

7. Tanssin lukiodiplomi (TALD7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa. Tanssin lukiodiplomin suorittamisen tavoitteena on tukea ja kuvata opiskelijan pitkäaikaista tanssin opiskelua lukion aikana. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan valitsema

tanssillinen tehtävä, sen valmistelu ja kirjallinen työ. Tanssillisen tehtävän opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian. Tehtävä voi olla soolo- tai ryhmäteos. Tanssin lukiodiplomi on tanssillisen tehtävän ja tutkielman muodostama kokonaisuus.

8. Teatterin lukiodiplomi (TELD8)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus.

5.24 Taiteiden väliset kurssit

Valtakunnalliset soveltavat kurssit

1. Monitaiteellinen musiikkiprojekti (TA1)

Kurssi tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja.

2. Nykytaiteen keinoin (TA2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykytaiteelle ominaisin keinoin. Opiskelijat tutkivat kulttuurisia ilmiöitä eri taiteenalojen ilmaisun keinoja käyttämällä ja soveltamalla. Kurssilla hyödynnetään visuaalisuuden rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja. Opiskelijat syventyvät erilaisiin käsityksiin taiteen tehtävästä. Kurssilla tarkastellaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Taidetta käytetään osallistumisen ja vaikuttamisen muotona. Tutkittavat ilmiöt sekä käytettävät välineet, teknologiat ja ilmaisun keinot valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kurssilla toteutetaan monitaiteellisia teoksia, produktioita ja esityksiä erilaisiin ympäristöihin.

3. Taidetta kaikilla aisteilla (TA3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan ja arvioimaan eri taiteenalojen ajankohtaisia toimintatapoja ja ilmiöitä. Kurssilla tarkastellaan taiteiden ja kulttuurien suhdetta sekä taiteen merkityksiä omassa elämässä, yhteiskunnassa ja maailmassa. Opiskelijoille merkityksellisiä teemoja ja aihepiirejä tutkitaan eri taiteenalojen keinoin ja niitä yhdistellen. Kurssi toteutetaan vähintään kahden taiteenalan välisenä kokonaisuutena. Kurssin keskeisiä sisältöjä voidaan valita myös aihekokonaisuuksista.

5.25 Tietotekniikka

Koulukohtaiset soveltavat

1. Tieto- ja viestintätekniiikan perustaidot haltuun (TVT1)

Tavoitteet

Opiskelija oppii kurssilla lukio-opiskelun vaatimat tietotekniset perustaidot ja oppii hyödyntämään erilaisia ohjelmistoja ja pilvipalveluita omassa opinnoissaan.

Sisällöt

- koneen ja tiedostojen hallinta
- perusohjelmat: mm. tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, esitys, kuvankäsittely, laskinohjelma
- sähköiset koejärjestelmät
- yhteisöllisen työskentelyn perustaidot
- toimiminen verkossa sosiaalisesti, luovasti ja eettisesti yhteiskunnan ja koulun säännöt sekä turvallisuus huomioiden, mm. sosiaalinen media ja tietoturva
- verkkokäyttäytymistä koskevien tekijänoikeuslakien tunteminen.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin hyväksyttävä suorittaminen vaatii säännöllistä läsnäoloa ja kurssitöiden palauttamista.

2. Informatique (TVT2 = FRA20)

Ranskaksi opetettava kurssi (katso FRA20).

6. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tavoitteet

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on edistää opiskelijan oppimista ja ohjata opiskelijoita ymmärtämään, mitä heidän on tarkoitus oppia ja miten oppimista arvioidaan. Arvioinnilla opiskelijaa kannustetaan omien tavoitteiden asettamiseen ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valintaan. Opintojen aikainen arviointi ja palautteen antaminen ovat osa opiskelijan ja opettajan välistä vuorovaikutusta. Opettajan oppimisesta antama palaute sekä itse- ja vertaisarviointi ohjaavat opiskelijaa tarkentamaan asetettuja tavoitteita ja kehittämään työskentelyään tavoitteiden suuntaisesti.

Arviointi antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukio-opintojen aikana että opiskelun päättyessä. Arviointi antaa tietoa myös opiskelijan huoltajalle sekä muun muassa jatko-opintojen järjestäjille. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja koulu yhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan oppimista arvioidaan kurssin aikana. Arvioinnilla edistetään opiskelijan oppimista ja annetaan palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta.

Opiskelijan kurssisuorituksesta annetaan arvosana kurssin päätyttyä. Annettava arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön oppiaineen ja kurssin tavoitteiden saavuttamisesta. Erilaisten tuotosten lisäksi käytetään opiskelijan oppimisen ja työskentelyn havainnointia. Arvosanan antamisen tukena voidaan käyttää opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot ja taidot. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Kunkin kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet selvitetään opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa. Opiskelija saa tietoa arviointiperusteista ja arvioinnin tavoista myös ryhmänohjaajalta ja opinto-ohjaajalta. Tämä tukee opiskelijaa työskentelyn suunnittelussa.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, otetaan huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

6.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien arvosana annetaan numeroin. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Myös arvosana 4 edellyttää aina, että arvioinnin edellytykset täyttyvät. Arvosanalla 4 suoritettavat kurssit lasketaan opiskelijan suorittamien kurssien kokonaismäärään.

Opinto-ohjauksen kurseista ja teemaopintojen kurseista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Valtakunnalliset soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Koulukohtaisesta syventävästä kurssista annetaan numeroarvosana ja koulukohtaisesta soveltavasta kurssista suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Opiskelija voi halutessaan saada numeroarvosanan myös sellaisesta koulukohtaisesta soveltavasta kurssista, jossa numeroarviointi on mahdollista kurssin opettajan mukaan antaa. Tästä mahdollisuudesta kerrotaan opiskelijalle kurssin alussa.

Kaikki kesken olevat kurssisuoritukset merkitään todistukseen kirjaimella O. Siinä tapauksessa, että kurssin suoritus on keskeytynyt tai kurssin arvioinnin edellytykset eivät täyty esimerkiksi selvittämättömien poissaolojen tai puuttuvien tai puutteellisten suoritusten takia, todistukseen merkitään kirjain H.

Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat täydentää ja täsmentää arvosanaa.

6.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi

Opiskelija voi hakemuksesta saada luvan suorittaa kursseja osittain tai kokonaan itsenäisesti, opetukseen osallistumatta. Opiskelija ei voi kuitenkaan suorittaa itsenäisesti itselleen ensimmäisestä oppiaineen kurssia. Hakemus kurssin itsenäisestä suorittamisesta tulee toimittaa ennen kurssin alkamista kurssia opettavalle opettajalle. Tarkat itsenäiseksi opiskelijaksi ilmoittautumisen määräajat ilmoitetaan lukion lukuvuosikalenterissa. Kurssin opettajan kanssa sovitaan itsenäisesti suoritettavan kurssin osan tai koko kurssin töistä ja tapaamispäivistä. Oppiainekohtaisesti voi olla kursseja, joita ei voi suorittaa itsenäisesti. Siitä mainitaan oppiaineiden kurssikuvausten yhteydessä. Kurssin tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä seurataan ja arvioidaan laaja-alaisesti. Osa kurssin töistä, esimerkiksi suullisten töiden suorittaminen, voidaan edellyttää tehtävän lähiopetuksena.

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana.

6.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi

Toisen kotimaisen kielen B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja vieraiden kielten A-oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kursseista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10.

Kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen suoritus ja muut kurssin aikaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten. Kurssin arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut kurssin suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen.

6.2.4 Opinnoissa edistyminen

Opinnoissa edistymisestä annetaan tietoa ensisijaisesti lukion sähköisen viestintävälineen kautta. Kurssien suoritukset julkaistaan jokaisen jakson päätteeksi, viisi kertaa lukuvuoden aikana. Opiskelijat voivat myös

tulostaa omat opintosuorituksensa. Alaikäisten opiskelijoiden huoltajat saavat palveluun omat tunnukset, jotta he voivat seurata opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymisestä.

Opiskelijan opintojen etenemistä seurataan. Opiskelijoita ohjataan ensisijaisesti suorittamaan kaikki kurssinsa hyväksytysti. Näin varmistetaan opintojen sujuva eteneminen. Opiskelijaa, joka saa kurssista hylätyn, ohjataan kurssin uusimiseen liittyvissä käytänteissä ja tarvittaessa hänen kanssaan käydään ohjauskeskustelu. Ohjauskeskusteluun voivat osallistua opiskelijan ja opettajan lisäksi ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja alaikäisen opiskelijan huoltaja.

Hylätyn kurssin uusiminen

Opiskelijalla on mahdollisuus korottaa hylättyä kurssiarvosanaa osallistumalla uusintakokeeseen. Uusintakokeessa voi osoittaa osaamisensa kurssin keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Se järjestetään jokaisen jakson jälkeen, jakson arvioinnin valmistuttua. Opiskelija ilmoittautuu uusintakokeeseen sähköisesti. Hylättyä kurssiarvosanaa voi uusintakokeella korottaa kerran. Jos opiskelija ei onnistu korottamaan hylättyä arvosanaansa osallistumalla uusintakokeeseen, tulee hänen suorittaa kurssi uudelleen.

Hyväksytyt kurssin uusiminen

Opiskelija voi korottaa hyväksytyä kurssiarvosanaa kerran uusintakokeessa. Opiskelijalta voidaan edellyttää uusintakokeen lisäksi myös muita kurssiin kuuluvia töitä, joista sovitaan kurssin opettajan kanssa. Hyväksytyt kurssin uusintaan ilmoitaudutaan sähköisesti. Lopulliseksi kurssiarvosanaksi tulee suorituksista parempi.

6.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijalla on oikeus saada arvioiduksi ja tunnustetuksi sellaiset aiemmin suorittamansa opinnot, jotka vastaavat Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opiskelija hakee muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista. Opiskelijan tulee esittää selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöä suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Myös opintojen laajuuteen kiinnitetään huomiota. Opiskelijoille annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi numerolla arvioitavaan kurssiin, annetaan kurssista numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä. Muutoin hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään kuten opetussuunnitelman perusteissa ja opetussuunnitelmassa kurssien ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alemmaa, vastaavuus määritellään opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritettujen opintojen osalta.

Lukiolain 34 §:n mukaan muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 § ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Lukiolain 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 a § 2 mom. ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja. Nämä vastaavuudet kuvataan oppiaineiden kurssikuvausten yhteydessä. Jos opiskelija pyytää, hänelle järjestetään mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla

voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä, mutta ei molemmista.

6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kunkin oppiaineen tai aineryhmän arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelu-suunnitelman mukaisesti opiskelemista oppiaineen kursseista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana ja häntä ohjataan sen tekemisessä. Opiskelusuunnitelman laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden kurssit kuvataan tarkemmin oppiaineiden kuvausten yhteydessä. Matematiikan yhteinen kurssi luetaan opiskelijan suorittamaan matematiikan oppimäärään mukaan. Teemaopintojen valtakunnalliset syventävät kurssit eivät muodosta oppimäärää, vaan ne ovat erillisiä kursseja. Opiskelijan opiskelemissa pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja ei voi jälkikäteen poistaa lukuun ottamatta hylättyjä teemaopintokursseja.

Koulukohtaisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja koulukohtaisista soveltavista kursseista luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Oppiaineen oppimäärässä opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemissa pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1-2 kurssia	0
3-5 kurssia	1
6-8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun erityistehtävän mukaiset, koulukohtaiset syventävät kurssit luetaan mukaan ranskan kielen kursseihin, joiden mukaan oppiaineen päättöarvosana määräytyy.

Jos opiskelija ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, järjestetään mahdollisuus arvosanan korottamiseen erillisessä kuulustelussa (tentti). Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, arvosanaa korotetaan.

Oppiaineen oppimäärän arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- valtakunnallisten soveltavien ja koulukohtaisten soveltavien kurssien pohjalta annetulla lisänäytöllä
- mikäli opiskelijan arvioinnista päättävät harkitsevat, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

6.4 Lukion oppimäärän suoritus

Lukion oppimäärän suoritus erityistehtävän mukaan

Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Opiskelija opiskelee oman opiskelusuunnitelmansa mukaan pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja. Opiskelija, joka suorittaa vähintään 12 kurssia Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun erityistehtävän mukaisia kursseja, voi vähentää 8 kurssia lukion pakollisista kursseista. Näitä erityistehtävän mukaisia kursseja ovat kaikki ranskan kielen kurssit. Lisäksi erityistehtävän mukaisia kursseja voivat olla ranskaksi pidettävät muiden oppiaineiden kurssit sekä esimerkiksi ranskaksi opiskeltavat teemaopinnot.

Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet jokaisen oppiaineen pakollisista kursseista. Lisäksi niissä aineissa, joissa opiskelija osallistuu ylioppilastutkinnon kokeeseen, täytyy hänen opiskella vähintään kaikki kyseisen oppiaineen pakolliset kurssit.

Opiskelija on suorittanut Helsingin ranskalais-suomalaisen lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja valtakunnallisten syventävien kurssien määrä on vähintään 10 ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Valtakunnallisina syventävinä kursseina tarjottavista teemaopintojen kursseista, paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Jos opiskelija vapautetaan lukiolain 13 §:n mukaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

Lukion oppimäärän suoritus opiskelijalle, joka ei opiskele erityistehtävän mukaan

Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Opiskelija opiskelee oman opiskelusuunnitelmansa mukaan pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja.

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja valtakunnallisten syventävien kurssien määrä on vähintään 10 ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Valtakunnallisina syventävinä kursseina tarjottavista teemaopintojen kursseista, paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Jos opiskelija vapautetaan lukiolain 13 §:n mukaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

”Lukiolain 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.” (Lukiolaki 629/1998, 34 d § 1 mom., muutettu lailla 958/2015)

”Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.” (Lukiolaki 629/1998, 34 d 2 mom., muutettu lailla 958/2015)

Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 34 d §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla (lukiolaki 629/1998, 34 e § 2 mom., muutettu lailla 958/2015).

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

”Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.”

(Lukioasetus 810/1998, 8 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014)

”Päättö- ja erotodistukseen sekä yhden tai useamman aineen suorittamisesta annettavaan todistukseen sovelletaan mitä 6 §:ssä säädetään. Todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.”

(Lukioasetus 810/1998, 8 § 2 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukioasetuksessa säädetty todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä
S2/R2 = äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärä
A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä
B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä
B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä
B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä
ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 mukainen.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettävä...9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu).

Teemaopinnoista merkitään hyväksytysti suoritettut kurssit käyttäen kurssien nimiä ja niistä saatua suoritusmerkintää (suoritettu).

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kielellä kuin suomeksi, tehdään siitä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot. Todistukseen merkitään kunkin kurssin numeroarvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä. Kokonaiskurssimäärään ei lasketa valtakunnallisina syventävinä kursseina suoritettuja hylättyjä teemaopintokursseja, hylättyjä paikallisia syventäviä, hylättyjä valtakunnallisia soveltavia eikä hylättyjä paikallisia soveltavia kursseja.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta

Lukioasetuksella säädetyn suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä ja kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään lisätietoja -kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen kurssien määrä mukaan lukien lukiodiplomikurssi
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

7. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI

Helsingin ranskalais-suomalainen koulu arvioi antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää. Opetussuunnitelman eri osa-alueiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti lukuvuoden aikana ja sen päätteeksi. Arviointiin osallistuvat koulun johdon lisäksi opettajat, opiskelijat, huoltajat, opiskeluhuollon toimijat sekä yhteistyökumppanit.

Koulun itsearvioinnissa hyödynnetään kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia. Koulun yhteistyö opiskelijoiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia. Arvioinnin kohteista päätetään vuotuisessa lukuvuosisuunnitelmassa.

Lukion opetussuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa vastaamaan valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin mahdollisesti tehtäviä muutoksia. Koulu tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta tarpeen tullen ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

LIITTEET

Liite 1 Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmauksia. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Kielitaidon alkeiden hallinta					
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmauksia	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
Kehittyvä alkeiskielitaito	viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Toimiva alkeiskielitaito					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisistä)

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Kehittyvä peruskielitalo	viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)	keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Toimiva peruskieletaito	ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatieta	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreeteista

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Sujuva peruskielitaito	melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
Itsenäisen kielitaidon perustaso	itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydyistä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
Toimiva itsenäinen kielitaito	itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan monipuolista kieltä.	täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja tai lukemaansa.	ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen	Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti,

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Taitavan kielitaidon perustaso	monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	joustavasti ja tehokkaasti sosiaaliin tarkoituksiin, myös ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkäkhön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyyppilliset.

Liite 2 Opiskeluhooltosuunnitelma

Opiskeluhooltosuunnitelman sisältö:

1. Opiskeluhoollon kokonaisuus ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut
2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat
3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen
4. Opiskeluhoollon yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa
5. Opiskeluhooltosuunnitelman toteutuminen ja seuranta

1. Opiskeluhoollon kokonaisuus ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut

Opiskeluterveydenhuollon perustehtävänä on edistää opiskelijoiden terveyttä, vastata heidän sairauksiensa hoidon järjestämisestä ja valvoa osaltaan heidän opiskeluympäristönsä terveellisyyttä. Opiskeluterveydenhuolto vahvistaa nuoren omia voimavaroja, ehkäisee syrjäytymistä ja tukee aikuistumisessa ja elämän hallinnan vahvistumisessa. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat muun muassa opiskelijoiden terveystarkastukset ensimmäisen ja toisen vuosikurssin aikana, kutsuntojen ennakkoterveystarkastukset sekä ehkäisy- ja rokotusneuvonta.

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun opiskeluhoollon (esiopetus, perusopetus, lukio) kouluterveydenhoidon (2 terveydenhoitajaa 2pv ja 4pv/viikko, koululääkärin (1-2 pv/viikko), kuraattorin (5pv/viikko ja psykologin (4 pv/viikko) palveluiden järjestämisestä vastaa Helsingin kaupunki. Opiskeluhoollon palvelut ovat saatavilla koululla tiettyinä viikonpäivinä palvelusta riippuen. Saatavuudesta tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille koulun tavanomaisten tiedotuskanavien, esimerkiksi kotisivujen kautta.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat

Koululla on perusopetuksen ja lukion yhteinen yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä. Sen toiminnan tavoitteena on edistää koko opiskeluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, terveyttä, oppimista ja turvallisuutta. Opiskeluhoolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Yhteisöllistä opiskeluhooltoryhmää ja sen työskentelyä johtaa rehtori. Ryhmään kuuluvat psykologi, kuraattori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, erityisopettaja, opettajajäsen, opiskelijoiden edustaja sekä huoltajien edustaja sekä apulaisrehtorit. Ryhmä kokoontuu 3-6 kertaa lukuvuoden aikana.

Opiskeluhooltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskeluhooltoryhmä tekee lukuvuosittain toimintasuunnitelman, joka on osa koulun kokonaistoimintasuunnitelmaa. Siitä tiedotetaan myös vanhempainilloissa ja ryhmänohjaustuokioissa.

Opiskelijoiden osallisuutta vahvistetaan kannustamalla ja osallistamalla heitä muun muassa koulun työryhmien toimintaan sekä ohjaamalla heitä aktiiviseen kansalaisuuteen. Monipuolinen ja opiskelijälähtöinen pedagogiikka motivoi opiskelijoita ja siten edistää heidän etenemistään opinnoissa. Se tukee myös yleistä kouluviihtyvyyttä.

Koulu järjestää vuosittain vanhempainiltoja eri vuositasen opiskelijoiden huoltajille yhteistyön lujittamiseksi. Opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan ja annetaan tarvittaessa henkilökohtaista ohjausta käytettävissä olevista opiskeluhuollon palveluista. Ryhmänohjaajilla on keskeinen rooli yhteydenpidossa huoltajiin.

Kouluterveydenhoitaja ja terveystiedon opettaja suunnittelevat yhteistyötään ja he hyödyntävät toistensa ammattitaitoa opiskelijoiden hyväksi muun muassa tiedottamalla nuorten terveyteen liittyvistä asioista ja palveluista sekä tekemällä yhdessä ennaltaehkäisevää työtä.

Ryhmänohjaajat seuraavat oman ryhmänsä opiskelijoiden ja aineenopettajat oman kurssinsa opiskelijoiden opetukseen osallistumista. Sekä ryhmänohjaajat että aineenopettajat puuttuvat opiskelijan poissaoloihin jo varhaisessa vaiheessa ja ryhtyvät vaadittaviin toimenpiteisiin tarvittaessa yhdessä opiskeluhuoltohenkilöstön ja huoltajien kanssa. Poissaoloja ehkäistään huolehtimalla koulun hyvästä ilmapiiristä, opiskelijoiden osallisuudesta, viihtyvyydestä ja turvallisuudesta.

Tapaturmia ehkäistään huolehtimalla tarvittavien työvälineiden kunnosta, riittävästä valaistuksesta, siisteydestä sekä opastamalla opiskelijat työvälineiden turvalliseen käyttöön.

Koululla on seuraavat toimintasuunnitelmat ja ohjeistukset, jotka päivitetään vuosittain: turvallisuussuunnitelma, pelastussuunnitelma, toiminta kriisitilanteen varalta ja päihdestrategia. Opetussuunnitelman liitteenä ovat lisäksi suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta sekä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Koulussa on riittävä määrä ensiaputaitoisia henkilöitä ja ajantasaisia ensiaputarvikkeita. Lievissä tapaturmissa tarvittavan jatkohoidon arvioinnissa kouluterveydenhoitaja on ensisijainen, jos hän on paikalla. Muussa tapauksessa turvaudutaan koulun lähiterveysaseman tai vakavimmissa / kiireellisimmissä tapauksissa hätäkeskuksen arviointiin.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käyttö on kielletty koulun alueella ja koulun tapahtumissa. Päihteiden käyttöön liittyen koulussa tehdään ennaltaehkäisevää työtä yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen, poliisin ja eri järjestöjen kanssa. Päihteiden käyttöön puututaan välittömästi päihdetyön suunnitelman ohjeistuksen mukaisesti.

Koulu tekee yhteistyötä kouluympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyen lakisääteisten tarkastusten osalta muun muassa pelastuslaitoksen, ympäristökeskuksen ja aluehallintoviranomaisten kanssa.

Kiusaamista ja häirintää pyritään ennaltaehkäisemään, ja niihin puututaan välittömästi. Tarkemmat toimintamallit kuvataan liitteessä 3: Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Koululla on ajantasainen kriisitoimintamalli, jossa kuvataan tarkemmin toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisitilanteita pyritään ehkäisemään lisäämällä opiskelijoiden osallisuutta, tunnistamalla nuoren avuntarve ja ohjaamalla hänet tarvittavan avun piiriin. Koulussa harjoitellaan säännöllisesti sekä poistumistilanteita että suojautumista sisätiloihin. Poistumisharjoituksen yhteydessä arvioidaan koulun turvallisuusosaaminen ja korjataan havaitut puutteet.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuolto, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä. Tavoitteena on myös ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavasta tuesta.

Kun opiskeluhuollossa käsitellään yksittäistä opiskelijaa koskevaa asiaa, sen käsittelyyn saavat osallistua vain sellaiset, joiden opiskeluhuoltoon liittyviin tehtäviin käsiteltävä asia välittömästi kuuluu. Opiskelijalle kerrotaan hänen oikeuksistaan ja häneen vaikuttavista asioista.

Jos opiskelijalla on hoitoa vaativa sairaus, häntä voidaan ohjata sen hoidossa tai sitä voidaan hoitaa soveltuvin osin kouluterveydenhoidossa. Opiskelija tai alaikäisen opiskelijan huoltaja vastaavat opiskelijan mahdollisesti tarvitsemasta lääkityksestä sekä siitä tiedottamisesta tarpeen mukaan. Opiskelija kertoo mahdollisesta erityisruokavaliostaan lukuvuoden alussa, ja se otetaan huomioon hänen ruokailuaan järjestettäessä.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimijoita ovat rehtorin ja opetushenkilöstön lisäksi terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori. Tarvittaessa yksittäisen opiskelijan edun mukaisesti tehdään yhteistyötä eri alojen ammattilaisten ja viranomaisten, kuten erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen, poliisin ja nuorisotoimen kanssa.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

Terveydenhoitaja vastaa lähinnä opiskelijan fyysiseen terveydestä, psykologi mielen hyvinvoinnista ja kuraattori elämänhallintaan ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvistä asioista. He tekevät myös ennaltaehkäisevää työtä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kaikki opiskeluhuollon toimijat tekevät

yhteistyötä keskenään, koulun muun henkilöstön kanssa ja tarvittaessa myös oman asiantuntija-alueensa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Koulun henkilöstö on velvollinen ohjaamaan opiskelijan psykologin tai kuraattorin luokse viipymättä opiskelijan opiskelu-, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai korjaamiseksi. Opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen opiskelijan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, on asiakirjaan kirjattava kenelle, mitä ja mistä syystä tietoja on luovutettu. Opiskeluhoitokertomukset sekä muut opiskeluhoitokertomukset laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoitokertomustietokantaan. Opiskeluhoitokertomuksen vastaa henkilötietojen käsittelyyn liittyvästä ohjeistuksesta. Opiskeluhoitokertomustietokantaan tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Opiskeluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti opiskeluhoitokertomukset kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoitokertomuksesta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä opiskelijan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen

edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön opiskelijan tai muiden opiskelijoiden turvallisuuden varmistamiseksi.

Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista opiskelijan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan opiskelijan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos opiskelija siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

A. Pedagoginen tuki lukiossa

Opintojen seuranta

Ryhmänohjaaja on pääasiallisessa vastuussa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemisen seurannasta. Ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja tekevät myös yhdessä säännöllistä (kerran jaksossa) opiskelijoiden opintojen seurantaa. Ryhmänohjaajat seuraavat vuositasoittain yhdessä opiskelijoidensa etenemistä opinnoissa ja tukevat heidän hyvinvointiaan sekä konsultoivat tarvittaessa opiskeluhuollon henkilöstöä.

Koulun henkilöstö on velvollinen ohjaamaan opiskelijan viipymättä psykologin tai kuraattorin luokse opiskelijan opiskelu-, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai korjaamiseksi.

Pedagogiset asiantuntijaryhmät

- Opiskelijan yksilöllisen oppimisen tuen suunnittelu ja toteutus
- Koolle kutsujana se, jolla herää huoli, kuitenkin opetushenkilöstöön kuuluva. Huoli voi tulla esiin esimerkiksi ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kokoontumisessa tai jossain muussa yhteydessä
- Kokoonpano tarpeen mukaan esimerkiksi rehtori, apulaisrehtori, ryhmänohjaajat, erityisopettaja, opinto-ohjaajat, opettajat, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja
- Kokoontuu tarpeen mukaan
- Ei laadita opiskeluhoitokertomusta

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toiminnassa tapauskohtaisesti koottavalla asiantuntijaryhmällä on keskeinen rooli. Asiantuntijaryhmän kokoa se henkilö, joka ensimmäisenä havaitsee yksilöllisten opiskeluhoitopalveluiden tarpeen. Palvelut järjestetään opiskelijan tai hänen huoltajansa kirjallisen suostumuksen perusteella ja ryhmä kootaan opiskelijan toiveen mukaisesti. Opiskelijahuollon palvelut ovat opiskelijalle vapaaehtoisia.

B. Opiskeluhuollolliset asiantuntijaryhmät

- Yksittäisen opiskelijan tuen tarpeen selvittäminen ja palveluiden järjestäminen
- Koollekutsujana psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja tai joku opetushenkilöstöön kuuluva
- Mukaan voidaan kutsua esimerkiksi rehtori, apulaisrehtori, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja opettajia
- Kokoontuu tarpeen mukaan
- Opiskelijalta tai alaikäisen opiskelijan huoltajalta pyydetään lupa hänen asioidensa käsittelyyn. Lähtökohtana on, että opiskelijaa koskevista opiskeluhuollollisista ratkaisuista ja toimenpiteistä tulee saada kirjallinen suostumus. Koollekutsuja kirjaa luvan asiakastietojärjestelmään.
- Koollekutsuja laatii opiskeluhoitokertomuksen omaan asiakastietojärjestelmäänsä ja opetushenkilöstöön kuuluva opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti.

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä koulun henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Opiskeluhoitoryhmissä tulee olla opiskelijajäseniä ja jäseniksi voidaan valita myös huoltajia. Huoltajilla on oltava mahdollisuus osallistua opiskeluhoillon suunnitteluun yhteistyötä varten järjestetyissä tilaisuuksissa. Lukuvuoden alussa opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan opiskeluhoillon suunnittelusta, toteuttamisesta sekä yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Opiskelijoiden ja huoltajien edustajat osallistuvat yhteisölliseen opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn ja kokoontumisiin 3 - 6 kertaa lukuvuoden aikana.

Lähtökohtana on, että opiskelijaa koskevista opiskeluhoollollisista ratkaisuihin ja toimenpiteisiin tulee saada kirjallinen suostumus. Toimintatapa arvioidaan tapauskohtaisesti. Jos opiskelija haluaa kieltää huoltajiensa osallistumisen asian käsittelyyn tai asiaan liittyvien tietojen antamisen huoltajille, tekee arvion tilanteesta sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö sen mukaisesti, onko kyse enemmän sosiaalialan vai terveydenhuollon avun tarpeesta.

Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa toteutettaessa lähtökohtana on opiskelijaa arvostava ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Opiskeluhoollollisen asiantuntijaryhmän koollekutsuja kysyy suostumuksen tai päättää tietojen antamisesta. Huoltajille tiedotetaan opiskeluhoillon toiminnasta ja käytänteistä vanhempainilloissa ja eri tiedotuskanavissa ja opiskelijoille esimerkiksi ryhmänohjauksen yhteydessä

Opiskeluhoitohenkilöstön yhteystiedot löytyvät opinto-oppaasta ja koulun kotisivuilta.

5. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä laatii ja tarvittaessa päivittää opiskeluhoitosuunnitelman. Opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seuraa opiskeluhoillon ohjausryhmä. Opiskelijahuollon suunnitelman mukaisen kokonaisuuden toteutumista arvioidaan tarkastelemalla palveluiden saatavuutta ja tavoitavuutta. Seurantatietoja hyödynnetään toimintasuunnitelmatyön yhteydessä koulun opiskeluhoitoryhmässä sekä johtoryhmässä.

Liite 3 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Tämän suunnitelman tarkoituksena on turvallisuuden ja viihtyvyyden lisääminen sekä kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäiseminen ja vähentäminen. Periaatteena on, että kiusaamista, häirintää ja väkivaltaa ei hyväksytä. Suunnitelma perustuu lukiolakiin (LL 21§) sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (1287/2013,13§).

1. Kiusaaminen

Kiusaaminen on yhteen opiskelijaan kohdistuvaa negatiivista, suoraa tai epäsuoraa toimintaa, jolle on tyypillistä toistuvuus. Suoralle kiusaamiselle on luonteenomaista fyysinen toiminta eli suorat hyökkäykset kuten potkiminen, töniminen, lyöminen, uhrin tavaroiden vieminen, uhkailu ja nimittely. Epäsuorassa kiusaamisessa on kyse henkisestä väkivallasta kuten esimerkiksi juorujen levittämisestä, valehtelusta, toisen selän takana puhumisesta ja toisen tietoisesta poissulkemisesta ryhmästä.

Kiusaamista voi tapahtua myös sosiaalisessa mediassa. Sellaista ovat esimerkiksi pilkkaavat ja uhkaavat viestit, juorujen ja henkilökohtaisten tietojen levittäminen, valokuvien manipulointi ja levittäminen, toisen nimellä esiintyminen, sulkeminen ryhmän tai keskustelun ulkopuolelle sekä salasanojen anastaminen.

Kiusaamista eivät ole riidat ja erimielisyydet, jotka eroavat kiusaamisesta siten, että ne ovat yleensä ohimeneviä ja hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama opiskelija. Kiusoittelu ja raju leikki eivät ole kiusaamista, jos niihin osallistuvat opiskelijat ovat samaa mieltä ja se on kaikkien mielestä hauskaa. Ristiriidat ja konfliktit ovat osa elämää, ja koulu pyrkii antamaan opiskelijoille valmiuksia selvitellä riitoja rakentavasti.

Koulun toiminnan ulkopuolella kuten vapaa-ajalla tapahtuvaan kiusaamiseen puuttuminen ei ole koulun toimivallassa, vaan vapaa-ajalla esiintyvät ristiriidat, väkivalta ja kiusaaminen ovat ensi sijassa opiskelijoiden huoltajien selvittämisvelvollisuuksien ja valvontavastuun piirissä. Koulun opettaja tai rehtori kuitenkin ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Kiusaamisen tunnistamiseksi kiinnitetään koulussa erityistä huomiota esimerkiksi seuraaviin asioihin:

- mitä opiskelijoiden välillä tapahtuu eri tilanteissa, etenkin välitunneilla, luokassa ja ennen oppitunnin alkua
- jätetäänkö joku opiskelija toistuvasti valitsematta ryhmiin tai joukkueisiin
- nauretaanko jonkun vastauksille toistuvasti
- viettääkö joku opiskelija välituntinsa lähes aina yksin

2. Seksuaalinen häirintä

Häirinnällä tarkoitetaan seksuaalista häirintää ja sukupuoleen perustuvaa häirintää. Seksuaalista häirintää on ei-toivottu yksipuolinen huomio, joka liittyy sukupuoleen. Seksuaalinen häirintä sanoin, elein tai teoin on kiusaamista. Häirintä saa toisen tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi. Häirintä voi tapahtua myös sosiaalisessa mediassa tai puhelimen välityksellä.

Sukupuoleen liittyvä huomio muuttuu häirinnäksi silloin, kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää. Huomion kohteena olevan henkilön oma tuntemus ja kokemus ovat mittari siihen, onko huomio seksuaalista häirintää vai ei.

Seksuaalista häirintää on:

- sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, nimittelyt sukupuoliseen suuntautumiseen liittyen
- kaksimieliset puheet tai vitsit
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat asiattomat huomautukset tai kysymykset
- näkyvillä olevat pornografiset tai yliseksuaaliset painotuotteet
- seksuaalisesti värityneet kirjeet, viestit sosiaalisessa mediassa tai sähköpostit
- häiritsevä fyysinen koskettelu
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- raiskaus tai sen yritys
- halventavat puheet toisesta sukupuolesta tai toisen sukupuolen alentaminen yhteisön vuorovaikutustilanteissa, valinnoissa ja päätöksissä
- työpaikkakiusaaminen, jos se perustuu sukupuoleen

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuva häirintä voi ilmetä seuraavin tavoin:

- alentava ja kielteinen puhe toisesta sukupuolesta
- toisen sukupuolen halventaminen

3. Väkivalta

Väkivalta on sellaista fyysistä toimintaa, joka voi vakavasti vahingoittaa toista henkilöä, kuten lyöminen, potkiminen, kuristaminen tai teräsein tai muiden kiellettyjen välineiden avulla tapahtuva vahingoittaminen. Tapaukset selvitetään samalla tavalla kuin kiusaamistapaukset. Niistä ilmoitetaan kuitenkin heti rehtorille, ja jokaisessa väkivaltatapauksessa otetaan yhteys sekä uhrin että väkivallantekijän huoltajiin. Vakavat tapaukset selvitetään yhteistyössä poliisin kanssa.

4. Yhteisöllinen työskentely kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi

4.1 Ennaltaehkäisevä työ koulun tasolla ja ryhmissä

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennalta ehkäisemisessä kaikki Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun työntekijät ja opiskelijat ovat tietoisia kiusaamisen määritelmästä ja tuntevat kiusaamisen ryhmäilmionä. Kiusaamista ei hyväksytä missään muodossa ja siihen tartutaan välittömästi.

Koulun toimintakulttuuri tähtää kaikille turvalliseen kouluun, jossa kaikilla on hyvä olla. Siihen liittyvät muun muassa selkeät toimintatavat ja säännöt, joihin sitoudutaan ja joiden toteutumista seurataan sekä tiivis yhteistyö kotien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Koulussa vahvistetaan sellaista ilmapiiriä, joka lisää toinen toisensa kunnioittamista ja erilaisuuden hyväksymistä. Nuoria suojaa kiusaamiselta parhaiten hyvä itsetunto, hyvät sosiaaliset taidot ja toimivat ihmissuhteet. Kun koulussa käsitellään kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa, keskustelu on koko ajan toisia kunnioittavaa, jotta kaikki voivat turvallisesti osallistua keskusteluun. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi kehitetään koulun yleistä hyvää ilmapiiriä ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä.

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemistä käsitellään lukuvuosittain koulussa eri oppiaineiden oppitunneilla, ryhmänohjauksessa ja mahdollisesti muissa yhteyksissä. Teemaa käsitellään ainakin terveystiedon, psykologian, uskonnon ja elämäntutkimustiedon kurssien oppitunneilla.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemistä käsitellään lukuvuosittain ryhmänohjauksessa laaditun vuosisuunnitelman mukaisesti. Huoltajille tiedotetaan ohjelmasta lukiotulokkaiden vanhempien oppaassa ja ainakin lukuvuoden ensimmäisessä tiedotteessa.

Kouluterveyskyselyn tuloksia seurataan, ja niiden pohjalta laaditaan tarvittavat toimenpideohjelmat yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä yhdessä opiskelijakunnan edustajien kanssa. Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan esiintyvyyttä oppilaitoksessa seurataan kyselyillä.

Lukiossa kysely toteutetaan ryhmänohjaustuokiossa ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoille. Sen ajankohta kirjataan yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän (YOR) vuosisuunnitelmaan. Kyselyn toteuttamisesta vastaa yhteisöllinen hyvinvointiryhmä, joka laatii ohjeen kyselyn tulosten käsittelystä. Ohje päivitetään lukuvuosittain.

Ryhmänohjaajat laativat yhteenvedon kyselyn tuloksista yhteisölliselle opiskeluhoitoryhmälle ja ottavat ryhmänsä opiskelijoiden kanssa puheeksi vastauksissa ilmenneet huolenaiheet. YOR:n jäsenet käyvät läpi ryhmänohjaajien laatimat yhteenvedot ja ottavat käsittelyyn vaativimmat asiat.

4.2 Koulutus

Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän jäsenet osallistuvat kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemistä käsittelevään koulutukseen. Koulutuksen sisällöistä keskustellaan ryhmässä ja jaetaan osaamista. Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä osallistuu yhdessä rehtorin kanssa opettajille ja muulle henkilökunnalle järjestettävän koulutuksen suunnitteluun.

Koulun henkilökunnalle tai osalle siitä järjestetään koulutusta kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemisestä. Suunnitelma käsitellään lukuvuosittain opettajienkokouksessa. Kokoukseen kutsutaan tarpeen mukaan asiantuntijoita.

4.3 Tiedottaminen ja viestintä

Suunnitelmasta opiskelijan suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta tiedotetaan lukuvuosittain opiskelijoille, huoltajille ja vanhemmille ja kaikille koulun työntekijöille.

Suunnitelmasta tiedotetaan lukiotulokkaiden oppaassa huoltajille. Lisäksi suunnitelma on luettavissa koulun kotisivuilla, ja sen sisältö käsitellään kerran lukuvuodessa opiskelijoiden kanssa ryhmänohjauksessa. Suunnitelmasta tiedotetaan opettajille kerran lukuvuodessa opettajienkokouksessa, jonka teemana on opiskeluhoito.

5. Menettelytavat, jos kiusaamista, häirintää ja väkivaltaa esiintyy

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa puututaan kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan, kun se tapahtuu koulun alueella ja työpäivän aikana tai koulun järjestämässä tilaisuudessa. Jokainen kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää havainnut on velvollinen ottamaan asian puheeksi, jotta asiaa voidaan selvittää. Tässä kiusaamisen käsitteen alle on sisällytetty kiusaamisen eri muodot ja seksuaalinen häirintä.

Jos opiskelija tulee kertomaan jollekulle koulun aikuiselle työntekijälle kiusaamisesta, tämä on velvollinen viemään asiaa eteenpäin kiusaamisen loppumiseksi. Opiskelijoiden, joita asia koskee, tulee olla tietoisia asian käsittelystä. Jokainen puheeksi otettu kiusaamistapaus tutkitaan ja selvitetään mahdollisimman nopeasti. Kaikkia osapuolia kuullaan. Prosessilla tavoitellaan positiivista muutosta ja väärinymmärrysten oikaisemista.

Kiusaamisen selvittelyssä on olennaista molempien osapuolten kuuleminen, ensin erikseen ja sitten yhdessä. Selvittely antaa kummallekin osapuolelle mahdollisuuden käydä tapahtunutta läpi, rauhoittua ja kehittää omaa tapaa selvittää asiasta eteenpäin oman arvokkuutensa säilyttäen. Aikuinen työntekijä tarjoaa neutraalin asiantuntemuksensa ja aikuisen minänsä osapuolten käyttöön. Aikuisen tuki on välttämätön turvallisuuden tunteen takia. Vain turvassa nuori voi oppia tapahtuneesta, kenties sopia ja pyytää, saada ja antaa anteeksi ja päästä eteenpäin. Tarvittaessa otetaan yhteys huoltajaan.

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa toteutettava toimintamalli kiusaamis- tai häirintätapauksissa:

1. Jokainen kiusaamista tai seksuaalista häirintää havainnut tai siitä tiedon saanut huolehtii siitä, että asiaa lähdetään selvittämään nopeasti ja tosissaan. Kiusaamistapausta lähtee selvittämään kiusatun ryhmänohjaaja ja/tai kiusaajan ryhmänohjaaja tai muu sovittu henkilö.

2. Ryhmänohjaaja (tai muu sovittu henkilö) keskustelee asianosaisten kanssa ensin erikseen ja sitten yhdessä ja selvittää tilanteen kulun. Tapahtumat kirjataan ylös ja sovitaan seurannasta ja sovittelusta. Tapahtuneen tarkka kirjaaminen on tärkeää: kysymykset, vastaukset, tuntemukset, reaktiot, faktat. Jos kyseessä on vakavampi ja pitkään jatkunut toistuva kiusaaminen otetaan opiskeluhoillon työntekijöitä mukaan asian käsittelyyn. Tarvittaessa opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi kootaan monialainen asiantuntijaryhmä.

3. Selvittelyssä voidaan käyttää apuna myös vertaissovittelua, joka perustuu vapaaehtoisuuteen.

4. Tapauksesta kerätään tietoa haastattelemalla muita asiasta tietäviä opettajia ja muita asianosaisia, jotka ovat koulun henkilökuntaa tai opiskelijoita.
5. Tapauksen käsittelijät tapaavat kunkin osapuolen yksilökeskusteluissa. Tavoitteena on, että jokaisen näkökulma tulee esiin. Tässä yhteydessä sovitaan alaikäisten kanssa yhteydenotosta huoltajiin ja aikataulusta.
6. Järjestetään eri osapuolten yhteinen asian käsittely, jonka tavoitteena on sopiminen (anteeksipyyntö ja anteeksiantaminen). Tarvittaessa tehdään kirjallinen sopimus, jonka osapuolet allekirjoittavat.
7. Sovitaan seurantatapaamisten ajankohdat, joissa tarkistetaan, onko kiusaaminen loppunut.
8. Jos kiusaaminen ei lopu, otetaan käyttöön lukion kurinpitokeinot ja pyydetään apua muilta viranomaisilta kuten lastensuojeluviranomaiselta. Jos kiusaaminen täyttää rikoksen tunnusmerkit, kiusaamisesta tehdään rikosilmoitus.
9. Kaikki käydyt keskustelut ja tapaamiset kirjataan muistioksi ja säilytetään samoin kuin opiskeluhuoltokertomukset (opiskeluaika + 10 vuotta).
10. Kaikille osapuolille tarjotaan tarvittaessa opiskeluhuollollista yksilötukea (opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja, sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa).

Kun opiskelija käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti, toimitaan lukion muiden suunnitelmien mukaan (Suunnitelma toiminnasta äkillisissä kriiseissä ja Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista).

6. Toimintaohjeita opiskelijoille

6.1 Opiskelija kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan kohteena

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiossa kenenkään ei tarvitse sietää loukkaavaa tai epämiellyttävää käyttäytymistä. Jokaisella on oikeus omiin fyysisiin ja henkisiin rajoihin. Muilla on velvollisuus kunnioittaa toisen asettamia rajoja.

1. Ensimmäisenä toimenpiteenä on kertoa kiusaajalle/häiritsijälle selvästi, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyytää tätä lopettamaan. Pyri sanomaan EI vakuuttavasti.
2. Usein turvallisinta on poistuminen paikalta. Tilanteesta on aina oikeus poistua. Poistumiseen ei tarvita kenenkään lupaa eikä silloin tarvitse sanoa mitään.
3. Jos kiusaaminen, väkivalta ja häirintä kiellosta huolimatta jatkuvat, ilmoita siitä aina jollekin oppilaitoksen aikuiselle ja/tai huoltajalle.
4. Asian käsittelyä varten kirjaa tapahtuma esimerkiksi puhelimeesi; tapahtuma-ajat ja -paikat, mitä tapahtui ja keitä oli läsnä.
5. Muista, että kiusaaminen, väkivalta tai häirintä ei ole koskaan häirinnän kohteen syytä.

6.2 Opiskelija kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan sivusta seuraajana

Koulun kaikkia opiskelijoita rohkaistaan ja kannustetaan puuttumaan näkemäänsä kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

1. Sanomalla häiritsijälle, että hänen käyttäytymisensä on loukkaavaa ja että hänen on lopetettava.
2. Tukemalla, puolustamalla ja uskomalla häirintää kokenutta kaveria.
3. Tapahtunutta ei saa vähätellä eikä syyttää ahdisteltua kaveria.
4. Kertomalla tapahtuneesta jollekin koulun aikuiselle ja/tai huoltajalle.
5. Jos ei uskalla mitenkään puuttua kiusaamiseen, on tärkeää ainakin kertoa tapahtuneesta (vaikka nimettömällä viestillä) jollekulle koulun aikuiselle.

7. Aikuisen opiskelijaan kohdistama kiusaaminen, häirintä tai väkivalta

Mikäli Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun henkilöstön jäsenen epäillään kiusaavan, häiritsevän tai käyttäytyvän väkivaltaisesti opiskelijaa kohtaan, henkilön esimies selvittää asian. Tässä selvittelyssä kuullaan opiskelijan huoltajaa ja asianomaista työntekijää sekä suullisesti että kirjallisesti, ja opiskelijaa kuullaan ainakin suullisesti. Mikäli asiassa epäillään rikosta, tehdään ilmoitus poliisille.

8. Suunnitelman seuranta, arviointi ja päivittäminen

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion suunnitelmaa kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti. Suunnitelma käydään läpi vuosittain henkilökunnan kanssa. Kaikki uudet kouluun tulevat työntekijät tutustuvat suunnitelmaan perehdyttämisen yhteydessä.

Lukuvuoden aikana seurataan tilannetta koulussa, ja kirjallista palautetta kerätään vuosittain erilaisten tilannekartoitusten ja kyselyiden avulla henkilöstöltä ja opiskelijoilta.

Liite 4.1 Järjestyssäännöt

HELSINGIN RANSKALAIS-SUOMALAISEN KOULUN LUKION JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun johtokunnan hyväksymä 15.06.2016

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus

Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulun sisäistä järjestystä.

2. Soveltaminen

Järjestyssäännöt koskevat kaikkia lukion opiskelijoita, opettajia ja koulu yhteisön jäseniä. Sääntöjä sovelletaan koulu aikana ja koulun alueella. Säännöt ovat voimassa myös opiskelijan osallistuessa opetus- tai lukuvuosisuunnitelman mukaiseen toimintaan koulun ulkopuolella. Tällaisia ovat esimerkiksi vierailut, matkat, retket tai työelämään tutustumisjaksot. Koulun aluetta ovat koulurakennukset ja liitteenä olevan kartan mukainen piha-alue.

3. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelijalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun riippumatta hänen kulttuurisesta taustastaan, uskonnostaan, sukupuolestaan tai seksuaalisesta suuntautumisestaan. Opiskelijalla on oikeus saada opetusta kaikkina työpäivinä turvallisessa opiskelu ympäristössä.

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Hänen on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.

4. Hyvä käytös

Kohtelias, toiset huomioon ottava ja rauhallinen käytös edistää koulu yhteisön viihtyisyyttä. Opiskelijat, opettajat ja muut koulu yhteisön jäsenet

- toimivat ystävällisesti toiset huomioon ottaen
- huolehtivat ympäristön siisteydestä ja koulun omaisuudesta
- noudattavat annettuja ohjeita ja aikatauluja
- huolehtivat omasta työskentelystään ja antavat toisillekin työ- ja opiskelurauhan
- noudattavat hyviä ruokailutapoja
- pukeutuvat koulun toimintoihin sopivalla tavalla ja hyvien tapojen mukaisesti
- eivät kiusaa ketään ja havaitessaan kiusaamista ilmoittavat siitä koulun henkilökuntaan kuuluvalla
- eivät syyllisty vilppiin, luvattomaan tekstien ja kuvien kopiointiin tai muuhun epärehelliseen toimintaan
- eivät julkaise tai jaa kuvia tai muuta materiaalia ilman siinä esiintyvien henkilöiden lupaa

- korvaavat tahallaan tai piittaamattomuuttaan aiheuttamansa vahingot ja siivoavat aiheuttamansa epäjärjestyksen ja sotkut

5. Turvallisuus

Jokaisella on velvollisuus toimia koulussa niin, että se edistää turvallisuutta. Opiskelijat ja koulun henkilökunta huolehtivat liikkueessaan myös liikenneturvallisuudesta koulun alueella ja koulumatkoilla. Jos opiskelija havaitsee turvallisuuteen liittyvän vian tai puutteen, on siitä ilmoitettava koulun henkilökunnalle.

6. Oleskelu ja liikkuminen

Opiskelijat liikkuvat ja oleskelevat koulun alueella ja koulun tiloissa ottaen huomioon annetut ohjeet, muut kouluyhteisön jäsenet ja koulun aikataulut.

7. Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

Kaikki koulussa toimivat pitävät huolta kouluympäristön siisteydestä, käsittelevät hyvin koulun omaisuutta sekä kunnioittavat muiden omaisuutta. Opiskelijalla on velvollisuus korvata koulun omaisuudelle tahallaan tai piittaamattomuuttaan aiheuttamansa vahingot.

8. Tietokoneiden, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

Oppituntien ja koulun muun toiminnan aikana tietokoneita, matkapuhelimia ja muita mobiililaitteita käytetään opettajan antamien ohjeiden mukaan. Opiskelija sitoutuu käyttämään koulun tietoteknisiä laitteita annettujen ohjeiden mukaan. Opiskelija on velvollinen ilmoittamaan laitteissa havaitsemansa viat.

9. Päihteet ja muut vaaralliset esineet

Koulussa ei käytetä eikä kouluun tuoda laissa kiellettyjä, vaarallisia, päihtymistarkoituksessa käytettäviä tai omaisuuden vahingoittamiseen tarkoitettuja aineita tai esineitä. Näitä ovat muun muassa alkoholi, tupakka ja tupakkatuotteet, huumausaineet, veitset, laserosoitimet ja muut vastaavat esineet.

10. Järjestyssääntöjen toimivuuden seuranta

Järjestyssäännöt on laadittu yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Järjestyssääntöjen noudattamista seurataan ja ne käydään opiskelijoiden kanssa säännöllisesti läpi. Koululla on lisäksi suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta sekä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä. Suunnitelmat tukevat järjestyssääntöjä. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun johtokunta hyväksyy järjestyssäännöt ja ne tarkistetaan tarvittaessa.

Liite 4.2 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Suunnitelman sisältö ja voimassaolo

Tässä suunnitelmassa määritellään lukion kurinpitokeinot, niiden soveltaminen sekä rangaistukset järjestyssääntöjen rikkomisesta. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion kurinpitotoimet perustuvat lukiolakiin (629/1998) sekä Opetushallituksen määräyksiin ja ohjeisiin. Suunnitelma turvaa omalta osaltaan opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua sekä antaa opiskelijoille tietoa omista oikeuksistaan. Suunnitelma tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista. Suunnitelmassa yksilöidyt opettajan ja rehtorin sekä opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös silloin, kun opiskelija osallistuu koulun järjestämille retkille, matkoille tai muuhun opetussuunnitelman mukaiseen toimintaan.

Suunnitelmasta ja järjestyssäännöistä tiedotetaan huoltajille ja muille yhteistyötahoille koulun tiedotuskanavien välityksellä. Suunnitelman toimeenpanossa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä sosiaalitoimen ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa koulun opiskelijahuollon välityksellä. Rikosepäilyt käsittelee poliisi.

Opiskelijat osallistuvat koulun järjestyssääntöjen laatimiseen ja heidän kanssaan käydään läpi myös laissa säädetyt kurinpitokeinot sekä opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet. Suunnitelma käsitellään johtokunnassa, jossa koulun tärkeimmät sidosryhmät ovat edustettuina. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan ja aina silloin, jos kurinpitoa ohjaavaan lainsäädäntöön tai ohjeistuksiin tulee muutoksia. Suunnitelman hyväksyy johtokunta. Suunnitelman toimivuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan lukuvuosittain lukion toiminnan arvioinnin yhteydessä.

Suunnitelma on liitteenä koulun henkilöstön oppaassa. Opettajia ohjataan tutustumaan suunnitelmaan opettajankokouksissa sekä tarvittaessa koulutuksissa lukuvuosittain.

Työrauhan turvaaminen ja kurinpitokeinot lukiossa

Työrauhaa ja järjestyssääntöjen noudattamisesta pyritään ensisijaisesti turvaamaan opiskelijoiden, opettajien sekä lukion henkilöstön yhteistyöllä. Satunnaisista rikkomuksista, työrauhan häirinnästä tai sopimattomasta käyttäytymisestä seurauksena on kasvatust keskustelu opettajan, ryhmänohjaajan tai tarvittaessa apulaisrehtorin tai rehtorin kanssa. Jos opiskelija kasvatust keskustelun jälkeen edelleen häiritsee työrauhaa tai muuten rikkoo järjestyssääntöjä, siirrytään rangaistusmenettelyyn.

Menettely kurinpitoasiassa ja rangaistuksen täytäntöönpano

Ennen rangaistuksen antamista opiskelijan teko ja siihen liittyvän seikat yksilöidään ja opiskelijaa kuullaan. Alaikäisen opiskelijan huoltajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Tarvittaessa opiskelija ohjataan opiskelijahuollon piiriin. Kirjallisesta varoituksesta sekä opiskeluoikeuden pidättämisestä annetaan päätös. Muut toimenpiteet kirjataan.

Kurinpitokeinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista määrätään samanlainen seuraamus tekijästä riippumatta. Tekojen toistuminen voidaan kuitenkin ottaa huomioon raskauttavana tekijänä.

Kurinpitorangaistukset ja niiden soveltaminen eri tilanteissa

Lukiolain tuntemia kurinpitorangaistuksia ovat kirjallinen varoitus sekä määräaikainen erottaminen. Päätöksen kirjallisesta varoituksesta tekee rehtori. Opiskelijan erottamisesta päättää johtokunta.

Opetuksen häiritseminen

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi tilasta, jossa opetusta annetaan. Tämän voi tehdä opettaja tai rehtori. Tapahtunut annetaan tiedoksi ryhmänohjaajalle opiskelijan tilanteen seuraamista varten sekä alaikäisen opiskelijan huoltajalle. Opettaja myös kirjaa tapahtuneen mahdollisia jatkotoimia varten.

Vilppi

Vilppiin, kuten lunttaukseseen, lunttauksen avustamiseen tai plagiointiin kokeessa tai muussa työssä syyllistyneen opiskelijan suoritus kyseisestä kurssista hylätään. Opiskelija ohjataan kasvatuskeskusteluun apulaisrehtorin tai rehtorin kanssa. Vilpistä voi seurata myös kirjallinen varoitus.

Luvattomat poissaolot

Opiskelijan tulee lukiolain mukaan osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Kaikki poissaolot tulee selvittää luotettavasti. Alaikäisten poissaolot selvittää huoltaja.

Luvattomaksi merkitystä poissaolosta seuraa kasvatuskeskustelu ryhmänohjaajan ja tarvittaessa apulaisrehtorin kanssa. Luvattoman poissaolon toistuessa opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus.

Häiritsevä tai turvallisuutta vaarantava käyttäytyminen

Häiritsevästi käyttäytyvää opiskelijaa ohjataan huomautuksella. Jos hän jatkaa häiritsevää käyttäytymistä, opiskelijan kanssa pidetään kasvatuskeskustelu. Kasvatuskeskusteluun voivat osallistua ryhmänohjaaja, opettaja, apulaisrehtori ja rehtori. Kasvatuskeskustelussa kirjataan tapahtunut ja sovitaan jatkotoimista. Jos häiritsevä, uhkaava tai loukkaava käyttäytyminen on toistuvaa, opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus. Uhkaavasta tai väkivaltaisesta käyttäytymisestä seuraa aina kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa tilasta opiskelija, joka ei noudata poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa opiskelija oppilaitoksen alueelta. Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta.

Rehtori voi evätä opiskelijan osallistumisen opetukseen enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai jonkun muun koulussa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen takia tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti. Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua. Opiskeluoikeuden pidättämisestä päättää johtokunta.

Kielletyt esineet tai aineet

Koulun järjestyssäännöissä tarkennetaan koulussa ja koulun alueella kielletyt aineet. Rehtorilla ja opettajalla on lukiolain mukaan yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta esine tai aine, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta tai joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Rangaistus tällaisten aineiden tai esineiden hallussa pitämisestä on kirjallinen varoitus.

Koulussa, koulun alueella tai missään opetustilanteissa ei saa esiintyä päihtyneenä tai kiellettyjen aineiden vaikutuksen alaisena. Tästä seuraa kirjallinen varoitus.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai

vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Velvollisuus korvata aiheutetut vahingot

Opiskelijalla, joka vahingoittaa koulun tai muiden omaisuutta, on vahingonkorvauslain mukainen velvollisuus korvata aiheuttamansa vahingot.

Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa sellaisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta. Tarkastus voidaan tehdä, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Tarkastuksessa ja esineiden ja aineiden haltuun otossa toimitaan lukiolain määräämällä tavalla.

Rikoksen ja kurinpitoasian suhde

Rikosepäilyt käsittelee poliisi. Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä aloiteta tai jatketa kurinpitomenettelyä koulussa.

Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä aloiteta tai jatketa paitsi jos kyseessä on asia, jota ei ole katsottu rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.

Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta. Opiskelija voidaan kuitenkin erottaa määrääjäksi, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

Liite 5 Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma

Suunnitelman tavoitteena on taata, että lukion opiskelija saa opintojensa aikana jatko-opintojen edellyttämät ja yhteiskunnan sekä työelämän vaatimat tieto- ja viestintäteknologian perustaidot.

Nykyisen oppimiskäsityksen mukaan opiskelija on aktiivinen toimija ja tutkija. Opettajan valitsemissa menetelmissä ja pedagogisissa malleissa ja käytänteissä on ratkaiseva merkitys oppimisen mielekkyyden ja laadun kannalta. Koulussa tuetaan oppijalähtöisiä työtapoja sekä vahvistetaan ymmärtävää ja elämyksellistä oppimista. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö helpottaa opiskelijoiden omaa tuottamista, mikä osaltaan tukee opiskeluprosessia. Lisäksi tieto- ja viestintäteknikka toimii linkkinä koulun ulkopuolisten opiskelu- ja oppimisympäristöjen välillä.

Koulun laitteita ja ohjelmistoja uusitaan suunnitellusti, ja opiskelijoita kannustetaan ja opetetaan käyttämään omia laitteitaan oppimisen tukena. Opettajien tietoteknistä osaamista kartoitetaan ja tarjotaan tarvittavaa koulutusta säännöllisesti.

1. TVT-taitojen opiskelu lukiossa ja pedagoginen käyttö

- Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus suorittaa opintojen alussa koulukohtainen soveltava tvt-kurssi perustaitojen varmistamiseksi.
- Tunneilla hyödynnetään tieto- ja viestintäteknikkaa oppimisessa. Syvennetään tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja.
- Vahvistetaan yhteisöllisen työskentelyn taitoja tieto- ja viestintäteknologian avulla. Hyödynnetään yhteisöllistä toimintaa tukevia välineitä ja sovelluksia tiedon jakamisessa ja yhdistämisessä.
- Otetaan käyttöön opiskelijan henkilökohtaisia oppimispolkuja tukevia tieto- ja viestintäteknologian välineitä ja sovelluksia.
- Varmistetaan, että opiskelijat saavat riittävät valmiudet toimia verkossa sosiaalisesti, luovasti ja eettisesti yhteiskunnan ja koulun säännöt sekä turvallisuus huomioiden.
- Otetaan käyttöön arviointiin soveltuvia oppiainerajat ylittäviä tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntäviä arviointikäytänteitä.
- Otetaan käyttöön uusimpiin tutkimuksiin perustuvia aktiivisia ja osallistavia työtapoja ja pedagogisia käytänteitä.

2. Laitteet ja ohjelmistot

- Hyödynnetään mahdollisimman monipuolisesti valmiita sähköisiä materiaaleja ja käytetään erilaisia verkko-oppimisympäristöjä.
- Opetuksen tukena käytetään myös pelillistä oppimista.
- Laitteita ja ohjelmistoja hankitaan ja päivitetään suunnitellusti.
- Otetaan laajasti käyttöön pilvipalveluiden edut opetuksessa.

3. Opettajien osaaminen

- Lisätään opettajien välistä yhteistyötä.
- Vastuutetaan ja hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön edistämisessä opettajatiimejä.

- kehitetään muita menetelmiä, joilla tuetaan ja mahdollistetaan opettajien yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä.
- Opettajien täydennyskoulutukseen otetaan tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön ja verkostoyhteistyön osaamista kehittäviä teemoja.
- Opettajille varmistetaan tarvittava tekninen tuki eri muodoissaan.
- Kehitetään koulun johdon osaamista ja edistetään aktiivista tiedonvaihtoa ja osaamisen siirtämistä koulun sisällä tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksista ja hyödyistä opetuksen, opiskelun ja viestinnän parantamiseksi.
- Lisätään työelämäyhteistyötä. Järjestetään opiskelijoille ja opettajille tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäviä uusia tapoja ja mahdollisuuksia tutustua työelämään.